

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales tiene una amplia trayectoria dentro de nuestra Universidad. A principios de los 70 ya se impartían enseñanzas de Ciencias Económicas en el antiguo Colegio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse en la Universidad de Santiago de Compostela. En 1990 se segrega el Campus de Vigo, lo que supondrá el nacimiento de la Universidad de Vigo.

En el curso 1991/92 se inicia la docencia de las licenciaturas de Ciencias Económicas y de Ciencias Empresariales en el edificio actual, registrándose dos procesos de reforma de sus planes de estudios en los años 1995 y 2002. A raíz de la promulgación del RD 1393/2007 sobre ordenación de las enseñanzas universitarias se pone en marcha el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior, de tal forma que, para el curso académico 2009/2010, comenzarán a impartirse las titulaciones de Grado en Administración de Empresas y en Economía a las que se refieren estas guías.

Se persigue con ello ofertar unas titulaciones más adaptadas al contexto actual, con una adaptación de las metodologías docentes orientadas hacia el aprendizaje del alumno y el desarrollo de sus capacidades.

Localización

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de Vigo está en el Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Cliccando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información es posible contactar a través de las siguientes vías:

Correo - Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserjería)

986 812403 (Secretaría de Alumnos)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnos)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

La Facultad cuenta con una importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte a las actividades de investigación, docencia y extensión universitaria. Resumidamente, hay 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática y un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispone de un salón de actos con un aforo aproximado de unas 550 personas, un salón de grados para 60-80 personas, biblioteca con 400 puestos de lectura y cafetería-comedor.

A continuación se desglosa la información sobre servicios importantes para el alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTES

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano	José Santiago Gómez Fraiz
Secretaria	Gonzalo Caballero Míguez
Vicedecano de Organización Académica	Fernando Comesaña Benavides
Vicedecana de Calidade	Raquel Arévalo Tomé
Vicedecano de Relacións Internacionais	Jorge Vila Biglieri
Vicedecana de Adaptación ao EEES	Carlos M ^a Fernández-Jardón Fernández

(*)

(*)

Grao en Economía

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01101	Ciencia política: Ciencia política	1c	6
V03G100V01102	Economía: Principios de economía I	1c	6
V03G100V01103	Historia: Historia económica	1c	6
V03G100V01104	Matemáticas: Matemáticas I	1c	6
V03G100V01105	Economía: Técnicas de economía aplicada	1c	6
V03G100V01201	Dereito: Dereito mercantil	2c	6
V03G100V01202	Economía: Economía mundial	2c	6
V03G100V01203	Economía: Principios de economía II	2c	6
V03G100V01204	Empresa: Economía de empresa	2c	6
V03G100V01205	Estatística: Estadística I	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01301	Economía española	1c	6
V03G100V01302	Finanzas	1c	9
V03G100V01303	Matemáticas II	1c	6
V03G100V01304	Microeconomía I	1c	9
V03G100V01401	Contabilidade	2c	6
V03G100V01402	Dirección de empresas	2c	9
V03G100V01403	Estatística II	2c	6

V03G100V01404	Microeconomía II	2c	9
---------------	------------------	----	---

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01501	Econometría I	1c	6
V03G100V01502	Economía pública	1c	9
V03G100V01503	Macroeconomía I	1c	9
V03G100V01504	Política económica	1c	6
V03G100V01601	Econometría II	2c	6
V03G100V01602	Economía dos servizos públicos	2c	6
V03G100V01603	Economía industrial	2c	6
V03G100V01604	Macroeconomía II	2c	6
V03G100V01605	Políticas económicas comparadas	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01701	Comercio internacional	1c	6
V03G100V01702	Economía internacional	1c	6
V03G100V01901	Benestar, equidade e xénero	1c	6
V03G100V01903	Economía da Unión Europea	2c	6
V03G100V01905	Economía dos recursos naturais e do medio ambiente	1c	6
V03G100V01906	Historia económica de España	2c	6
V03G100V01907	Tributación	2c	6
V03G100V01912	Macroeconomía avanzada	2c	6
V03G100V01913	Economía política e das institucións	1c	6
V03G100V01914	Técnicas cuantitativas para a análise económica	1c	6
V03G100V01915	Microeconomía avanzada	1c	6
V03G100V01916	Teoría de xogos	1c	6
V03G100V01917	Economía da información	2c	6
V03G100V01918	Fundamentos económicos da defensa da competencia	2c	6
V03G100V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ciencia política: Ciencia política**

Materia	Ciencia política: Ciencia política			
Código	V03G100V01101			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Rojo Salgado, Argimiro Martinez Arribas, Fernando			
Profesorado	Martinez Arribas, Fernando Rojo Salgado, Argimiro			
Correo-e	fernando.martinez@uvigo.es rojo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Comprender o proceso político en xeral e o Estado en particular, estudando as características esenciais da organización institucional e territorial do Estado democrático e os principais actores que operan no mesmo, tendo presente o sistema político español e o proceso de gobernanza multinivel.			

Competencias

Código	Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
-Comprender o fenómeno e proceso político en xeral e, dentro del, ao Estado, na súa orixe e devir histórico, na súa estrutura e función actuais, na súa dinámica e tamén na súa crise e tendencias de evolución futura.	CE3 CE4 CE5 CE8 CT5 CT7
-Identificar os ámbitos e contidos de *interrelación existentes entre a realidade político-institucional *multinivel (local, autonómica, estatal e *supraestatal) e a realidade económica.	CE3 CE6
-Comprender a relación directa que existe entre as decisións que afectan os comportamentos económicos e os centros de imputación política de tales decisións	CE8

Contidos

Tema	
INTRODUCCIÓN	1. Que é a política. A política como ciencia: o pensamento político ao longo da historia.
PARTE I. A ORIXE DA ORGANIZACIÓN POLÍTICA E OS MODELOS HISTÓRICOS DE ESTADO	2. Orixe e evolución das formas políticas. 3. O Estado como modelo de organización política: a súa construción histórica.

PARTE II: A ORGANIZACIÓN INSTITUCIONAL E TERRITORIAL DO ESTADO DEMOCRÁTICO	4. A Constitución e os Dereitos Fundamentais. 5. O principio de división de poderes e a distribución funcional do poder: as institucións do Estado. 6. As relacións entre institucións e as formas de Goberno. 7. A distribución territorial do poder e as formas de Estado.
PARTE III: ACTORES E DINÁMICA POLÍTICA DEMOCRÁTICA.	8. A Democracia. 9. Representación política e eleccións. As fórmulas electorais. 10. Os partidos políticos.
PARTE IV. O SISTEMA POLÍTICO ESPAÑOL	11. A Constitución de 1978 e as súas principais institucións políticas. O modelo autonómico. O modelo económico. 12. O novo escenario político español: a emerxencia de novos partidos e a perspectiva dunha revisión do modelo constitucional de 1978.
PARTE V. DO ESTADO NACIONAL AO SISTEMA POLÍTICO INTERNACIONAL	13. A crise do Estado: causas e manifestacións. A globalización. 14. Os procesos de integración rexional no mundo. A Unión Europea. 15. A perspectiva dun goberno mundial.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	30	60	90
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	3	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Estas sesións servirán para que o alumno poida transitar da teoría á práctica, aplicando ao caso proposto (o sistema político dun país, o seu modelo económico, unha institución, feito ou proceso político de impacto económico) a doutrina e coñecemento teórico adquirido. Tamén servirá para profundar en cuestións consideradas relevantes, ben sexa respecto de contidos que figuran no programa ou ben de acontecementos sobrevividos de natureza politolóxica. Como métodos complementarios de aprendizaxe utilizaranse alternativamente diferentes técnicas didácticas como o debate dirixido (ou intercambio de ideas sobre un tema susceptible de diversas interpretacións, previamente preparado), o foro (ou discusión de todo o grupo), o role-playing (onde cada alumno ou grupo ha de asumir un papel, pensando e actuando de acordo con el), estudo de casos, o Phillips, etc. Fomentarase a participación activa dos alumnos en todas as sesións presenciais, e considerarase un mérito de face á cualificación final.
Titoría en grupo	Nas sesións de titorías en grupo realizaranse diversas actividades (consultas relacionadas con temáticas de especial complexidade, avaliación e debate ao redor da metodoloxía utilizada ou ao desenvolvemento xeral da actividade docente, ...), e das que se informará previamente aos alumnos.
Sesión maxistral	Nas clases teóricas semanais (de dúas horas de duración) expóranse de maneira resumida os principais contidos dos distintos temas do programa. Para un adecuado seguimento destas clases é necesario que os alumnos preparen con antelación, e de maneira individual, os distintos temas, utilizando para iso a bibliografía recomendada e os recursos didácticos que se indiquen. En consonancia cos principios pedagóxicos xerais da aprendizaxe e coa metodoloxía docente utilizada tradicionalmente por esta área de coñecemento, e tendo en conta os obxectivos apuntados, as clases teóricas terán sempre como referencia fundamental a doutrina e postulados vixentes, reflectindo ao mesmo tempo a achega persoal. A impartición da materia farase desde unha perspectiva científico-política, realista e normativa á vez.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Durante as mesmas, recompilaranse datos sobre a participación do alumno, baseados nunha listaxe de condutas ou criterios operativos que faciliten a obtención de datos cuantificables.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Titoría en grupo	Durante as mesmas, recompilaranse datos sobre a participación do alumno, baseados nunha listaxe de condutas ou criterios operativos que faciliten a obtención de datos cuantificables.	Terase en conta na avaliación continua: E.C. 40	CE8 CT5 CT7
Sesión maxistral	Asistencia as clases	Terase en conta na avaliación continua: E.C. 40	CE3 CE4 CE5 CE6
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia	Terase en conta na avaliación continua: E.C. 40	CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CT5 CT7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	A avaliación ha de programarse conxuntamente con obxectivos e medios, e de acordo con eles. A súa execución constitúe a última fase do proceso de aprendizaxe e debe entenderse en sentido amplo, xa que o seu obxectivo é triplo: a) comprobar o cumprimento dos obxectivos; b) orientar e motivar ao alumno; c) cualificar. Neste sentido é conveniente distinguir entre avaliación formativa e sumativa. Conforme a iso, a nota final da materia calcularase sobre os resultados da avaliación continua (asistencia ás clases teóricas, prácticas e seminarios, presentación de traballos, controis periódicos), que supón o 40%, máis o resultado da cualificación obtida no exame escrito de final de curso, que supón o restante 60%. O exame final consistirá nunha serie de preguntas, non máis de cinco, encamiñadas a verificar o grao de asimilación e aprendizaxe por parte dos alumnos dos principais contidos da materia, e abarcando varios niveis de complexidade e profundidade (coñecemento, comprensión, aplicación, valoración...).	60	CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CT5 CT7
	Os alumnos disporán dun prazo adecuado -axustado á normativa vixente- para proceder á revisión ou a calquera outra aclaración relacionada cos exames efectuados así como coas cualificacións obtidas.		

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A avaliación ha de programarse en consonancia cos obxectivos e medios, e de acordo con eles. A súa realización constitúe a última fase do proceso de aprendizaxe, e debe entenderse en sentido amplo, xa que o seu obxectivo é triplo: a) comprobar o cumprimento dos obxectivos; b) orientar e motivar ao alumno; c) cualificar. Conforme a iso, a nota final da materia calcularase sobre os resultados da avaliación continua (asistencia a clases teóricas e prácticas, titorías, realización de traballos, controis periódicos...), que suporán o 40%, máis o resultado da cualificación obtida no exame escrito de final de curso, que suporá o 60%. Os alumnos disporán dun prazo adecuado -axustado á normativa vixente- para proceder á revisión ou a calquera outra aclaración relacionada cos exames efectuados así como coas cualificacións obtidas. Os alumnos que, por causas debidamente xustificadas e comunicadas con antelación, non poidan acollerse á modalidade de avaliación continua, serán avaliados soamente por medio dun exame final: a cualificación obterase na súa totalidade do exame final. A cualificación obtida na avaliación continua manterase para todas as convocatorias do curso académico. As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Danziger, James N. - Smith, Charles A., Understanding the Political World, Pearson International Edition, New York, 2014,
Held, David, Cosmopolitismo. Ideales y realidades, Alianza, Madrid, 2012,
López Mira, Alvaro Xosé, Sistema político español e galego, Andavira, Santiago de Compostela, 2015,
Morata, Francesc, La Unión Europea, Ariel, Barcelona, 2004,

Runciman, David, Política, Turner, Madrid, 2014,

Sánchez Medero, Gema - Sánchez Medero, Rubén (Dir.), Fundamentos de la Ciencia Política y de la Administración, Tecnos, Madrid, 2015,

Sodaro, Michael J., Política y ciencia política: una introducción, 2ª ed., McGraw Hill, Madrid, 2010,

Vallés, Josep María - Martí, Salvador, Ciencia Política: un manual, Ariel, Barcelona, 2015,

---

Recomendacións

Outros comentarios

Para unha adecuada comprensión e asimilación dos contidos desta materia por parte do alumnado non se requiren uns prerequisites formais, ao non ser necesarios uns coñecementos previos especializados. É suficiente coa preparación previa de carácter xeral esixida para poder cursar estudos de Grao no ámbito universitario. A este respecto recoméndase ter cursado as materias afíns do Bacharelato. É aconsellable tamén que o alumnado se habitúe a unha lectura diaria da prensa, tanto nacional como internacional, o que facilitará a súa comprensión e familiarización coa realidade e terminoloxía politolóxica.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Principios de economía I**

Materia	Economía: Principios de economía I			
Código	V03G100V01102			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	González Savignat, María del Mar			
Profesorado	González Savignat, María del Mar			
Correo-e	savignat@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A economía é unha ciencia social que estuda a produción, a distribución e o consumo de bens e servizos. Analiza como os individuos toman decisións, como interactúan e como inflúen no seu comportamento as institucións e os incentivos. O obxectivo desta materia é sentar as bases dunha linguaxe rigorosa e transmitir os coñecementos económicos básicos para que o alumno aprenda a pensar como un economista. O programa da materia ofrece unha visión panorámica das grandes ideas que se repiten en Economía como o custo de oportunidade, a toma de decisións en termos marxinais, o papel dos incentivos, a eficiencia das asignacións do mercado, e así ata dez principios básicos que constitúen o fundamento da maior parte da análise económica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Familiarizar ao alumno coa linguaxe económica e a súa aplicación ao funcionamento básico da economía	CE2 CE5 CE6
Identificar coas ferramentas da análise económica problemas e posibles solucións	CE10 CT5
Aplicar os fundamentos económicos a problemas cotiáns	CE10 CT5

Contidos

Tema	
PARTE I: Introducción	Tema 1. Os principios básicos da economía Tema 2. Pensar como un economista
PARTE II: Oferta e demanda I: Como funcionan os mercados	Tema 3. Oferta e demanda: as forzas do mercado Tema 4. A elasticidade e as súas aplicacións
PARTE III: Oferta y demanda II: Mercados y Bienestar	Tema 5. Los consumidores, los productores y la eficiencia del mercado Tema 6. Aplicación: los costes de la tributación Tema 7. Fallos de mercado y la intervención pública

PARTE IV: A conduta do consumidor e da empresa. A organización da industria

Tema 8. A decisión do consumidor

Tema 9. Produción e custos de produción

Tema 10. A empresa e a estrutura de mercado

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	18	30
Sesión maxistral	30	30	60
Titoría en grupo	5	10	15
Probas de resposta curta	3	24	27
Outras	3	15	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e discusión de temas de actualidade relacionados co programa da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	As tutorías individuais serán no despacho do profesor dentro dun horario predeterminado polo profesor e nas que poderá resolver dúbidas ou facer consultas relacionadas coa materia. Nos grupos de docencia reducida o profesor resolverá as dúbidas que xurdan no desenvolvemento das clases prácticas.
Titoría en grupo	As tutorías individuais serán no despacho do profesor dentro dun horario predeterminado polo profesor e nas que poderá resolver dúbidas ou facer consultas relacionadas coa materia. Nos grupos de docencia reducida o profesor resolverá as dúbidas que xurdan no desenvolvemento das clases prácticas.
Probas	Descrición
Outras	Non procede

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Outras	Ao longo do curso realizaranse probas para cualificar a avaliación continua	20	CE2 CE5 CE6 CE10 CT5
Probas de resposta curta	Exame final con probas tipo test e/ou exercicios	80	CE2 CE5 CE6 CE10 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota final da materia constará de dous bloques. Por unha banda, o exame final valerá un 80% da nota (8 puntos) e doutra banda, a avaliación continua que pesará ata un 20% na nota final (2 puntos).

Exame final (ata 8 puntos): Haberá un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames.

Avaliación continua (ata 2 puntos): pode supor a entrega de exercicios e/ou a nota dos controis ou probas que periodicamente se poidan realizar.

Nas convocatorias extraordinarias do curso 2017/18 manteranse os mesmos criterios de avaliación, polo que se gardará a nota de avaliación continua obtida durante o curso.

As datas e horas das probas finais correspondentes ás convocatorias de xaneiro e xullo serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2017-2018.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

BASICA: Mankiw, N. G, Principios de Economía, 6ª edición, Paraninfo, 2012

Bernanke, B. S. y Frank, R. H., Principios de Economía, 3ª edición, McGraw-Hill, 2007

Samuelson, P. A. y Nordhaus W. D, Economía, 19ª edición, McGraw-Hill 2010

Krugman P., Wells R. y Olney, M. L., Fundamentos de Economía, 3ª edición, Editorial Reverté, 2015.

Goolsbee, A., Levitt, S. y C. Syverson, Microeconomía, Editorial Reverté, 2015.

D. Acemoglu, D. Laibson y J.A. List, Economics, Pearson, 2016

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia económica**

Materia	Historia: Historia económica			
Código	V03G100V01103			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Profesorado	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Correo-e	cfacal@uvigo.es			
Web	http://cfacal.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	<p>A materia Historia Económica Mundial ten por obxecto iniciar aos estudantes de Economía no estudo do longo prazo e das grandes transformacións na organización económica das sociedades humanas, co fin de comprender cómo foronse conformando as bases da economía actual.</p> <p>Ofrece una visión panorámica dos cambios económicos, industriais e organizativos ao longo da historia, usando ferramentas teóricas e empíricas tanto da economía como de outras ciencias sociais próximas. Así, ten por obxecto analizar o desenvolvemento da economía internacional e as grandes fases do crecemento económico moderno. Observar e analizar os efectos de acontecementos cruciais sobre a realidade socioeconómica.</p> <p>- Investigar as implicacións dos cambios nas institucións económicas de carácter global —por exemplo, o patrón ouro, os bloques comerciais, FMI, ou a OMC— e os efectos do cambio tecnolóxico a curto, medio e longo prazo.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	- Saber estar / ser
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Interpretación y comprensión de los conceptos económicos e historiográficos fundamentais.	CE2
- Coñecer o marco institucional da economía.	CE3

Comprender el proceso de nacimiento y transformación de las principales instituciones económicas a lo largo del tiempo	CE3
Coñecer o sistema europeo de contabilidade nacional	CE6
- Saber situar a economía na súa evolución histórica.	CE4
Distinguir los condicionantes y las fuerzas que impulsan o frenan el crecimiento económico en el largo plazo	CE5
Capacidade para a búsqueda de información económica, analizar a evolución dunha economía e a sua comparación con outras economías	CE8
- Entender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos.	CE5
Manejo e interpretación de los contenidos de textos y representaciones gráficas	CE6 CE8
Capacidade para a análise crítica sobre as ferramentas a utilizar e na interpretación dos resultados, a nivel individual ou de grupo	CE8 CT5 CT7
- Posuír habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido.	CE8
Consideración de los valores y principios cívicos como factores integrantes del análisis de los hechos económicos	CT1
Fomentar la calidad, claridad y precisión en la expresión para argumentar de forma coherente	CT5
- Desenvolver sensibilidade respecto ao medio e compromiso cunha economía sustentable.	CG1
Fomentar la capacidad de organización de conocimientos y su exposición, oral o escrita, de manera clara, adecuada y eficiente	CB4 CT5
- Ser capaz de traballar en equipo.	CB3 CB4 CT2
Tratamiento e interpretación de los conocimientos de forma sintética y crítica	CB3 CT7
- Amosar espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo a empatía co resto de persoas.	CT1 CT2 CT4
Aplicación de los conocimientos en la evolución de los hechos económicos a la comprensión de los problemas más recientes de naturaleza económica y sus efectos.	CE5
- Ter habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas.	CT5
- Evidenciar competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia.	CT5
- Fomentar a actitude crítica e autocrítica.	CT7
- Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación.	CE7 CE9

Contidos

Tema	
1. Introducción á Historia Económica Mundial	Historia Económica e crecemento económico. Periodificación e conceptos básicos para a análise na Historia Económica.
2. As economías europeas preindustriais	As fluctuacións seculares da economía preindustrial. Poboación, produción e distribución do produto agrario. Evolución do comercio e da manufactura.
3. Revolución Industrial, difusión da industrialización e Segunda Revolución Industrial: (1760-1983)	Crecedemento económico moderno e o novo marco institucional. O proceso de industrialización: factores de produción e innovacións da Primeira Revolución Industrial. Revolución Industrial en Gran Bretaña, a difusión da industrialización no século XIX A gran diverxencia (1870-1914). A Segunda Revolución Industrial (1873-1983).
4. As relacións internacionais no século XIX e a Primería Globalización (1870-1914)	A gran diverxencia (1870-1914). O comercio internacional e a Primeira Globalización 1870-1913. O movemento internacional de factores: capitais e migracións. O sistema monetario internacional: o Patrón Ouro.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Seminarios	15	30	45
Titoría en grupo	5	2	7
Probas de resposta curta	1	6	7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Dúas horas semanais. Mediante esta metodoloxía, co apoio audiovisual, presentarase de maneira sintética, secuencial e motivadora os aspectos claves dos contidos fundamentais da materia. As primeiras estarán adicadas a ofrecer unha visión panorámica da materia e conceptos básicos de historia económica; as restantes sesións estarán destinadas a exposición do temario. A pesar de que o método destas sesións é fundamentalmente expositivo, promoverase a participación activa do estudiantado.
Seminarios	Realizaráanse 6 (duración por sesión 2h,30'). Esixirá un traballo previo a sesión, que consistirá na lectura dun tema sinalado, así como a redacción dun pequeno documento coas ideas e argumentacións máis relevantes da lectura. Na propia sesión, expondranse e debatiranse as lecturas. Concíbese como un proceso de aprendizaxe continuado. É una instancia para socializar, depurar e sintetizar os coñecementos adquiridos na preparación da sesión. O obxectivo é preparar o estudiantado para a comprensión do material de traballo proposto
Titoría en grupo	Realizaráanse 2 sesión de titoría en grupo, de 2h 30' cada unha. Previamente a celebración da sesión, a profesora seleccionará cuestións clave dos contidos da materia, a tratar pola súa importancia ou dificultade. O alumnado deberá elaborar para estas sesións un esquema de dúbidas ou realizar preguntas sobre esas cuestións clave. Tamén servirán estas sesións para resolver dúbidas xerais sobre o contido da materia ou de temas traballados nos seminarios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	As preguntas realizadas polo alumnado para estas sesión serán resoltas. Así mesmo a profesora tratará de resolver dúbidas xerais sobre os contidos da materia.
Seminarios	A profesora realizará preguntas o alumnado sobre o contido do material de traballo e responderá as dúbidas que xurdan.
Sesión maxistral	As dúbidas sobre as explicacións das clases maxistras non resoltas na aula poderanse expor na hora de titoría no despacho da profesora (nº 431).

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Titoría en grupo	Valorarásese: a) Asistencia b) Envío do material requerido na súa forma correcta c) A capacidade de formulación de dúbidas e preguntas significativas ou a resolución das mesmas.	6	CB3 CB4 CE8 CE9 CT1 CT4 CT5 CT7
Seminarios	A través de seis seminarios: Avaliaráanse os traballos prácticos consistentes na lectura dun tema ou parte dun tema, na redacción dun informe ou síntese, na súa exposición e defensa. Evaluarásese a coherencia e calidade do traballo, esquema, síntesis ou mapa conceptual, ou a valoración dos exercicios (comentario e análise de gráficos, series estadísticas, ou textos, a resolución de cuestións e problemas). Valorarásese a asistencia, a participación, o cumprimento, a aptitude, os aspectos formais (redacción, sintaxis, ortografía, ...) así mesmo a expresión oral.	24	CB3 CB4 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Probos de resposta curta	Realizaráanse o día do examen final. Valorarase as respostas sintéticas sobre preguntas relacionadas coas prácticas dos seminarios.	20	CE2 CE3 CE4 CE7 CT5
Probos de resposta longa, de desenvolvemento	Realizaranse o día do examen final. Avaliaranse os contidos teóricos da materia. As respostas tendrán que estar estruturadas, e razoadas correctamente. Valorarásese a redacción correcta, clara e comprensibel.	50	CB3 CB4 CE2 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

1. A avaliación contida nesta guía docente está dirixida a alumnas e alumnos de **ensinanza presencial**.
2. A titoría en grupo é de **asistencia obrigatoria**.
3. Os seminarios son actividades de **asistencia obrigatoria**.
4. En conxunto, seminarios e titoría en grupo, deben completar **7 sesións de asistencia, como requisito que o alumnas e alumnos deben cumprir para seren avaliadas/os por esta actividade**.
5. **A nota final resultará de:**

A) Examen final no que se valoran o coñecemento dos contidos e as habilidades adquiridas durante o curso:

a.1) Por preguntas de resposta larga sobre as sesións maxistras: 50% da nota final

a.2) Por preguntas de resposta curta, relacionadas coas lecturas realizadas para os seminarios: 20% da nota final

A.3) No suposto que no examen final somentes se fagan preguntas de resposta longa a puntuación será 70%.

B) Traballos prácticos e participación desenvolvidos nas 6 sesións de seminarios: 24 % da nota final. **S** empre que, ademáis, a/o alumna/o, **obteña un 4 no examen final.**

C) Presentación de esquema de dúbidas ou preguntas nas 2 sesións de tutoría de grupo: 6% nota final.

6. A cualificación correspondente á avaliación continua (traballos prácticos en seminarios, presentación de dúbidas ou preguntas nas titorías de grupo) gardarase para todas as convocatorias do presente curso académico.

7. **Avaliación de Xullo:** seguirá os mesmos criterios que os do examen final.

8. Para o alumnado que renuncia á ensinanza presencial: o 100% da nota final obterase mediante un examen final escrito.

9. Datas e horarios das probas de avaliación final:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Baten, Joerg, A History of the global economy. 1500 to the present, Cambridge University Press, 2016, Cambridge

Cameron, R.; Neal, L., A Concise Economic History of the World: From Paleolithic Times to the Present, 5ª, Oxford University Press, 2016, Oxford

Feliù, G.; Sudrià, C., Introducción a la historia económica mundial, 2ª edición, Universidad de Valencia, 2013, Valencia

Palafox, J. (ed), Los tiempos cambian. Historia de la economía, Tirant Humanidades, 2013, Valencia

Tello Argay, E. (coord), Guía práctica de historia económica mundial, UAB publicaciones, 2005, Barcelona

Bibliografía Complementaria

Allen, R. C., Historia económica mundial: una breve introducción, Alianza, 2011, Madrid

Allen, R. C., Global economic history : a very short introduction, Oxford University Press, 2011, Oxford

Cameron, R. y Neal, L., Historia Económica Mundial. Desde el paleolítico hasta el presente, Alianza, 2005, Madrid

Camps Cura, E., Historia Económica Mundial. La formación de la economía internacional (siglos XVII-XX), McGraw Hill, 2013, Madrid

Comín, F., Historia económica mundial. De los orígenes a la actualidad,, Alianza, 2011, Madrid

Comín, F. Hernández, M. Llopis, E., Historia Económica Mundial. Siglos X-XX, Crítica, 2005, Barcelona

De Vries, J., La revolución industrial. Consumo y economía doméstica desde 1650 hasta el presente, Crítica, 2009, Barcelona

Frieden, J. A., Capitalismo Global: el transcurso económico de la historia del siglo XX, Crítica, 2007, Barcelona

Graff, M.; Kenwood, A.G and Loughheed, A.L, Growth of the international economy, 1820-2015, 5ª, Routledge, 2011, London

Hobsbawm, E. J., Historia del siglo XX: 1914-1991, Crítica, 1995, Barcelona

Kenwood, A.G. and A.L. Loughheed, Historia del desarrollo económico internacional, Itsmo, 1995, Madrid

Kriedte, P., Fudalismo tardío y Capital Mercantil, Crítica, 1989, Barcelona

Maddison, A., La economía mundial: una perspectiva millonaria, Mundi-Prensa, 2002, Madrid

Tortella, G., Los orígenes del siglo XXI. Un ensayo de historia social y económica contemporánea, Gadir, 2005, Madrid

Zamagni, V., Historia Económica de la Europa Contemporánea, Crítica, 2001, Barcelona

Williamson, J.G, Trade and poverty : when the Third World fell behind, Mit Press, 2011, Cambridge

Williamson, J.G, Comercio y Pobreza, Cuándo y cómo comenzó el atraso del Tercer Mundo, Crítica, 2014, Barcelona

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Economía: Economía mundial/V03G100V01202

Economía española/V03G100V01301

Política económica/V03G100V01504

Economía política e das institucións/V03G100V01913

Historia económica de España/V03G100V01906

Técnicas cuantitativas para a análise económica/V03G100V01914

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ciencia política: Ciencia política/V03G100V01101

Economía: Economía mundial/V03G100V01202

Outros comentarios

---

1. Aconséllase un traballo regular, sistemático, ao longo do cuadrimestre, tanto no referido aos contidos teóricos, transmitidos nas clases maxistras, como nos traballos de seminario.

2. As alumnas e alumnos terán en conta que se avaliará:

a) Participación e realización das tarefas nos seminarios (26% da nota final). A asistencia a estas sesións é obligatoria.

b) Participación e realización de tarefas nas titorías de grupo (4% da nota final). A asistencia a estas sesións é obligatoria.

c) Coñecementos teóricos (50% da nota final)

d) Coñecemento sobre as lecturas realizadas nos seminarios (20% da nota final).

3. Na parte práctica, como na teórica, será especialmente tido en conta o interese demostrado e a calidade das intervencións, ben sexa dentro dos grupos de traballo que se formen, ben individualmente.

4. Convén lembrar que para aprobar esta materia hai que ter aprobada cada unha das partes, teórica e práctica, tal e como se explica no apartado referido á avaliación, desta Guía.

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se levan a cabo na materia, e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico, derivados da dinámica da clase e do grupo de destinatarios real, ou pola relevancia das situacións que poidesen xurdir.

Así mesmo, achegaráselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo. Utilizaráse para elo a plataforma TEMA (CLAROLINE) en fatic.uvigo.es.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas: Matemáticas I				
Materia	Matemáticas: Matemáticas I			
Código	V03G100V01104			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Estévez Toranzo, Margarita			
Profesorado	Estévez Toranzo, Margarita			
Correo-e	mestevez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar ao estudante a linguaxe e as principais técnicas matemáticas necesarias para comprender a literatura económica elemental e para capacitarlle para plantear e analizar os modelos ligados aos problemas económicos.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber - saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber - saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Avaliar utilizando técnicas matemáticas as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas.	CE1 CE8 CE12 CT2 CT5
Habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto en forma oral como escrita.	CE1 CT5 CT7
Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas baseado no manexo da álgebra lineal e do cálculo diferencial.	CE2 CE10 CT2 CT5

Contidos	
Tema	
1. Cálculo matricial.	Vectores. Matrices. Operacións con matrices. Inversa dunha matriz. Ecuacións matriciais. Sistemas de ecuacións lineais.
2. Funcións dunha variable real	Introdución. Gráficas. Límites e continuidade. Teorema de Bolzano. Teorema dos valores intermedios. Teorema do punto fixo.

3. Cálculo diferencial de funcións dunha variable real	O concepto de derivada. Cálculo de derivadas. Derivación de funcións compostas. Crecemento. Máximos e mínimos. Teorema de Rolle. Teorema do valor medio.
4. Aplicacións das derivadas de funcións dunha variable real	Derivadas de orde superior. Teorema de Taylor. Estudio de extremos. Convexidade e concavidade.
5. Integración.	Áreas baixo curvas. Teorema fundamental do cálculo integral. Derivación de integrais. Cálculo de primitivas.
6. Derivadas parciais	Derivadas parciais. Cálculo de derivadas parciais. Vector gradiente. Matriz xacobiana. Regra da cadea. Derivadas de orde superior. Matriz hessiana.
7. Optimización sen restricións.	Introdución e definicións. Puntos críticos. Condicións necesarias para a existencia de extremos.
8. Optimización con restricións de igualdade.	Introdución. Función lagrangiana. Condición necesaria para a existencia de óptimos: teorema dos multiplicadores de Lagrange.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	28	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	21	36
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	7	14	21
Titoría en grupo	5	5	10
Probas de resposta curta	3	9	12
Outras	3	12	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. Desenvolverase este traballo mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O estudante debe desenvolver este traballo de forma autónoma e resolver os problemas e/ou exercicios propostos.
Titoría en grupo	Reunións que os estudantes (individualmente ou en grupo) manteñen coa profesora da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades e sobre o proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Asesoramento e aclaración de dúbidas sobre o traballo que os estudantes deben levar a cabo ao longo do curso.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Asesoramento e aclaración de dúbidas (individual ou en grupo) sobre o traballo que os estudantes deben levar a cabo ao longo do curso.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. Desenvolverase este traballo mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.	Xunto co resto de elementos da avaliación continua, mínimo un 40	CE1 CE2 CE8 CE10 CE12 CT5 CT7

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Probas nas que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O estudante debe desenvolver este traballo de forma autónoma e resolver os problemas e/ou exercicios propostos.	Xunto co resto de elementos da avaliación continua, mínimo un 40	CE1 CE2 CE8 CE10 CE12 CT2 CT5 CT7
Probas de resposta curta	Probas con preguntas breves sobre a materia.	Xunto co resto de elementos da avaliación continua, mínimo un 40	CE1 CE10
Outras	Exame final.	Máximo 60	CE1 CE10 CE12 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota final do curso será a suma da nota obtida polo traballo e probas realizadas durante o curso (avaliación continua) cunha ponderación mínima do 40% sobre o total, e da nota obtida no exame final, cunha ponderación máxima do 60% do total. No caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a convocatoria de xullo.

Os puntos da avaliación continua obteranse por: a) probas realizadas ao longo do curso, b) asistencia ás clases e participación nas mesmas.

As datas de exames poderán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sydsaeter, K.; Hammond, P.; Carvajal, A., Matemáticas para el análisis económico, 2ª edición, Pearson, 2011,

Bibliografía Complementaria

Besada, M. e outros, Cálculo de varias variables: Cuestiones y ejercicios resueltos, Pearson, 2001,

Besada, M., Vázquez C. e outros, Cálculo Diferencial en varias variables, Garceta, 2011,

Balbás, A. e outros., Análisis matemático para la economía I y II, A. C., 1987,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Matemáticas II/V03G100V01303

Outros comentarios

Para que o seguimento da materia resulte axeitado, presupoñemos unhas destrezas e coñecementos matemáticos mínimos que o alumnado deberá ter adquirido nos cursos de bacharelato:

- Cálculo matricial básico.
- Operacións con polinomios e expresións alxebraicas.
- Representación e principais propiedades das funcións elementais.
- Regras de derivación e derivadas das funcións elementais.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Técnicas de economía aplicada**

Materia	Economía: Técnicas de economía aplicada			
Código	V03G100V01105			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Garza Gil, María Dolores			
Profesorado	Garza Gil, María Dolores			
Correo-e	dgarza@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Achegamento ás principais variables que permiten realizar diagnósticos básicos de situación e evolución dunha economía.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	- Saber estar / ser
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	- saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber facer
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	- saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o sistema europeo de contabilidade nacional	CB3
Definir e comprender conceptos e ferramentas económicos básicos	CB1 CB2 CB5
Capacidade para a búsqueda de información económica, analizar a evolución dunha economía e a súa comparación con outras economías	CB5 CG6 CG7

Capacidade para a análise crítica sobre as ferramentas a utilizar e na interpretación dos resultados, a nivel individual ou de grupo

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5

Contidos

Tema	
Introducción	La actividad económica. La información económica y su tratamiento.
Las Cuentas Nacionales	Introducción a la Contabilidad Nacional. Las macromagnitudes del SEC. Renta y distribución.
La Balanza de Pagos	La Balanza de Pagos. Concepto y estructura. La Balanza de Pagos. Cálculo e interpretación económica.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	30	60	90
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación e resolución de problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións.
Titoría en grupo	Neste tempo os alumnos poderán plantexar dúbidas sobre a materia ao profesor. Tamén se pode utilizar para que o profesor plantexe problemas aos alumnos que serán avaliados posteriormente.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia e realización de exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Realizaranse *tutorías en grupo sobre a evolución no proceso de aprendizaxe da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Realización de exercicios e resolución de problemas.	30	CB1 CB2 CB3 CB5 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7
	Participación no desenvolvemento da materia. Exposición dos exercicios e problemas.		

Probas prácticas, de execución de Exame teórico e práctico.
tarefas reais e/ou simuladas.

70

CB1
CB2
CB3
CB5
CG1
CG4
CG6

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota obtida na avaliación continua (30% da nota final, prácticas de laboratorio) gardarase para todas as convocatorias do presente curso académico a condición de que se alcance un mínimo de 3 puntos no exame teórico e práctico correspondente. Nas prácticas de laboratorio valorarase tamén a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten como obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de maneira eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:
<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Muñoz, C; Iráizoz, B; Rapún, M., Las cuentas de la Nación II. Ejercicios, Cívitas, 2007, Madrid

Muñoz, C; Iráizoz, B; Rapún, M, Las cuentas de la Nación I. Introducción a la Economía Aplicada, Cívitas, 2008, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

OCDE, Fuente de datos: National Accounts of OECD Countries, www.sourceOECD.org, OECD, París

ONU, Fuente de datos: Programa de Naciones Unidas para el Desarrollo Humano, www.undp.org, ONU, New York

Eurostat, Fuente de datos: Oficina de publicaciones de las Comunidades Europeas, www.europa.eu.int/comm/eurostat, EU, Brussels

Banco de España, Fuente de datos: Balanza de pagos de España, www.bde.es, BdE, Madrid

INE, Fuente de datos: Contabilidad Nacional de España, www.ine.es, INE, Madrid

Delgado, MJ; Diego, D; Díaz, C; Martín, M., Introducción a la economía aplicada. Metodología, fuentes estadísticas y casos prácticos, Ariel, 2002, Madrid

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Dereito mercantil**

Materia	Dereito: Dereito mercantil			
Código	V03G100V01201			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Torres Pérez, Francisco José			
Profesorado	Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	ftorres@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral A finalidade desta asignatura é acadar un coñecemento xeral sobre a función actual do Dereito Mercantil centrándose no seguinte:

Cómo se adquire a condición de empresario e qué implicacións ten a nivel de responsabilidade?

Qué tipos de formas sociais existen?

Qué contratos utilizan habitualmente os empresarios no mercado?

Qué papel xogan os títulos valores (cheques, letras de cambio etc.) na actualidade?

Qué regulación existe para as situacións de insolvencia?

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os suxectos que teñen a consideración de empresario a fin de poder determinar quen é responsable, fronte a terceiras persoas, das actuacións que se realicen no mercado.	CE3 CE7
Coñecer as particularidades e rasgos propios dos distintos tipos de sociedades mercantís.	CE7
Coñecer os dereitos e obrigas do empresario na súa actuación no mercado.	CE7
Comprender a regulación xurídica da actividade dos empresarios no mercado, de xeito que se poida avaliar de forma básica o marco legal no que se desenvolve unha actividade empresarial.	CE7 CE12 CT7
Determinar qué norma é aplicable ao caso concreto, para poder resolver problemas prácticos derivados da actuación da empresa no mercado.	CE7 CT2 CT4
Resolver de forma razoada os problemas xurídicos plantexados.	CE7 CT2 CT5 CT7

Contidos	
Tema	
Módulo I.- ESTATUTO XURÍDICO DO EMPRESARIO	1. CONCEPTO E CARACTERES XERAIS DO DEREITO MERCANTIL 2. O EMPRESARIO E OS SEUS COLABORADORES 3. NOCION S SOBRE O REXISTRO MERCANTIL E A CONTABILIDADE DO EMPRESARIO 4. ELEMENTOS MATERIAIS DA ORGANIZACIÓN EMPRESARIAL 5. O DEREITO DA COMPETENCIA E A PROPIEDAD INDUSTRIAL
Módulo II.- DEREITO DE SOCIEDADES	6. NOCION S XERAIS SOBRE AS SOCIEDADES MERCANTILES 7. A SOCIEDADE ANÓNIMA I 8. A SOCIEDADE ANÓNIMA II 9. A SOCIEDADE ANÓNIMA III 10. A SOCIEDADE DE RESPONSABILIDADE LIMITADA I 11. A SOCIEDADE DE RESPONSABILIDADE LIMITADA II 12. AS SOCIEDADES COOPERATIVAS
Módulo III.- INSTRUMENTOS DE PAGO E DE CRÉDITO.	13. TEORÍA XERAL DOS TÍTULOS VALORES 14. A LETRA DE CAMBIO. DECLARACIÓN S CAMBIARIAS: ACEPTACION, ENDOSO E AVAL DA LETRA DE CAMBIO 15. CUMPRIMENTO DAS OBRIGACION S CAMBIARIAS. O VENCIMIENTO DA LETRA 16. O CHEQUE E O PAGARE
Módulo IV.- CONTRATACIÓN MERCANTIL	17. AS OBRIGACIÓN S E OS CONTRATOS MERCANTIS. 18. CONTRATOS DE COLABORACIÓN 19. CONTRATO DE COMPRAVENDA MERCANTIL E CONTRATO DE TRANSPORTE 20.- CONTRATOS NO MERCADOS DE VALORES E CONTRATOS BANCARIOS 21.- CONTRATO DE SEGURO
Módulo V.- DEREITO CONCURSAL	22- NOCIÓN S DE DEREITO CONCURSAL

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	10	0	10
Seminarios	5	25	30
Sesión maxistral	36	35	71
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	38	39

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas de laboratorio	- Presentación de liñas básicas do tema a estudar polo docente. - Intervención dos alumnos. - Dúvidas e debate. - Conclusión s e recollida das prácticas. - Entrega de actividade de seminario cando proceda.
Seminarios	- Presentación de conclusión s e informe polo alumnado. - Recepción de infome e valoración polo docente.
Sesión maxistral	- Esquema e documentación en Plataforma TEMA: tres días antes da clase. Conterá os obxectivos e bibliografía específica. - Explicación dos epígrafes seguindo un esquema de presentación. - Conclusión s. - Presentación de dúvidas. - Presentación e reparto da clase práctica cando proceda.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral	No horario de titorías atendendo individualizadamente ao alumnado que teña dúbidas sobre a materia explicada nas sesións teóricas.
Prácticas de laboratorio	Na propia sesión de prácticas atendendo individualizadamente aos diversos grupos de traballo.
Seminarios	No horario de titorías atendendo individualizadamente ao alumnado que teña dúbidas ou cuestión sobre os seminarios.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	Valoración de participación nas sesións maxistraís a efectos de complementar a nota por avaliación continua. Ata un máximo de 0.25 puntos sobre o total da nota da asignatura.	5	CT5 CT7
Prácticas de laboratorio	6 prácticas puntuables entre as 8 que se van facer. Cada una puntuará 0.25 puntos sobre o total da nota. Máxima nota por este concepto: 1.5 puntos. Valoración da participación activa nas sesión de prácticas. Ata un máximo de 0.25 puntos sobre o total da nota da asignatura.	15	CT5
Seminarios	Plantearase 2 actividades de seminario ao longo do cuatrimestre a realizar en grupo. Ditas actividades deberán ser entregadas por escrito e presentadas oralmente. Cada unha, puntuará, como máximo, 1 punto sobre o total da nota.	20	CT4 CT5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1 examen final cun valor de 7 puntos sobre o total da nota	60	CT4 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- 1.- As notas da avaliación continua gárdanse ata a convocatoria de xullo do curso académico seguinte -incluso nunha eventual participación na convocatoria de fin de carreira-.
- 2.- Para que o exame faga media será necesario acadar unha nota superior a 2 puntos.
- 3.- O alumnado que non participe en ningunha actividade da avaliación continúa será avaliado sobre 10 puntos nun exame final de carácter teórico e practico. Do mesmo modo será avaliado o alumnado que participe nunha convocatoria de fin de carreira que non corresponda ao curso inmediatamente seguinte no que teña cursado esta materia.
- 4.- As datas de exámenes deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sánchez Calero, Fernando, Principios de Derecho Mercantil (BIBLIOGRAFÍA BÁSICA), última edición, Aranzadi

Jiménez Sánchez, Guillermo (coord.), Lecciones de Derecho Mercantil (BIBLIOGRAFÍA BÁSICA), última edición, Tecnos

Bibliografía Complementaria

Broseta Pont-Martínez Sanz, Manual de Derecho Mercantil, última edición, Tecnos

Westlaw-Aranzadi, Base de datos jurídica, LIBRE ACCESO DESDE WEB UVIGO

Tirant On Line, Base de datos jurídica, LIBRE ACCESO DESDE WEB UVIGO

Recomendacións

Outros comentarios

1.- A materia Dereito Mercantil desta titulación non precisa de coñecementos xurídicos previos. De todas formas, a primeira das sesións prácticas adicarase íntegramente ao estudo dos diferentes tipos de normas e a facilitar información sobre bases de datos de carácter xurídico onde poder buscar a lexislación vixente e actualizada.

2.- Aínda que o idioma seleccionado para a elaboración da guía docente e do material repartido ao longo do curso sexa o

galego, ás clases desenvolveránse en castelán ca finalidade de facilitar a súa comprensión aos estudantes ERASMUS que queiran cursar esta materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Economía mundial**

Materia	Economía: Economía mundial			
Código	V03G100V01202			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Iglesias Malvido, Carlos			
Profesorado	Iglesias Malvido, Carlos			
Correo-e	calu@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/index.php?option=com_faitic_acceso_cursos			
Descrición xeral	<p>Benvido a Economía mundial. Iremos traballar duro para mellorar o nivel de comprensión da estrutura e funcionamento da economía mundial. Tentaremos combinar diferentes ferramentas pedagóxicas para que o cuadrimestre sexa interesante e proveitoso para todos. A participación activa dos alumnos e alumnas vai ser a peza central deste percorrido que iniciamos. Oxalá Economía Mundial responda ás vosas expectativas e oxalá cheguemos a xuño cos deberes feitos e satisfeitos do traballo realizado.</p> <p>O profesor vaivos acompañar neste interesante percorrido e vaivos facilitar as ferramentas necesarias para a comprensión das forzas actuantes na Economía Mundial.</p> <p>Vos teredes que pór traballo e entusiasmo por aprender.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender as bases de funcionamento da economía, diferenciando países desenvolvidos e subdesenvolvidos.	CE3 CE4 CE5 CT5
Elaboración de informes que analizan a estrutura económica (mediante un conxunto de variábeis) de un grupo diverso de países.	CE3 CE5 CE8 CE13 CT5 CT7
Elaboración de informe que analiza a dinámica de algunhas variábeis económicas para un grupo diverso de países	CE3 CE4 CE8 CE13 CT5 CT7

Presentación oral dos informes relativos á estrutura e dinámica para un grupo diverso de países	CE8 CE13 CT5 CT7
Argumentación individual e colectiva en relación con situacións económicas específicas	CE5 CT2 CT5 CT7

Contidos

Tema

PARTE I. INTRODUCCIÓN	Tema 1.- Conceptos básicos, metodoloxía e fontes. Descrición: O sistema económico. Análise de Sistemas. Bases de Datos e Bibliografía.
PARTE II. ESTRUCTURA E DINÁMICA DA ECONOMÍA MUNDIAL	Tema 2.- As economías desenvolvidas. Tema 3.- As economías subdesenvolvidas Tema 4.- Outras formas de inserción na economía mundial Descrición: Esta parte desenvolverase como se fora un único tema. Os principais conceptos e procesos son: orixe do capitalismo; desenvolvemento e subdesenvolvemento; relacións centro/periferia; semellanzas e diferenzas no proceso de desenvolvemento; o socialismo real; a economía chinesa.
PARTE III. ESTRUCTURA E ACTIVIDADES ECONÓMICAS	Tema 5. Recursos humanos: poboación e mercado de traballo. Descrición: Comportamento demográfico: a súa incidencia nos niveles de benestar; desemprego; actividade económica; poboación e estado do benestar. Tema 6. Recursos naturais e desenvolvemento económico. Descrición: Modelos de Producción agraria; Modelos de Producción pesqueira; Ecoloxía e Economía; problemas ambientais globais; nivel de renda e sensibilidade ambiental. Tema 7.- Tecnoloxía, industria e servizos. Descrición: Modelos de Producción e Organización do Traballo; o papel da tecnoloxía; relevancia das TICs; Terciarización das economías.
PARTE IV. RELACIÓNS E INSTITUCIÓN ECONÓMICAS INTERNACIONAIS	Tema 8.- Institucións monetarias e financeiras internacionais: SMI, FMI e BM. Descrición: Coherencia sistémica global; sistema internacional de pagamentos; regulación dos fluxos financeiros; Tema 9.- Regulación do comercio internacional: a OMC. Descrición: Coherencia sistémica global; sistema internacional de regulación dos fluxos comerciais; aspectos sectoriais do comercio internacional; libre comercio e desenvolvemento. Tema 10.- Os procesos de integración económica. Descrición: Procesos de integración económica: conceptos e experiencias; a Unión Monetaria e Económica na UE; as políticas sectoriais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

Prácticas en aulas de informática	7	14	21
Seminarios	7	14	21
Sesión maxistral	30	44	74
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	10	12
Informes/memorias de prácticas	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas de informática	Sesións en Aula de Informática para o manexo de Servidores Estatísticos e Bases de Datos. Mediante estas sesións o alumnado adestrarase no manexo da información económica procedente deses servidores e recibirá as claves para a conseguinte elaboración dos Informes. Realizará un primeiro Informe que será avaliado polo texto e pola Base de Datos que debe xerar en cada un dos Informes
Seminarios	Presentación oral dos Informes solicitados Traballo en grupo en, aló menos, unha sesión de Seminario
Sesión maxistral	Presentación dos contidos teóricos dos temas para axudar á preparación de Informes. Entregaranse lecturas para cada unha das partes da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O profesor ofrecerá os elementos guía que axudarán ao estudiantado a encamiñar o seu traballo nos diferentes elementos que conforman a materia.
Seminarios	Ao tratarse de grupos reducidos e ao estar centrados en aspectos específicos, o estudiantado terá o protagonismo central na construción dos discursos interpretativos dos fenómenos económicos, sociais e ambientais que conforman a materia.
Prácticas en aulas de informática	Estas prácticas desenvólvense nas semanas iniciais para que o estudiantado se adestre no manexo de algúns indicadores económicos, sociais e ambientais: buscando os datos nos servidores estatísticos, realizando cálculos, graficando os resultados, etc.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	A participación nas sesións maxistras será parte da avaliación final. Esa participación instrumentarizase mediante: -Preguntas e comentarios orais durante a sesión -Resumos críticos das lecturas obrigatorias e voluntarias	10	CE3 CE4 CE5 CT5 CT7
Seminarios	Presentación oral dos Informes requiridos e traballo en grupo. Cada un dos Informes consistirá nun texto escrito de extensión limitada e unha Base de Datos que recollerá os valores das variábeis, os cálculos dos indicadores seleccionados e a súa representación gráfica	40	CE3 CE4 CE5 CE8 CE13 CT2 CT5 CT7
Prácticas en aulas de informática	Presentación escrita de Informe en relación ao primeiro dos temas propostos que será avaliado segundo o seu contido e a Base de Datos que acompaña a cada Informe	10	CE3 CE4 CE5 CE8 CE13 CT5 CT7

Probas de resposta longa, Realización de proba escrita. Consistirá en: de desenvolvemento	40	CE3 CE4 CE5 CT5
- Enunciados que o alumno determinará se son verdadeiros ou falsos		
-Enumeración de características, diferenzas e/ou similitudes de procesos económicos		
- Interpretación económica de datos, gráficas ou textos.		

Outros comentarios e avaliación de Xullo

En segunda convocatoria o alumno manterá a nota das sesións Maxistrais. Os alumnos terán a posibilidade de mellorar os resultados obtidos en algunhas Prácticas en Aulas de Informática e nos Seminarios. Realizará unha Proba de Resposta Longa similar á da primeira convocatoria.

Para superar a materia será necesario obter 5 ou máis puntos, como suma das puntuacións obtidas en cada unha das probas. En calquera caso esíxese unha **puntuación mínima de 3** puntos (sobre 10) na proba denominada "Probas de resposta longa, de desenvolvemento".

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Vidal Villa e Martínez Peinado, Economía Mundial, 2000, Madrid

VV. AA, Sistema Económico Mundial, 2004, Madrid

Samir Amin, El capitalismo en la era de la globalización, 1998, Barcelona

Jaime Requeijo, Economía Mundial, 2006, Madrid

Samir Amin, La desconexión, 1988, Madrid

VV. AA., La economía mundial en transformación, 2011, Madrid

Organización Internacional do Traballo, <http://laborsta.ilo.org/>, 2015, USA

Banco Mundial,
<http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators>, 2015, USA

Fondo Monetario Internacional, <http://unstats.un.org/unsd/syb/>, 2015, USA

Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/>, 2015, UE

Organización Mundial do Comercio, <http://stat.wto.org/StatisticalProgram/WSDBStatProgramHome.aspx?Language=E>, 2015, USA

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

Outros comentarios

Estudar a Economía Mundial é ocuparse de entender procesos que teñen raíces históricas. Pero eses procesos están vivos, constrúense día tras día. Por iso para seguir esta materia e alcanzar as destrezas necesarias cómpre ler, ler e ler. Iso inclúe libros e artigos pero tamén os informes das institucións internacionais, os informes de organizacións non gobernamentais que se ocupan dos temas de desenvolvemento económico, e as noticias máis quentes que se publican diariamente nos xornais xerais e específicos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Principios de economía II**

Materia	Economía: Principios de economía II			
Código	V03G100V01203			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	de Miguel Palacios, Carlos Juan			
Profesorado	de Miguel Palacios, Carlos Juan			
Correo-e	cmiguel@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia impártese no segundo cuadrimestre do primeiro curso do Grao en Economía e é, xunto coa materia de Principios de Economía I que se imparte no primeiro cuadrimestre, a primeira toma de contacto dos alumnos coa Teoría Económica.			
	A función principal desta materia dentro do plan docente é a de preparar aos alumnos para que poidan cursar as materias de Teoría Macroeconómica a nivel intermedio dos cursos posteriores, en particular a Macroeconomía I e a Macroeconomía II ambas de terceiro curso.			
	Para iso, este curso debe proporcionar aos alumnos dúas clases de coñecementos. Por unha banda a comprensión dos problemas económicos e, doutra banda, a familiarización coas ferramentas analíticas que permitan analizalos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno familiarizarse coa maneira de pensar dos economistas, isto é, no uso dos instrumentos analíticos fundamentais e no coñecemento dos conceptos básicos da economía.	CE2 CE4 CE5 CE6
O alumno familiarizarse co manexo de bases de datos de economía así como no manexo de follas de cálculo que lles permita organizar a información obtida das devanditas bases.	CE8
O alumno aprenderá a analizar datos económicos e a expor as súas conclusións dunha maneira organizada.	CT5

Contidos

Tema	
OS DATOS MACROECONÓMICOS	1. A medición da renda dun país 2. A medición do custo da vida
A ECONOMIA A LONGO PRAZO	3 A produción e o crecemento 4 O aforro, o investimento e o sistema financeiro 5 O desemprego

O DIÑEIRO E OS PREZOS A LONGO PRAZO	6 O sistema monetario 7 O crecemento do diñeiro e a inflación
ANÁLISIS MACROECONÓMICO DAS ECONOMÍAS ABERTAS	8 Análise macroeconómica das economías abertas: Conceptos básicos
AS FLUCTUACIONES ECONÓMICAS A CURTO PRAZO	9 Introducción á análise dos ciclos económicos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	9.5	18	27.5
Prácticas en aulas de informática	7.5	0	7.5
Probas de resposta curta	2	15	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	12	15
Traballos e proxectos	0	8	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Nas clases teóricas semanais de dúas horas de duración, exporase de maneira resumida os principais contidos dos distintos temas. Para un adecuado seguimento destas clases é necesario que os alumnos preparen con antelación e de maneira individual os distintos temas utilizando os manuais da bibliografía recomendada
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución en clase de follas de problemas que os alumnos terán que resolver previamente.
Prácticas en aulas de informática	Clases prácticas en aulas de computador nas que os alumnos aprenderán a manexar bases de datos en follas de cálculo e a extraer información relevante dos datos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.
Prácticas en aulas de informática	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.
Resolución de problemas e/ou exercicios	As tutorías individuais terán lugar no despacho 402.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Exame escrito. Haberá un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames	60	CE2 CE4 CE5 CE6
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizaranse controis periódicos que consistirán en exercicios que o alumno realizará nas clases prácticas e que terá que entregar. Contará tamén a asistencia ás clases prácticas	30	CE2 CE4 CE5 CE6
Traballos e proxectos	Os alumnos terán que entregar algún traballo ao longo do curso.	10	CE8 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

SISTEMA DE AVALIACIÓN

A nota do alumno constará de dous partes: Un exame final escrito que valerá ata un 60% da nota (6 puntos) e a avaliación continua que pesará ata un 40% (4 puntos). A nota final do alumno será a suma das notas destas dúas partes a condición de

que o alumno alcance a nota mínima esixida no exame final escrito (2,5 puntos dos 6 posibles). En caso de non alcanzar esa nota mínima, a nota do alumno será a obtida na avaliación continua sen que se teña en conta o exame final. A nota correspondente á avaliación continua alcanzada durante o cuadrimestre gardarase para a convocatoria de xullo do presente curso académico. Exame escrito (Ata 6 puntos): Haberá 1 exame final escrito de contido tanto teórico como práctico que se realizará na data fixada na convocatoria oficial de exames. A nota mínima esixida para superar o exame final é de 2,5 puntos dos 6 posibles. Avaliación continua (Ata 4 puntos): O 40% restante da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a asistencia ás clases prácticas e aos seminarios, a entrega de follas de exercicios que poidan solicitarse, a entrega de traballos e a nota dos pequenos controis que periodicamente se farán nas clases prácticas. A nota correspondente ao apartado de avaliación continua (40% da nota final) gardarase unicamente para as convocatorias do presente curso académico. DATAS EXAMENES OFICIAIS: Na páxina web da facultade podedes consultar as datas oficiais de exames e os cambios que poidan producirse.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

N.G. Mankiw, Principios de Economía, 6º, Paraninfo

Bibliografía Complementaria

N.G. Mankiw y M.P. Taylor, Economía, Paraninfo

B.S. Bernanke y R.H. Frank, Principios de Economía, 3º, McGraw-Hill

---

J. Díaz-Giménez, Macroeconomía: Primeros conceptos, Antoni Bosch

---

P.R. Krugman, R. Wells y K. Graddy, Fundamentos de Economía, 3º, Reverté

D. Acemoglu, D. Laibson and J.A. List, Economía, Antoni Bosch

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía I/V03G100V01503

Macroeconomía II/V03G100V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Outros comentarios

Por ser esta unha materia de introdución, o nivel de coñecementos e manexo de Matemáticas requirido é moi elemental a nivel das matemáticas cursadas no bacharelato. A este respecto, recoméndase ao alumno ter un bo manexo da análise gráfica e do cálculo elemental. Por outra banda, é bo que o alumno estea familiarizado cos conceptos económicos que se van a estudar. Para iso, unha lectura cotiá de xornais de información xeral pode ser moi útil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Economía de empresa**

Materia	Empresa: Economía de empresa			
Código	V03G100V01204			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Piñeiro García, María del Pilar			
Profesorado	Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	pilar@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de presentar a empresa como axente económico fundamental, explicando os aspectos básicos da súa xestión e os problemas asociados ao seu goberno. Partindo desta base, identifícanse e defínense as grandes áreas funcionais, profundizando nos aspectos específicos da súa xestión.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar as clases de empresas que existen e as súas principais características.	CE7
Comprender a empresa como un sistema formado por subsistemas que se interrelacionan.	CE7
Saber aplicar técnicas para realizar unha análise da empresa o do seu entorno.	CE7
Identificar e saber aplicar os conceptos fundamentais da administración de empresas.	CE7
Identificar e saber aplicar os principais criterios para a toma de decisións nas empresas.	CE12
Coñecer os diferentes tipos de decisións de operacións e saber aplicar as principais técnicas para a toma de decisións neste ámbito.	CE7 CE12
Identificar as principais fontes de financiación da empresa e saber elixir a máis adecuada en cada situación.	CE7
Comprender a estrutura económico-financieira dunha empresa e o principio de equilibrio económico-financieiro.	CE7
Identificar e saber aplicar os criterios de selección de inversións para avaliar as alternativas de inversión dunha empresa.	CE12
Identificar os conceptos de marketing e dirección de marketing, ser capaz de definir o mercado da empresa e a situación de dito mercado.	CE7 CE12
Identificar as variables do marketing-mix e saber utilízalas para a adopción de decisións comerciais eficientes.	CE12
Mellorar a capacidade de traballar en equipo.	CT2
Mellorar as habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas.	CT5
Mellorar a actitude crítica e autocrítica.	CT7
Mellorar o autocontrol no sistema de traballo, en canto ao tempo e a planificación.	CG4

Contidos	
Tema	
TEMA I. A EMPRESA E O EMPRESARIO.	1.1. Concepto de empresa. 1.2. A figura de empresario. 1.3. Clases de empresas. 1.4. Obxectivos da empresa. 1.5. A empresa como sistema: principais subsistemas empresariais. 1.6. O entorno da empresa
TEMA 2. PRINCIPIOS BÁSICOS DA ADMINISTRACIÓN DE EMPRESAS.	2.1. Introducción á administración de empresas. 2.2. A planificación empresarial. 2.3. A organización da empresa. 2.4. A integración do personal. 2.5. A dirección dos recursos humanos. 2.6. Sistemas e procesos de control.
TEMA 3. A TOMA DE DECISIONS NA EMPRESA.	3.1. O proceso de toma de decisións. 3.2. Tipos de decisións. 3.3. Situacións de certeza, risco e incertidume. 3.4. A matriz de decisión. 3.5. Métodos e criterios para a toma de decisións. 3.6. Decisións secuencias e árbores de decisión.
TEMA 4. A DIRECCIÓN DE OPERACIÓN.	4.1. Introducción. 4.2. Concepto e obxectivos da dirección de operacións. 4.3. O proceso de planificación, programación e control da produción: principais decisións estratéxicas e tácticas. 4.4. O punto morto da empresa. 4.5. A xestión dos inventarios de demanda dependente e independente. 4.6. Planificación, programación e control de proxectos.
TEMA 5. A DIRECCIÓN FINANCEIRA.	5.1. Introducción. 5.2. O patrimonio e o balance da empresa. 5.3. As fontes financeiras da empresa. 5.4. A estrutura económico-financeira da empresa. 5.5. Principio de equilibrio económico-financeiro: o fondo de rotación. 5.6. Os ciclos de actividade da empresa e o período medio de maduración. 5.7. Análise da situación económica e financeira mediante ratios. 5.8. Criterios de valoración e selección de inversións.
TEMA 6. A DIRECCIÓN COMERCIAL.	6.1. Introducción. 6.2. Concepto de marketing e dirección de marketing. 6.3. Definición do mercado da empresa. 6.4. Análise da situación do mercado da empresa. 6.5. Estratexias comerciais: o marketing mix

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	29	30	59
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	45	60
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	20	20
Titoría en grupo	5	0	5
Outros	2	0	2
Probas de resposta curta	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e das bases do traballo a desenvolver polo estudante. Para a explicación da materia o profesor planteará exercicios e/ou problemas que se resolverán na aula fomentando a participación do alumnado.
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor, aplicando os coñecementos que adquiriu. Correspóndese coas prácticas que debe realizar o alumno de xeito presencial e integrado nun grupo de traballo.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver de forma autónoma o análise e resolución dos problemas e/ou exercicios.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Actividades introdutorias	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Titoría en grupo	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Outros	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolveranse as dudas prantexadas polo alumnado sobre os contidos e o desenvolvemento da materia.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor, aplicando os coñecementos que adquiriu. Correspóndese coas prácticas que debe realizar o alumno integrado nun grupo de traballo e de xeito presencial. Parte da avaliación realizaráse de xeito individual.	30	CG4 CE7 CE8 CE12 CT2 CT5 CT7
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en función dos coñecementos que teñen sobre a materia. Correspóndese coa parte teórica do exame final.	35	CE7 CE12 CT5
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade suscitada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia. Correspóndese coa parte práctica do exame final.	35	CE7 CE12 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A avaliación do alumno realizarase do seguinte xeito:

- Exame final (70% da nota final, 7 puntos). Realizarase un único exame ao final do cuadrimestre, que constará dunha parte teórica y unha parte práctica. Para superar o examen será necesario obter unha nota igual ou superior a 3,5 puntos e, como mínimo, o 40% da nota asignada a cada parte.

- Traballos realizados en grupo e individualmente nas prácticas de xeito presencial (30% da nota final, 3 puntos).

Para superar a materia, é necesario cumprir dúas condicións: superar o exame final e acadar un mínimo de 5 puntos na materia.

No caso de superar o exame, a nota final da materia resulta da suma da nota acadada no exame y da nota dos traballos realizados nas prácticas de xeito presencial.

No caso de non superar o exame, a nota final da materia será a resultante de expresar a nota do exame nunha escala de 10 puntos.

Antes da revisión do exame, procederáse á súa corrección pública, na que se explicarán os criterios de puntuación. No caso de que non poida ser realizada a corrección pública, facilitarásese unha copia resolta do exame para ser consultada durante a revisión.

A segunda convocatoria rexirase polas mesmas normas.

Os alumnos que asistan a dúas ou máis prácticas e non se presenten a ningún exame serán calificados como suspensos na

segunda convocatoria e a súa nota será a das prácticas nunha escala de 10 puntos tendo en conta que as prácticas supoñen o 30% da nota final.

As datas dos examen deberán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CRESPO FRANCO, T.; PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, programación e control. Exercicios resoltos., Servicio de Publicaciones da Universidade de Vigo, 2005,

CRESPO FRANCO, T.; PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, programación e control, Servicio de Publicaciones da Universidade de Vigo, 2009,

PIÑEIRO GARCÍA, T.; ARÉVALO TOMÉ, R.; CABALLERO FERNÁNDEZ, G.; GARCÍA-PINTOS ESCUDER, A., Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica, Delta Publicaciones, 2010,

Bibliografía Complementaria

BUENOS CAMPOS, E., Curso básico de economía de la empresa: un enfoque de organización, Pirámide, 2008,

DÍEZ DE CASTRO, E.; REDONDO LÓPEZ, C., Administración de empresas, Pirámide, 1999,

GIL ESTALLO, M.A.; GINER DE LA FUENTE, F. E., Cómo crear y hacer funcionar una empresa, ESIC Editorial, 2007,

JIMÉNEZ CABALLERO, J.L.; PÉREZ LÓPEZ, C.; DE LA TORRE GALLEGOS, A., Dirección financiera de la empresa. Teoría y práctica, Pirámide, 2009,

KOONTZ, H.; WEHRICH, H., Administración: una perspectiva global, McGraw Hill, 2004,

MAYNAR MARIÑO, P.; BAÑEGIL PALACIOS, T.M.; GALERA CASQUET, C., La economía de la empresa en el espacio europeo de educación superior, McGraw Hill, 2008,

PÉREZ GOROSTEGUI, E., Introducción a la economía de la empresa, Editorial Ramón Areces, 2002,

SUÁREZ SUÁREZ, A.S., Curso de economía de la empresa, Pirámide, 2010,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección de empresas/V03G100V01402

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación na materia e concíbese de forma flexible. Polo tanto, pódense requerir reaxustes ao longo do curso académico motivados pola dinámica da clase, polo grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que poideran surxir. Por outro lado, aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Para un maior aproveitamento das sesións maxistras e das prácticas, rógase puntualidade e unha actitude de respecto cara aos demais. É tamén moi importante que antes de cada sesión maxistral ou práctica se teñan revisado os materiais que aconselle o docente na sesión anterior.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística I**

Materia	Estatística: Estatística I			
Código	V03G100V01205			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Rodríguez Campos, María Celia			
Profesorado	Rodríguez Campos, María Celia			
Correo-e	mcrdiguez@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral	<p>Estatística I é unha materia de formación básica que se imparte no segundo cuadrimestre do primeiro curso do Grao en Economía e consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do alumno. Con esta materia preténdese, en primeiro lugar, que o alumno sexa capaz de manexar adecuadamente a información contida nun conxunto de datos. Para iso, aprenderá a organizala, representala gráficamente e resumila nunha serie de indicadores cuxa correcta interpretación permitiralles obter unha visión global do funcionamento do proceso en estudo. Por outra banda, proporcionarase ao alumno a ferramenta teórica básica para comprender o comportamento dos fenómenos aleatorios, entre os que se inclúen numerosos procesos económicos, e os diferentes modelos que se utilizan para representalos. O seguimento do curso de Estatística I, xunto co de Estatística II no segundo cuadrimestre do segundo curso, dotará ao alumno da capacidade de afrontar as distintas etapas dunha investigación estatística, desde a formulación dun problema real ata a interpretación das análises realizadas, que permitirán entender mellor as características do fenómeno estudado e aplicar este coñecemento en ámbitos como a predición do seu comportamento futuro.</p>
------------------	---

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber - saber facer
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber - saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber - saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber - saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Organizar en táboas e representar gráficamente un conxunto de datos	CG2 CE10 CE12
Coñecer os principais coeficientes utilizados na análise descritiva dun conxunto de datos	CE1 CE6
Calcular os coeficientes apropiados segundo a natureza das observacións e o tipo de análise a realizar	CB2 CG7 CE6 CE10 CE12 CE13
Interpretar adecuadamente os resultados obtidos na análise descritiva dos datos	CB3 CE6 CE10 CE13 CT5 CT7
Comprender o concepto de experimento aleatorio e identificar os posibles sucesos	CE1
Coñecer e comprender o concepto de probabilidade e as súas propiedades	CE1
Resolver correctamente exercicios sobre cálculo de probabilidades	CB2 CG7 CE1
Comprender o concepto de variable aleatoria e distinguir entre variables discretas e continuas	CE1 CE6
Calcular probabilidades relativas a unha variable aleatoria	CE1 CE6
Coñecer e obter as principais características das variables aleatorias	CE1 CE6 CE10
Coñecer os principais modelos de distribucións utilizados na representación de variables aleatorias	CE1 CE6 CE10
Identificar que variable debe utilizarse en cada situación particular e discernir o modelo adecuado para representala.	CE6 CE10
Identificar as variables aleatorias independentes	CE1 CE6 CE10
Resolver correctamente exercicios sobre variables aleatorias e as súas distribucións	CB2 CE6 CE10
Manexar o programa estatístico utilizado na materia	CG2 CG7 CE8 CE12 CE13
Interpretar adecuadamente as saídas de resultados do programa estatístico	CB3 CG2 CG7 CE6 CE8 CE13 CT5 CT7

Contidos

Tema

TEMA 1. Introducción	Concepto e obxecto da Estatística. Etapas dunha investigación estatística. Estatística Descritiva, Teoría da Probabilidade e Inferencia Estatística. Conceptos básicos e notacións. Variables cuantitativas e cualitativas.
TEMA 2. Distribucións de frecuencias unidimensionais	Frecuencias dunha variable estatística e as súas propiedades. Distribucións de frecuencias agrupadas e non agrupadas. Representacións gráficas. Medidas de posición: media, moda, mediana e cuantiles. Medidas de dispersión: percorridos, varianza, desviación típica e coeficiente de variación. Simetría e asimetría. Diagramas de caixa.

TEMA 3. Distribucións de frecuencias bidimensionais	Frecuencias bidimensionais. Distribucións marxinais e condicionadas. Independencia estatística. Covarianza e coeficiente de correlación. Asociación entre variables cualitativas: coeficientes chi-cadrado de Pearson e V de Cramer.
TEMA 4. Probabilidade	Experimento aleatorio. Espazo muestral e sucesos. Operacións con sucesos e as súas propiedades. Definicións de probabilidade: clásica (regra de Laplace) e frecuentista. Definición axiomática de Kolmogorov da probabilidade. Consecuencias dos axiomas. Probabilidade condicionada. Teorema do produto. Teorema da probabilidade total. Teorema de Bayes. Independencia de sucesos.
TEMA 5. Variables aleatorias unidimensionais	Definición. Función de distribución. Variables aleatorias discretas: función de probabilidade e propiedades. Variables aleatorias continuas: función de densidade e propiedades. Características dunha variable aleatoria: esperanza matemática, moda, mediana e cuantiles, varianza e desviación típica, asimetría.
TEMA 6. Principais distribucións discretas	Uniforme. Bernoulli. Binomial. Xeométrica. Binomial negativa. Hiperxeométrica. Poisson.
TEMA 7. Principais distribucións continuas	Uniforme. Normal. Exponencial. Gamma.
TEMA 8. Introducción ás variables aleatorias bidimensionais	Definición. Función de distribución. Variables discretas e continuas. Distribucións marxinais e condicionadas. Independencia de variables aleatorias. Covarianza e coeficiente de correlación.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	7.5	7.5	15
Prácticas en aulas de informática	7.5	7.5	15
Titoría en grupo	5	5	10
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	24	24
Outros	0	1	1
Sesión maxistral	30	30	60
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	3	22	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolvanse exercicios similares aos dos boletíns de problemas dos temas correspondentes a cada sesión. Os alumnos deberán entregar a solución dos exercicios propostos pola profesora para a súa corrección e cualificación.
Prácticas en aulas de informática	Nestas sesións utilizaremos o programa estatístico SPSS, aplicando as técnicas introducidas nas clases teóricas a distintos conxuntos de datos. Os alumnos deberán resolver, utilizando o programa SPSS, os exercicios propostos pola profesora. O ficheiro de resultados xerado deixarase na plataforma Tema para a súa corrección e cualificación
Titoría en grupo	Estas sesións terán dous partes. Na primeira parte os alumnos poderán suscitar todas as cuestións ou dúbidas que teñan sobre a materia, tanto a nivel teórico como práctico. Na segunda parte os alumnos resolverán cuestionarios tipo test con preguntas teóricas e prácticas dos temas indicados, co obxecto de valorar o nivel de comprensión alcanzado. Para iso utilizarase a ferramenta de cuestionarios da plataforma Tema, que xerará unha cualificación que tamén formará parte da nota final.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Os alumnos deberán resolver pola súa conta todos os exercicios do boletín de problemas e realizar os cuestionarios de autoavaliación dispoñibles na plataforma Tema.
Outros	Titorización virtual. Na plataforma Tema incluíranse Foros para que os alumnos poidan consultar cuestións sobre contidos teóricos e prácticos, dispoñendo así dun procedemento de titorización virtual.
Sesión maxistral	Nas clases de teoría presentarase e desenvolveranse os contidos de cada tema, acompañados dos exemplos necesarios para facilitar a asimilación dos conceptos básicos e a aplicación dos métodos estatísticos introducidos. Con anterioridade ao comezo de cada tema, proporcionarase os alumnos, a través da plataforma Tema, un boletín de problemas, dos cales a profesora resolverá en clase algúns exercicios tipo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Os alumnos poderán expor cuestións ou dúbidas sobre contidos teóricos ou prácticos durante as sesións de titoría en grupo.
Outros	Os alumnos poderán expor cuestións ou dúbidas sobre contidos teóricos ou prácticos durante o horario de titorías personalizadas ou utilizando os Foros dispoñibles na plataforma Tema.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nestas sesións os alumnos resolverán de forma individual varios exercicios, cuxa solución presentará por escrito e será recollida pola profesora para a súa corrección e cualificación	15	CB2 CB3 CG2 CG7 CE1 CE6 CE10 CE12 CE13 CT5
Titoría en grupo	Nestas sesións os alumnos resolverán cuestionarios tipo test utilizando a ferramenta de Cuestionarios da plataforma Tema.	10	CB2 CE1 CE6 CE10 CE12 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Valorarase o traballo do alumno mediante a súa participación en clases teóricas e prácticas e a utilización das ferramentas da plataforma.	5	CT5 CT7
Prácticas en aulas de informática	Utilizando o programa estatístico SPSS os alumnos realizarán os exercicios propostos, xerando un ficheiro de resultados que se deixará na plataforma Tema para a súa corrección e cualificación.	10	CB3 CG2 CG7 CE6 CE8 CE12 CE13 CT5 CT7
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exame final da materia, que constará de cuestións teóricas, exercicios e interpretación de resultados do programa estatístico utilizado nas prácticas de laboratorio.	60	CB2 CB3 CG7 CE1 CE6 CE8 CE10 CE12 CE13 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O criterio de avaliación (60% exame e 40% resto) será o mesmo en todas as convocatorias.

Para superar a materia, o alumno debe obter unha cualificación maior ou igual que 5 (sobre 10) na nota final, debendo

alcanzar polo menos 3.5 puntos (sobre 10) no exame final.

Se a nota do exame final é inferior a 3.5 puntos (sobre 10), a cualificación final da materia será o mínimo entre 4.5 e $(0.6 \times E + 0.4 \times P)$, sendo E a nota do exame final e P a nota das demais achegas (ambas as notas sobre 10), respectivamente.

As datas de exames deberán ser consultadas na seguinte dirección web:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Casas Sánchez, J.M. y Santos Peñas, J., Introducción a la Estadística para Economía, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2002, Madrid

Esteban García, J. y otros, Estadística Descriptiva y nociones de Probabilidad, Paraninfo, 2008, Madrid

Uña Juárez, I, Sanz Martínez, J. y Tomeo Perucha, V., Cálculo de Probabilidades, Garceta Grupo Editorial, 2009, Madrid

Bibliografía Complementaria

Casas Sánchez, J.M. y otros, Ejercicios de estadística descriptiva y probabilidad para Economía y Administración de Empresas, Pirámide, 2006, Madrid

Martín Pliego, F. J., Introducción a la Estadística Económica y Empresarial, 3ª ed, Paraninfo, 2004, Madrid

Martín-Pliego, F. J. y Ruíz-Maya, L., Fundamentos de Probabilidad, 3ª ed, Paraninfo, 2013, Madrid

Martín-Pliego, F. J.; Ruíz-Maya, L. y Montero Lorenzo, J. M., Problemas de Probabilidad, Thomson Paraninfo, 2006, Madrid

Peña, D., Fundamentos de Estadística, Alianza Editorial, 2008, Madrid

Pérez, C., IBM SPSS Estadística Aplicada. Concepto y ejercicios resueltos, Garceta Grupo Editorial, 2013, Madrid

Rohatgi, V. K. and Saleh, A. K. Md. E., An Introduction to Probability and Statistics, 3rd ed, Wiley, 2015, New York

Tomeo Perucha, V. y Uña Juárez, I., Estadística Descriptiva, Garceta Grupo Editorial, 2009, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estadística II/V03G100V01403

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía española				
Materia	Economía española			
Código	V03G100V01301			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Varela Lafuente, Manuel María González Gómez, Manuel			
Profesorado	González Gómez, Manuel Varela Lafuente, Manuel María			
Correo-e	mgzlez@uvigo.es mmvarela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia ten por obxectivo: (i) Transmitir coñecemento da economía española (ii) Utilizar información e análise económica (iii) Entender os principais problemas dentro de cada area económica.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber - saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber - saber facer
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber - saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber - saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber - saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber - saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber - saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber - saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- Saber estar / ser
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas, a través da aplicación ao contexto económico español	CE2 CT1 CT7
Coñecer o marco institucional da economía española, identificando procesos e aplicando principios de economía institucional	CE3 CT1
Capacidade para situar a economía española na súa evolución histórica, elexindo e reunindo aspectos clave dos procesos económicos	CE4 CT1 CT7

Comprender as bases de funcionamento da economía española, reunindo e artellando aspectos dos ámbitos máis xenéricos cos aspectos sectoriais	CE5 CT7
Ampliar e exercitar coñecementos e técnicas de análise económica, a través de aplicacións á economía española, relacionando variables e resolvendo problemas	CE6 CE9 CE10 CE12 CT5
Exercitarse na procura e identificación de fontes de información económica, e na avaliación e interpretación de datos relevantes para a economía española	CE8 CE12 CT2 CT5
Elaborar e defender informes e/ou análisis referentes a diferentes aspectos da economía española, identificando problemas, elexindo información e métodos, argumentando e diagnosticando.	CE4 CE5 CE8 CE9 CT2 CT3 CT5 CT7

Contidos

Tema	
I. INTRODUCCION. COORDENADAS BÁSICAS	1. O desenvolvemento económico español. Etapas e factores de crecemento 2. Recursos humanos, naturais e sociáis. 3. A economía española no contexto europeo e mundial
II. AS ACTIVIDADES PRODUCTIVAS	4. Actividades Primarias. Agricultura. Pesca. 5. Sector enerxético. 6. A industria. 7. Os servicios
III. ASPECTOS INSTITUCIONAIS E DISTRIBUTIVOS	8. Mercado de traballo 9. Sistema financeiro e mercados 10. Sector público 11. A distribución da renda

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	10	20	30
Seminarios	5	10	15
Titoría en grupo	5	10	15
Sesión maxistral	30	60	90

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Se lle propoñen ao alumno varias tarefas, que desenvolverá de maneira guiada ao longo das sesións establecidas: 1) realizará prácticas para exercitarse no acceso e manexo de fontes principais de datos; 2) realizará exercicios en papel e/ou pizarra sobre propostas consistentes na realización de cálculos de magnitudes ou indicadores e interpretación da información; 3) realizará exercicios sobre cuestionarios de preguntas relativas ao temario da materia.
Seminarios	Nos seminarios, realizaránse fundamentalmente tarefas de elaboración e exposición de traballos sobre aspectos relacionados co temario. Para elo, estableceuse dous tipos de sesións: 1) as primeiras, preparatorias para o traballo final; 2) as últimas, destinadas á exposición e defensa do traballo personal dos alumnos.
Titoría en grupo	O alumno realizará ao longo de todo o curso un traballo programado e personal, guiado a través das tutorías e cos obxectivos marcados nos distintos tipos de clase recibidas, ademais do apoio informativo das páxinas e guías da materia.
Sesión maxistral	Expoñeránse de maneira resumida os contidos máis sustanciais de cada tema. Desta forma, o alumno irá compoñendo un primer esquema de rasgos básicos da economía española, e, simultaneamente, familiarizaráse co uso de esquemas interpretativos e con fontes de información estatística, que posteriormente terá que seguir exercitando autónomamente, usando a bibliografía e o material recomendado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	O alumno realizará ao longo de todo o curso un traballo programado e personal, guiado a través das tutorías e cos obxectivos marcados nos distintos tipos de clase recibidas, ademais do apoio informativo das páxinas e guías da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión maxistral	probos teórico-prácticas, consistentes en preguntas e/ou comentarios de textos e/ou datos relativos aos contidos do programa. Desenvolveranse en diferentes momentos ao longo do curso e o final do mesmo.	50	CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CE9 CT1 CT5 CT7
Traballos de aula	probos teórico-prácticas, consistentes en exercicios e/ou comentarios relativos aos contidos do programa da materia que previamente se teñan deseñado e exercitado nas aulas de tipo práctico	25	CE2 CE3 CE5 CE8 CE10 CE12 CT3 CT5 CT7
Seminarios	elaboración, presentación e defensa de traballos no marco do temario do programa, que serán definidos nas primeiras semanas do curso, e que, tras un seguimento dos mesmos, serán presentados e defendidos en sesións de seminario, a realizar nas últimas semanas do curso	25	CE2 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CE12 CT1 CT2 CT3 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Estes criterios manteranse en todas as convocatorias do curso

. En relación coas datas das probas finais, debe consultarse a páxina <http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GARCÍA DELGADO, J.L.; MYRO; R:(Dir), Lecciones de Economía Española, décimotercera, Civitas-Tomson Reuters, 2017, Navarra

CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL, Memoria sobre la situación socioeconómica y Laboral. España, CES, 2017, Madrid

GARCÍA DE LA CRUZ, J.M.; RUEGSA BENITO, S. (coord.), Economía española. Estructura y regulación, Paraninfo, 2017, Madrid

EUROSTAT, Anuarios e Informes, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 2017,

HARRISON, J. CORKILL D., Spain: A modern Economy, Ashgate publishing, 2004,

---

Bibliografía Complementaria

ALONSO, J.A.; MYRO, R. (dirs.), Ensayos sobre economía española, Civitas-Thomson, 2014, Navarra

BANCO DE ESPAÑA, Boletines económicos y documentos, 2017, Madrid

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, Anuario estadístico de España, España en cifras, otras publicaciones, www.ine.es, 2017, Madrid

ECONOMISTAS, España. Un balance, Anuale, Colegio de Economistas, 2007-2017, Madrid

PAPELES DE ECONOMÍA ESPAÑOLA, Colección de Revistas, Funcas, 2007-2017, Madrid

PÉREZ DÍAZ, F. (Dir.), Crecimiento y competitividad. Trayectoria y perspectivas de la economía española., (www.fbbva.es), BBVA-ivie, 2012, Madrid

FUNDACIÓN COTEC, Informe Cotec 2016. Tecnología e innovación en España, F. Cotec, 2017, Madrid

COMISIÓN EUROPEA, Informes y series de datos, http://ec.europa.eu/index_es.htm, 2017,

FMI, Informes, www.imf.org/external/spanish/index.htm, 2017,

BANCO MUNDIAL, Informes, www.bancomundial.org, 2017,

FAO, Informes anuales agricultura, pesca, alimentación, www.fao.org, 2017,

FUNCAS, Cuadernos de Información Económica; Indicadores, www.funcas.es, 2017, 2016

FUNCAS, Spanish Economic and Financial Outlook, www.funcas.es, 2017, 2016

MINISTERIO DE ECONOMÍA Y HACIENDA, Informes, www.meh.es, 2016

TURESPAÑA, Informes periódicos, turspain.es, 2017

MINISTERIO DE INDUSTRIA, ENERGIA Y TURISMO, Libro de Energía en España, www.minetad.bog.es/energía, 2017,

SECRETARÍA DE ESTADO DE COMERCIO, Informes de Comercio Exterior, Anual, www.coemrcio.gob.es, 2017,

CAIXABANK, Informe Mensula, www.caixabankresearch.com, 2017,

FEDEA, Documentos (colección), www.fedea.es, 2017,

ALDE, Blog Aldea Global, www.alde.es ó <https://blogaldeaglobal.com/>, 2017,

SAWYER, M., The UK Economy, 16th Edition, Oxford University Press, 2005,

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Economía mundial/V03G100V01202

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

Historia: Historia económica/V03G100V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Finanzas**

Materia	Finanzas			
Código	V03G100V01302			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez de Prado, Francisco			
Profesorado	Orge Miguez, Jose Carlos Rodríguez de Prado, Francisco			
Correo-e	fprado@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia plantearanse aos alumnos os conceptos básicos das Finanzas empresariais e de mercados financeiros para axudarlles a adquirir as competencias relacionadas con aqueles aspectos da Economía Financeira a nivel micro e macroeconómico.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber - saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber - saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber - saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o valor do diñeiro no tempo e a lóxica da valoración financeira	CE1 CE8 CE12
Coñecer e valorar as equivalencias financeiras no tempo	CE1 CE8 CE12 CT7
Coñecer a dinámica amortizativa de préstamos	CE1 CE8 CE12 CT7
Calcular rendementos e custos reais de operacións financeiras	CE1 CE8 CE12 CT7
Coñecer as nocións básicas de xestión financeira en empresas	CE5 CE7 CE9
Coñecer os aspectos básicos do sistema financeiro nacional e internacional	CE3 CE5 CE9

Aplicar o cálculo financeiro a valoración de activos	CE1 CE8 CE9 CE12
Comprender e estimar a influencia do risco na valoración de activos e en la composición de carteiras	CE1 CE5 CE9 CE12
Aplicar ferramentas informáticas nos cálculos propostos	CE8 CE12 CT7

Contidos

Tema	
Xestión Financeira	As finanzas na Economía. Os fluxos financeiros. Nivel micro: xestión financeira empresarial. Nivel macro: sistema financeiro
Cálculo Financeiro e Operacións Financeiras	- Cálculo financeiro básico: Valor do diñeiro no tempo. *Capitalización simple e composta. Tipos de interese equivalentes. Efecto inflación. Desconto simple comercial. Valoración de rendas financeiras. - Operacións financeiras de préstamos: Operacións de préstamo. Clasificación. Formulación financeira: estrutura de pagos e custo.
Xestión de investimentos e financiamentos	Nocións básicas de xestión financeira empresarial. Obxectivo das empresas. Xestión de activos e pasivo: principais características. Principais alternativas de financiamento empresarial: capital, *autofinanciación e endebedamento.
Sistema Financeiro	Concepto, función, características, integrantes e clasificacións
Valoración de activos reais e financeiros: rendibilidade e risco	- Activos Financeiros de renda variable: Concepto e función. Operativa. Mercados de negociación e intermediarios - Activos Financeiros: renda fixa: Concepto e función. Valoración e risco. Clasificación. Mercados de negociación e intermediarios
Xestión de activos financeiros e carteiras	Concepto de carteira de valores. Rendibilidade e risco. Diversificación. Xestión de carteiras

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	17.5	35	52.5
Prácticas en aulas de informática	5	8	13
Sesión maxistral	45	80	125
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2.5	0	2.5
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	27	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proposta de exercicios prácticos en grupo de laboratorio reducido como complemento da explicación teórica dos contidos da materia. Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos.
Prácticas en aulas de informática	Formulación de suposto prácticos complexos usando ferramentas informáticas aplicadas ás Finanzas. Recompilación de datos, estrutura do problema, uso de funcións informáticas específicas, obtención de resultados e interpretación.
Sesión maxistral	Exposición na aula por parte do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución exercicios propostos en grupos reducidos co asesoramento personalizado do profesor

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias da materia. Esíxese un nivel mínimo obrigatorio para superar a convocatoria	80	CE1 CE3 CE5 CE7 CE9 CE12 CT7
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Formulación de probas parciais repartidas ao longo do curso. Nelas expóñense supostos prácticos aos alumnos que serán avaliados.	20	CE1 CE5 CE7 CE8 CE9 CE12 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Pódense consultar as datas de exames en <http://fcee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Na convocatoria de xullo séguese o mesmo esquema de avaliación, polo que o exame puntúase sobre 8 puntos e consérvanse as notas das probas parciais do 1º cuadrimestre.

No grupo con docencia en inglés, poderanse modificar as porcentaxes da cualificación entre as diferentes probas atendendo ao número de alumnos matriculados.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Brigham, E.F. and Erhardt, M, Financial management: theory and practice, South western Thompson learning, 2002,

Bibliografía Complementaria

Pisón Fernández, Irene, Dirección y gestión financiera de la empresa, Pirámide, 2001,

Pindado García, J., Finanzas empresariales, Paraninfo, 2012,

Hayat, S. y San Millán, A, Finanzas con excel, Mc Graw Hill, 2006,

Suárez Suárez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación, Pirámide, 2014,

PArejo Gamir, Cuervo, A. y otros, Manual de Sistema Financiero español, Ariel, 2014,

Martínez Alvarez, J.A. y Calvo Gozález, J.L., Banca y mercados financieros, Tirant lo Blanch, 2012,

Pampillón Fernández, Fernando, Ejercicios de Sistema Financiero español, Dykinson, 2005,

Brealey, R., Myers, S. y Marcus, A., Fundamentos de finanzas corporativas, Mc Graw Hill, 2007,

MARTín Marín, J.L. y TRujillo Ponce, A., Manual de mercados financieros, Thompson, 2004,

Steiner, B., Conceptos esenciales del mercado financiero, Reuters, 2002,

De Pablo López, A., Valoración Financiera, CEntro ESTudios Ramon Areces, 2002,

Rodríguez Sánchez, J.A. y Rodríguez Parada, S., Cuadernos de matemática de las operaciones financieras, Tórculo, 2000,

De Pablo López, A., Matemáticas de las operaciones Financieras, UNED, 2000,

FAITIC, Material teórico y práctico,

Delgado, Concepción, MAtemática Financiera, Palomero Delgado, 1995,

González Catalá, Vicente, Análisis de las operaciones financieras, bancarias y bursátiles, Ed. Ciencias Sociales, 1995,

Pozo Carrero, E. y Zuñiga Rodríguez, J., Problemas de matemática financiera, Esic, 1996,

Bonilla Musoles, M. y Ivars Escortell, A., MAtemática de las operaciones financieras, AC, 2006,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Economía de empresa/V03G100V01204

Estadística: Estadística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas II**

Materia	Matemáticas II			
Código	V03G100V01303			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Vazquez Pampin, Carmen			
Profesorado	Estévez Toranzo, Margarita Vazquez Pampin, Carmen			
Correo-e	cvazquez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar ó estudante a linguaxe e as principais técnicas matemáticas necesarias para poder entender a literatura económica elemental e capacitalo para plantexar e analizar os modelos dos problemas económicos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber - saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	- saber facer - Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas baseado no manexo da álgebra lineal e da análise matemática.	CE1 CE10 CE12 CT2 CT5
Comprender as técnicas matemáticas básicas, necesarias para a modelización do comportamento económico	CE1 CE10 CE12 CT5
Avaliar, utilizando técnicas matemáticas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	CE1 CE12 CT2 CT7
Habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto en forma oral como escrita	CE1 CE10 CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos	
Tema	
1. Formas cadráticas	Autovalores. Diagonalización. Formas cadráticas. Estudo do signo dunha forma cadrática.
2. Derivadas de funcións de varias variables	Derivadas direccionais e derivadas parciais. Vector gradiente. Matriz jacobiana. Regra da cadea. Derivadas sucesivas. Matriz hessiana. Teorema de Taylor.
3. Funcións homoxéneas	Funcións homoxéneas. Propiedades. Teorema de Euler.
4. Funcións cóncavas e convexas.	Funcións convexas e funcións cóncavas. Casi-concavidade. Propiedades. Caso de funcións diferenciables. A función de utilidade. Concavidade e formas cadráticas.
5. Funcións definidas implícitamente	Funcións definidas implícitamente por unha ou varias ecuacións. Relación marxinal de substitución. Derivación de funcións implícitas.
6. Problemas de extremos sen restricións	Óptimos locais e globais. Condicións necesarias de primeira e segunda orde para a existencia de extremos. Condicións suficientes.
7. Problemas de extremos con restricións de igualdade	Formulación do problema. O problema do consumidor. Condición necesaria para a existencia de óptimos: Teorema dos multiplicadores de Lagrange. Condicións suficientes.
8. Problemas de extremos con restricións de desigualdade	Formulación do problema. Saturación de restricións. Condición necesaria para a existencia de extremos: Teorema de Kuhn Tucker. Condicións suficientes.
9. Optimización dinámica	Formulación do problema de cálculo de variacións. Condición de Euler. Condicións suficientes.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	22.5	37.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Seminarios	15	22.5	37.5
Prácticas en aulas de informática	5	5	10
Probas de resposta curta	2	6	8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	9	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte da profesora, base teórica e directrices de traballo a desenrolar polo estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados coa temática da materia. Adoitase utilizar como complemento da sesión maxistral.
Seminarios	Sesións nas que o docente orientará e guiará o proceso de aprendizaxe do alumnado
Prácticas en aulas de informática	Utilización de software de cálculo simbólico para a resolución de exercicios relacionados coa temática da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asesoramento para o desenvolvemento de actividades da materia.
Seminarios	Seguimento do traballo individual do alumno para asesoramento no proceso de aprendizaxe.
Prácticas en aulas de informática	Seguimento do traballo individual do alumno para asesoramento no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Seminarios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios, repartidos o longo do curso.	30	CE1 CE10 CE12 CT2 CT3 CT4 CT5 CT7
Prácticas en aulas de informática	Resolución de exercicios relacionados coa temática da materia utilizando software de cálculo simbólico.	10	CE1 CT2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exercicios teóricos e prácticos similares os realizados nos seminarios. Formarán parte do exame final	30	CE1 CE10 CE12 CT5 CT7
Probas de resposta curta	Cuestións teóricos e prácticos similares os realizados nas clases. Formarán parte do exame final	30	CE1 CE10 CE12 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota final será a suma da nota obtida polo traballo e probas realizadas durante o curso (avaliación continua) cunha ponderación do 40% sobre o total, e da nota obtida no exame final, cunha ponderación do 60% do total. No caso de non superar a materia na convocatoria ordinaria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a convocatoria de xullo.

Os puntos da avaliación continua obteranse por:

- probas curtas realizadas nas clases prácticas ao longo do curso
- exercicios e/ou traballos propostos previamente e realizados fora das horas de clase
- participación nas sesións de aula de informática e probas prácticas realizadas nas mesmas
- participación nas clases

As datas de exames son competencia do decanato e deberán ser consultadas na web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jarne G., Pérez-Grasa I., Minguillón E., Matemáticas para la Economía. Álgebra lineal y Cálculo diferencial., McGraw Hill, 2001

Barbolla R., Cerdá E. y Sanz P., Optimización. Cuestiones, ejercicios y aplicaciones a la Economía, Pearson Educación, 2001

Pérez-Grasa I., Minguillón E. y Jarne G., Matemáticas para la Economía. Programación matemática y sistemas dinámicos, McGraw Hill, 2001

Barbolla R., Cerdá E. y Sanz P., Optimización. Programación Matemática y aplicaciones a la Economía, Editorial Garceta, 2011

Bibliografía Complementaria

Sydsaeter K., Hammond P. y Carvajal A. J., Matemáticas para el análisis económico(2ª ed), Pearson Education, 2012

Besada M. y otros, Cálculo de varias variables. Cuestiones y ejercicios resueltos, Pearson Educación, 2001

Besada M. y otros, Cálculo diferencial en varias variables. Problemas y cuestiones tipo test resueltos, Editorial Garceta, 2011

Balbás A. y otros, Análisis matemático para la economía I y II, Editorial A. C., 1987

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS**Microeconomía I**

Materia	Microeconomía I			
Código	V03G100V01304			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Pazo Martínez, María Consuelo			
Profesorado	Pazo Martínez, María Consuelo			
Correo-e	cpazo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Esta materia impártese no primeiro cuadrimestre do segundo curso do grao en Economía e xunto coa materia "Microeconomía II", impartida no segundo cuadrimestre, configura un curso completo de microeconomía intermedia. Estas dúas materias desenvolven máis formalmente os contidos presentados na materia "Economía: Principios de Economía I", co obxectivo de familiarizar aos estudantes co método da análise económica, en particular, co proceso de "modelización" dos problemas económicos.</p> <p>O obxectivo concreto é analizar detalladamente o comportamento individual dos axentes económicos e o funcionamento dos mercados nos que interactúan, tanto nun contexto de competencia perfecta (Microeconomía I), como nun contexto de competencia imperfecta (Microeconomía II). A análise realizarase, en primeiro lugar, desde unha perspectiva de equilibrio parcial (Microeconomía I), para logo abordar a análise desde unha perspectiva de equilibrio xeral (Microeconomía II).</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Desenvolver nos estudantes a capacidade para analizar de forma rigorosa os efectos de cambios na contorna económica sobre o comportamento dos axentes e a súa consecuente repercusión nos mercados.	CE2 CE5
2. Lograr que os estudantes sexan capaces de analizar a realidade económica utilizando instrumentos de análise económica, en particular, modelos económicos simples que lles permitan argumentar de forma coherente.	CE6 CE7 CE10 CT5
3. Potenciar a habilidade de expresar e defender argumentos de forma coherente e fundamentada.	CE10
4. A obtención dos resultados anteriores contribuirá a capacitar aos estudantes para a realización de informes de asesoramento económico.	CT5
5. Fomentar a capacidade de actuar con responsabilidade e principios éticos, cumprindo os compromisos adquiridos.	CT4

Contidos

Tema	
PARTE I. INTRODUCCION.	<p>1. INTRODUCCIÓN.</p> <p>Microeconomía: Concepto e contido. Optimalidad e concepto de equilibrio. Oferta e demanda. Estática comparativa. Concepto de eficiencia.</p> <p>Bibliografía: Varian, capítulo 1.</p>

PARTE II. A TEORIA DO CONSUMIDOR.

2. A RESTRICIÓN ORZAMENTARIA.

Propiedades do conxunto orzamentario. Efectos de variacións de prezos e renda sobre a recta orzamentaria. Efectos de impostos, subvencións e racionamento.

Bibliografía: Varian, capítulo 2.

3.- PREFERENCIAS. Supostos básicos. Curvas de indiferenza. Convexidade das preferencias. Relación Marxinal de substitución.

Bibliografía: Varian, capítulo 3.

4. UTILIDADE.

Utilidade ordinal e utilidade cardinal. Utilidade marxinal. Relación entre a utilidade marxinal e a relación marxinal de substitución.

Bibliografía: Varian, capítulo 4.

5. ELECCIÓN ÓPTIMA DO CONSUMIDOR.

Elección óptima. A función de demanda individual. Solucións de esquina. Efectos dun imposto sobre a cantidade versus imposto sobre a renda.

Bibliografía: Varian, capítulo 5.

6. ESTÁTICA COMPARATIVA EN DEMANDA.

Variacións da renda: Bens normais e inferiores. Curvas de oferta-renda e curvas de Engel. Variacións nos prezos: Bens ordinarios e bens Giffen. Curvas de oferta-prezo e curvas de demanda. Bens substitutivos e complementarios. Función inversa de demanda.

Bibliografía: Varian, capítulo 6.

7. A ECUACIÓN DE SLUTSKY.

Efecto substitución. Efecto renda. Lei de demanda e a ecuación de Slutsky. Curvas de demanda compensadas.

Bibliografía: Varian, capítulo 8.

8. EXCEDENTE DO CONSUMIDOR.

Variación compensatoria e variación equivalente. Excedente do consumidor.

Bibliografía: Varian, capítulo 14.

9. ELECCIÓN CON DOTACIÓN INICIAIS. A OFERTA DE TRABALLO.

Demandas brutas e netas. Restrición orzamentaria con dotacións iniciais. A restrición orzamentaria consumo-lecer. Elección óptima: demanda de lecer, oferta de traballo. Estática comparativa.

Bibliografía: Varian, capítulo 9.

10. ELECCIÓN INTERTEMPORAL: O MODELO CONSUMO-AFORRO.

A restrición orzamentaria: tipos de desconto, valor actual e valor futuro. A elección intertemporal. Estática comparativa. Efectos da inflación.

Bibliografía: Varian, capítulo 10.

11. A DEMANDA DE MERCADO.

Da demanda individual á demanda de mercado. A elasticidade.

Bibliografía: Varian, capítulo 15.

12. A TECNOLOXÍA.

Factores e produtos. Conxunto de produción e función de produción. Produtividade marxinal e produtividade media. Isocuantas e relación técnica de substitución. Os rendementos a escala.
Bibliografía: Varian, capítulo 19. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 6. Estrin e Laidler, capítulo 11.

13. MAXIMIZACIÓN DE BENEFICIOS.

Maximización de beneficios a curto prazo e a longo prazo. As funcións de demanda de factores. Maximización de beneficios e rendementos a escala.
Bibliografía: Varian, capítulo 20.

14. CUSTOS DE PRODUCCIÓN.

Minimización de custos: funcións de custos a curto e longo prazo. Rendementos de escala e funcións de custos. Relación entre os custos a curto e longo prazo. Curvas de custos.
Bibliografía: Varian, capítulos 21 e 22. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 7. Estrin e Laidler, capítulo 12.

15. A DECISIÓN DE PRODUCCIÓN: A OFERTA DA EMPRESA COMPETITIVA.

A demanda de mercado para unha empresa competitiva. Maximización do beneficio e oferta da empresa. Beneficios e excedente do produtor. A curva de oferta a longo prazo da empresa. A oferta da industria.
Bibliografía: Varian, capítulo 23. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 8. Estrin e Laidler, capítulo 13.

16. A OFERTA DA INDUSTRIA EN COMPETENCIA PERFECTA.

A oferta da industria a curto prazo e a longo prazo. O equilibrio competitivo a curto e longo prazo. Efectos sobre o equilibrio de diferenzas de eficiencia entre as empresas e efectos de variacións nos prezos dos factores.
Bibliografía: Varian, capítulo 24. Pindyck e Rubinfeld, capítulo 8. Estrin e Laidler, capítulo 14.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	42	84	126
Resolución de problemas e/ou exercicios	27	54	81
Probas de tipo test	2	4	6
Probas de resposta curta	2	4	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	A metodoloxía docente consistirá no desenvolvemento de varios tipos de clases presenciais (teóricas e prácticas) e no traballo persoal do alumno para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas expostos. Nas clases teóricas exporanse de forma reducida os principais contidos dos distintos temas, desenvolvéndose con máis detalle os puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é conveniente que os alumnos lean con antelación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación para que os resolvan antes da clase. Dese modo, poderán identificar aquelas cuestións que lles resultan máis dificultosas e poderán resolver as súas dúbidas en clase. Tamén se realizará o seguimento da aprendizaxe dos estudantes mediante pequenas probas e exercicios que haberán de entregar.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Algunhas das clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación. A entrega dalgúns exercicios e a realización doutros na aula formará parte da avaliación continua.	10	CE10 CT4 CT5
Probos de tipo test	Nalgunhas das clases prácticas resolveranse probos tipo test ou pequenos problemas que formarán parte da avaliación continua da materia.	30	CE2 CE5 CE6 CE7 CE10
Probos de resposta curta	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas.	30	CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas.	30	CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

En todas as convocatorias a nota final da materia resultará da suma da nota obtida na **avaliación continua**, que suporá un 40% da nota final (ata 4 puntos), e a nota obtida nun **exame escrito**, que valerá o 60% restante da nota final (ata 6 puntos).

Avaliación continua (ata 4 puntos):

O 40% da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a entrega de exercicios ou cuestións e a nota dos pequenos controis que se farán periodicamente. Concretamente a puntuación será a seguinte:

- Ata **1 punto** pola entrega de follas de problemas ou cuestións.
- Ata **3 puntos** polas notas dos controis periódicos.

Exame (ata 6 puntos):

Realizarase un exame parcial co contido teórico e práctico dos primeiros 8 temas da materia e un exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames.

Os alumnos que superasen o exame parcial (obtendo unha cualificación igual ou superior a 5 sobre 10) só terán que examinarse no exame final da parte correspondente aos temas 9 a 16. Os alumnos que non superen o exame parcial terán que examinarse de toda a materia no exame final.

O exame final constará de 2 partes (a primeira corresponderá cos temas 1 a 8 e a segunda cos temas 9 a 16), cada unha das cales se valorará sobre 6. Para poder aprobar a materia será preciso obter como mínimo 2 dos 6 puntos en cada unha das partes. Nese caso, a nota do exame obterase como a media aritmética simple das cualificacións obtidas en cada unha das partes.

NOTA IMPORTANTE: A nota final da materia resulta da suma da cualificación por avaliación continua obtida ao longo do curso máis a obtida no exame. Con todo, a puntuación do exame só se terá en conta cando en cada unha das partes obtéñase unha puntuación **igual ou superior a 2 dos 6 puntos**. En caso contrario, a cualificación final será igual á puntuación obtida por avaliación continua. Así mesmo, a cualificación dos alumnos que non se presenten ao exame será a

cualificación que obtivesen por avaliación continua.

NOTA IMPORTANTE: No exame de xullo todos os estudantes haberán de examinarse de todos os temas do programa.

Datos de exame. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade. Véxase o apartado correspondente na web da facultade: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Varian, H. R., Microeconomía Intermedia. Un enfoque actual, 9ª Edición, Antoni Bosch, 2015,

Carrasco, A. et al., Microeconomía Intermedia: Problemas y Cuestiones, 1ª Edición, McGraw Hill, 2003,

Gracia, E. y R. Pérez, Cuestiones tipo test de Microeconomía Intermedia, 1ª Edición, Prentice Hall, 2004,

Bibliografía Complementaria

Carrasco, A. et al., Microeconomía: Ejercicios y Cuestiones, 1ª Edición, McGraw Hill, 2013,

Estrin, S. y D. Laidler, Microeconomía, 4ª Edición, Prentice Hall, 1995,

Pindyck, R. S. y D. L. Rubinfeld, Microeconomía, 8ª Edición, Pearson, 2013,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Microeconomía II/V03G100V01404

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Matemáticas II/V03G100V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Outros comentarios

Non existe ningún requisito formal para poder cursar esta materia, aínda que resulta recomendable ter superada a materia do primeiro curso "Economía. Principios de Economía I".

Suponse que os alumnos están familiarizados con conceptos económicos básicos: demanda, oferta, equilibrio, elasticidade, competencia perfecta,...

Ademais, o alumno debe posuír coñecementos básicos de matemáticas, adquiridos no bacharelato e na materia de matemáticas cursada no primeiro ano do grao. En particular, o alumno debe ter coñecementos elementais de álgebra (operación e manipulación de expresións algebraicas, resolución de sistemas de ecuacións), representación gráfica de funcións dunha variable, derivación de funcións dunha variable e obtención de derivadas parciais en funcións de varias variables.

En *FAITIC (acceso en <http://faitic.uvigo.es>) poderase consultar información relevante para o seguimento da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade**

Materia	Contabilidade			
Código	V03G100V01401			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Buch Gómez, Enrique Juan			
Profesorado	Buch Gómez, Enrique Juan			
Correo-e	ebuch@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Registro de transaccións económicas da empresa para a elaboración dos estados financeiros para coñecer a súa situación financeira.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conocer el funcionamiento básico de un sistema contable como instrumento informativo al servicio del proceso de toma de decisiones	CB2 CB3 CB4 CE13
Conocer la regulación positiva de la contabilidad, sus objetivos y carácter relativo, así como el funcionamiento del sistema contable empresarial en el contexto de la regulación positiva española.	CB2 CB3 CB4 CE13

Contidos

Tema	
1.- La información económica e la toma de decisións	1.- La información económico-empresarial 2.- La utilidade de la información económica 3.- Os usuarios de la información económica 4.- La información contable: características e requisitos
2.- Concepto e división de la contabilidade	1.- Introducción ao concepto de Contabilidade 2.- Definición de Contabilidade 3.- División de la Contabilidade
3.- El patrimonio de la empresa: elementos e relacións	1.- El patrimonio de la empresa e os seus compoñentes 2.- Análise del activo 3.- Análise del pasivo 4.- El fondo de manobra 5.- El período medio de maduración de la empresa

4.- El método contable e o seu instrumentalización	<ul style="list-style-type: none"> 1.- El método contable: concepto e obxectivos 2.- Os feitos contables: a súa clasificación e formulación 3.- Os feitos contables e el concepto de resultado 4.- La conta como instrumento contable 5.- Tipos de conta e o seu funcionamento 6.- El método de partida dobre 7.- El rexistro de las operacións contables 8.- Contas administrativas e contas especulativas
5.- El ciclo contable	<ul style="list-style-type: none"> 1.- El ciclo contable: concepto e fases 2.- La fase inicial: investario e apertura 3.- El desenvolvemento del exercicio: fase de xestión 4.- Las operacións de conclusión del exercicio: la afse de peche 5.- La elaboración de las contas anuais
6.- La normalización contable	<ul style="list-style-type: none"> 1. Introducción. 2. La empresa e la Normalización contable. 3. Tipos de regulación contable 4. Manifestacións internacionais de la regulación contable. 5. La regulación contable en España.
7.- La valoración contable	<ul style="list-style-type: none"> 1. Introducción. 2. La valoración contable. 3. Valoración analítica e valoración sintética. 4. Criterios de valoración. 5. La valoración de os elementos patrimoniais segundo el P.G.C.E.
8.- Análise e contabilización de las existencias	<ul style="list-style-type: none"> 1.- Concepto e clases de existencias 2.- La valoración de las existencias 3.- Contabilización de las existencias 4.- Depreciación de las existencias 5.- Problemática contable de os envases e embalaxes
9.- Disponibilidades líquidas e dereitos de cobro	<ul style="list-style-type: none"> 1.- Introducción 2.- Efectivo e outros activos líquidos equivalentes 3.- Dereitos correntes de cobro 4.- La depreciación de os dereitos correntes de cobro
10.- O pasivo corrente	<ul style="list-style-type: none"> 1.- O pasivo: concepto e clases 2.- Os pasivos por operacións de tráfico 3.- Las débedas con entidades de crédito e outros pasivos de natureza financeira 4.- Outras contas pasivas
11.- O inmovilizados material e intanxible	<ul style="list-style-type: none"> 1.- Concepto e clases 2.- Inmovilizado Material 3.- Inmovilizaciones Materiais en curso 4.- Inmovilizados Inmobiliarios 5.- Inmovilizado Intangible 6.- Correccións valorativas
12.- Os investimentos financeiros	<ul style="list-style-type: none"> 1.- Concepto e clases 2.- Valoración de las investimentos financeiros 3.- Os dereitos de subscripción 4.- A problemática contable de las acciones e participacións de capital 5.- La problemática contable de os valores de renda fixa e créditos asimilados
13.- Os estados contables	<ul style="list-style-type: none"> 1.- Introducción 2.- O balance de situación. 3.- A conta de perdas e ganancias 4.- O estado de cambios nel patrimonio neto. 5.- O estado de fluxos de efectivo. 6.- A memoria

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	2	4	6
Outros	2	0	2
Probas de resposta curta	2	18	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxeto de estudo, sus bases teóricas e/ou directrices dun exercicio a desenvolver polo estudante
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia, analizándose a suas posibles solucións.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia, para a sua resolución polo esudante de forma autónoma.
Outros	Entrevista persoal co alumno para analizar os seus problemas de aprendizaxe na materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Outros	Entrevista persoal co alumno para analizar os seus problemas de aprendizaxe na materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Proba na que o alumno debe responder a unha serie de cuestións, de carácter teórico/práctico, que cobren os aspectos básicos de la materia	20	CE13
Probas de resposta curta	Proba na que ao alumno expónselle unha serie de exercicios sobre aspectos concretos da materia, que cobren a xeneralidade das cuestións consideradas durante o curso	70	CB2 CB3 CB4 CE13
Observación sistemática	O alumno é obxecto dun seguimento ao longo do curso co fin de reunir unha serie de datos obxectivos que reflectan a súa actitude ante a materia e o avance no proceso de aprendizaxe	10	CB2 CB3 CB4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Durante todo o curso o alumno ser obxecto de proba/s escritura/s co fin de coñecer o seu grao de avance na materia, tanto como instrumento de autoevaluación como por parte do profesor. Estas probas serán obxecto de cualificación que configurarán o 20% da nota. O 10% outorgarase pola disposición do alumno ante a materia (asistencia, participación, actitude, ...). O 70% restante derivarase dun exame escrito de carácter global que se celebrará ao final do curso, convocatorias de maio/xullo. Para superar a materia ser preciso obter na proba final unha nota mínima de 4 sobre 10; en caso contrario, a nota máxima global que se poderá obter será un 4,5. Para a segunda convocatoria, de presentarse, manteranse as cualificacións correspondentes á Observación sistemática e a Resolución de exercicios de forma autónoma.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Plan General de Contabilidad. R.D. 1514/2007, de 16 de noviembre (B.O.E. 20/11/07) Publicación oficial,

Antonio Sociás Salvá y otros, Contabilidad Financiera. El Plan General de Contabilidad 2007, Ed. Pirámide

Wanden-Berghe Lozano, J,L (Coord.), Contabilidad Financiera. El nuevo Plan General de Contabilidad y de Pymes., Ed. Pirámide

Losilla, M.F; Moreno, A; Rodriguez, F., Prácticas de Contabilidad financiera, Garceta G.E.

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Finanzas internacionais/V03G020V01923

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dirección de empresas**

Materia	Dirección de empresas			
Código	V03G100V01402			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Vila Alonso, María Mercedes			
Profesorado	Vila Alonso, María Mercedes			
Correo-e	mvila@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é describir o proceso de xestión empresarial desde a perspectiva estratéxica. Concretamente capacitará ao alumno para identificar e analizar os factores relevantes á hora de fixar estratexias tanto en empresas como noutro tipo de institucións, co fin de que estas alcancen a competitividade necesaria para traballar nun mundo globalizado e ante continuos cambios económicos. O alumno dominará as distintas alternativas estratéxicas e as ferramentas dispoñibles, para conseguir o devandito obxectivo partírase dos coñecementos estudados no curso anterior.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber - saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar os procedementos de análises e coñecementos adquiridos á resolución de problemas/cuestións concretas, a nivel estratéxico, no ámbito da empresa.	CE8 CE12 CT5 CT7
Promover a capacidade do alumno para aplicar coñecementos adquiridos na consulta de bibliografía e fontes de información diversa, para a reflexión e a defensa de argumentos, resolución de problemas e análises diversas sobre dirección da empresa.	CE8 CE9
Ser capaz de aplicar os diferentes conceptos teóricos e as distintas visións persoais dun equipo de traballo na realización dun proxecto común	CG2 CG4 CE7 CE8 CE9 CE12 CT2 CT5 CT7

Comprender a contorna xeral e a contorna específica da empresa, identificando ameazas e oportunidades para a toma de decisións estratéxicas.	CE7 CE8 CE9
Ser capaz de identificar os obxectivos, valores, recursos e capacidades dunha organización que permitan a creación dunha vantaxe competitiva	CE7 CE8
coñecer as alternativas estratéxicas da empresa, así como as direccións de desenvolvemento estratéxico e ser capaz de formular as estratexias competitivas e corporativas máis adecuadas para responder os retos da contorna.	CE7 CE8 CE9 CE12

Contidos

Tema	
1. Os obxectivos e os valores da empresa.	1.1. Os obxectivos da empresa 1.2. A visión e o propósito estratéxico. 1.3 A RSE.
2. Análise da contorna xeral	2.1. Concepto e tipoloxía de contorna 2.2. Análise da contorna xeral 2.3. Análise da contorna futura: O método dos escenarios
3. Análise da contorna específica	3.1. Delimitación da contorna específica 3.2. Análise da estrutura da industria 3.3. A segmentación de mercados: grupos estratéxicos
4. Análise interna da empresa	4.1. O diagnóstico interno da empresa 4.2. A cadea de valor 4.3. A análise DAFO
5. Análise dos recursos e capacidades	5.1. A análise de recursos e capacidades 5.2. Identificación dos recursos e capacidades 5.3. Avaliación dos recursos e capacidades
6. Estratexia e vantaxe competitiva	6.1. Estratexia e vantaxe competitiva 6.2. A vantaxe competitiva en custos 6.3. A vantaxe competitiva en diferenciación 6.4. Ampliación de estratexias: O reloxo estratéxico.
7. Direccións de desenvolvemento estratéxico	7.1. O crecemento e desenvolvemento da empresa 7.2. Direccións do desenvolvemento: a expansión de actividades 7.3. Direccións do desenvolvemento: a diversificación 7.4. A estratexia de integración vertical 7.5. As estratexias de diversificación relacionada e non relacionada 7.6. As estratexias de reestruturación da carteira de negocios 7.7 Métodos de desenvolvemento. 7.8. A internacionalización.
8.. Implantacion e Control Estratéxico	

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	22.5	21	43.5
Titoría en grupo	7.5	17	24.5
Sesión maxistral	45	20	65
Outras	2	90	92

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución e presentación de exercicios/cuestiones/traballos por parte do alumno tanto de forma individual como en grupo baixo a proposta, guía e supervisión do profesor.
Titoría en grupo	Tutorías en grupo reducido. Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos impartidos
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender a aplicación dos coñecementos teóricos impartidos
Titoría en grupo	Resolución de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teórico-prácticos impartidos
Probas	Descrición
Outras	

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución e presentación de exercicios/cuestiones/traballos por parte do alumno tanto de forma individual como en grupo baixo a proposta, *guía e supervisión do profesor.	40	CG2 CG4 CE7 CE8 CE9 CE12 CT2 CT5 CT7
Outras	exame con preguntas tipo test, de resposta curta ou longa, ou resolución de casos.	60	CE7 CE9 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Alumnos que optan por avaliación continua (80% de presencialidade):

o 40% da nota será da práctica (20% traballo nas sesións prácticas e 20% traballo en equipo). Para superar esta parte será necesario ter realizadas e entregadas todas practícalas, así como o proxecto, na forma establecida polo profesor.

o 60% será a nota do exame teórico (poderá acordarse a realización dun parcial liberatorio). Para superar a materia é necesario aprobar cada unha das partes (teoría e práctica).

Alumnos que optan por avaliación NON continua (non superan un 80% de presencialidad): Terán que entregar TODAS as prácticas e traballos requiridos a través de Faitic no prazo que se estipule, e deberán facer un *exámen da parte práctica, todo iso suporá un 40% da nota. O 60% restante será a nota do exame teórico (estes alumnos non terán dereito a parciais).

datos oficiais dos exames:

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da

Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Guerras Martín, L.A., Navas López, J.E., La Dirección Estratégica de la empresa, Thompson Reuters, 2015

Grant, R., Dirección estratégica. Conceptos, técnicas y aplicaciones, Thompson-Civitas, 2014

Navas López, Guerras, fundamentos de dirección estratégica, Thompson -civitas, 2016

Guerras Martín, L.A., Navas López, J.E., casos de Dirección estratégica de la Empresa, Thompson reuters, 2014

Bibliografía Complementaria

Fernandez Sanchez, E., Dirección estratégica de la Empresa, Delta, 2005

Johnson, G.; Scholes, K; Whittington, R., Dirección Estratégica, Pearson, 2010

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e se concibe de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir.

Así mesmo, farase chegar ao alumnado a información e pautas concretas que sexa necesario en cada momento do proceso a través da plataforma FAITIC

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística II				
Materia	Estatística II			
Código	V03G100V01403			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Bergantiños Cid, Gustavo Lorenzo Picado, Leticia			
Profesorado	Bergantiños Cid, Gustavo Lorenzo Picado, Leticia			
Correo-e	gbergant@uvigo.es leticialorenzo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Inferencia estatística			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber interpretar e sacar conclusións duns datos	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Acoutar os valores dun parámetro descoñecido, controlando o erro que estamos a cometer	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Saber baixo que condicións se pode supor que un parámetro toma un valor concreto ou un rango de valores	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Saber cando podemos facer suposicións acerca da distribución dunha ou varias variables descoñecidas	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Saber atopar relacións lineais entre un par de variables	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7

Contidos	
Tema	
1. Introducción	1. Recordatorio de Estatística 1 2. Obxectivos de estatística 2.
2. Estimación puntual	1. Introducción 2. Propiedades dos estimadores 3. Estimador de máxima verosimilitude
3. Estimación por intervalo	1. Introducción 2. Intervalos para distribucións normais 3. Intervalos para proporcións 4. Intervalos para a media dunha Poisson
4. Contrastes de hipótese paramétricos	1. Introducción 2. Contrastes para distribucións normais 3. Contrastes para proporcións 4. Contrastes para a media dunha Poisson
5. Contrastes de hipótese non paramétricos	1. Introducción 2. Contrastes de aleatoriedade 3. Contrastes de bondade de axuste 4. Contrastes de homoxeneidade para mostras independentes 5. Contrastes de homoxeneidade para mostras apareadas 6. Contrastes de independencia
6. O modelo de regresión lineal simple	1. Introducción 2. O estimador de mínimos cadrados ordinario. 3. O coeficiente R cadrado. 4. Contrastes e intervalos dos parámetros do modelo. 5. Predición

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	0	10
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Prácticas de laboratorio	6	0	6
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	30	30
Sesión maxistral	30	30	60
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	6	34	40
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O profesor fará unha serie de exercicios a modo de exemplo
Titoría en grupo	Os alumnos discutirán co profesor as dúbidas dos distintos temas
Prácticas de laboratorio	Os alumnos farán prácticas do programa SPSS na aula de informática
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Os alumnos deben resolver de forma autónoma exercicios que se proporán en clases
Sesión maxistral	O profesor explicará os conceptos teóricos que se usarán no curso

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O profesor resolverá as dúbidas que teñan os alumnos sobre os exercicios propostos nos boletíns de problemas.
Titoría en grupo	O profesor discutirá cos alumnos sobre diversos aspectos da materia.
Prácticas de laboratorio	O profesor resolverá as dúbidas que teñan os alumnos sobre a práctica que se realiza.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Realizarase un exame final.	70	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizaranse varias probas ao longo do curso. Aproximadamente as prácticas de laboratorio serán o 10%, as probas parciais o 15% e a participación en clase (resolución de exercicios, resposta a preguntas,...) o 5%.	30	CE8 CE10 CE12 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

F.J. Martín-Pliego López, L. Ruiz-Maya Pérez, Fundamentos de Inferencia Estadística, 2005, Thomson, 2005, Madrid

F.J. Martín-Pliego López, J.M. Montero Lorenzo, L. Ruiz-Maya Pérez, Problemas de Inferencia Estadística, 2005, Thomson, 2005, Madrid

P. Newbold, W.L. Carlson, B.M. Thorne, Estadística para administración y economía, 2013, Pearson, 2013,

Bibliografía Complementaria

G.C. Canavos, Applied probability and statistical methods, 1984, Little Brown,

T.H. Woonacott, R.J. Wonnacott, Introductory Statistics, 1990, John Wiley,

J.D. Gibbons, S. Chakraborti, Nonparametric Statistical Inference, 2011, CRC Press,

V.K. Rohatgi, A.K.E. Saleh, An Introduction to Probability and Statistics, 2015, John Wiley,

G. Casella, R.L. Berger, Statistical Inference, 2002, Duxbury/Thomson Learning,

J. Baró Llinás, Inferencia Estadística. Aplicaciones Económico Empresariales, 1993, Parramón, 1993, Barcelona

G.C. Canavos, Probabilidad y Estadística: Aplicaciones y métodos, 1997, McGraw Hill, 1997, México

J. M. Casas-Sánchez y otros, Ejercicios de inferencia estadística y muestreo para economía y administración de empresas, 2006, Pirámide, 2006, Madrid

C. Cuadras, Problemas de Probabilidad y Estadística, 1995, PPU, 1995, Barcelona

L. Martínez, C. Rodríguez, R. Gutiérrez, Inferencia Estadística, un enfoque clásico, 1993, Pirámide, 1993, Madrid

D. Peña, Fundamentos de Estadística, 2001, Alianza, 2001, Madrid

D. Peña, Regresión y diseño de experimentos, 2010, Alianza, 2010, Madrid

F. Tusell, L. Garín, Problemas de Probabilidad y Inferencia Estadística, 1991, Tebar Flores, 1991, Madrid

B. Visauta, Análisis estadístico con SPSS 14, 2007, McGraw Hill, 2007, Madrid

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Econometría I/V03G100V01501

Econometría II/V03G100V01601

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estadística: Estadística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS**Microeconomía II**

Materia	Microeconomía II			
Código	V03G100V01404			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Castro Rodríguez, Fidel			
Profesorado	Castro Rodríguez, Fidel Lorenzo Alonso, Pedro			
Correo-e	fcastro@uvigo.es			
Web	http://faiic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia impártese no segundo cuadrimestre do segundo curso do grao en Economía e xunto coa materia Microeconomía I, impartida no primeiro cuadrimestre, configura un curso completo de microeconomía intermedia. Estas dúas materias desenvolven máis formalmente os contidos presentados na materia Principios de Economía I, co obxectivo de familiarizar os estudantes co método da análise económica, en particular, co proceso de "modelización" dos problemas económicos. O obxectivo concreto é analizar detalladamente o comportamento individual dos axentes económicos e o funcionamento dos mercados nos que interactúan, tanto nun contexto de competencia perfecta (Microeconomía I), como nun contexto de competencia imperfecta (Microeconomía II). A análise se realizará, en primeiro lugar, dende unha perspectiva de equilibrio parcial (Microeconomía I), para logo abordar a análise dende unha perspectiva de equilibrio xeral (Microeconomía II).			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	- saber
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber - saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber - saber facer
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- saber facer - Saber estar / ser

CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- saber facer - Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Lograr que os estudantes sexan capaces de abordar preguntas económicas construíndo modelos económicos simples.	CB1 CB2
2. Desenvolver nos estudantes a capacidade para analizar de forma rigorosa os efectos de cambios na contorna económica sobre o comportamento dos axentes e a súa consecución nos mercados.	CB3 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10
3. Lograr que sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre calquera problema económico. En particular, lograr que sexan capaces de avaliar a eficacia de calquera instrumento de política *microeconómica que se introduza nun mercado, en canto á consecución dos obxectivos para os cales devandito instrumento se expuxese.	CB2 CB3 CB4 CG3
4. A consecución da competencia anterior capacitará aos estudantes para realizar informes de asesoramento económico.	CG6 CE10
5. Potenciar a habilidade de expresar e defender argumentos en público de forma coherente e fundamentada.	CT5
6. Fomentar a capacidade de traballar en grupo e de actuar con responsabilidade e principios éticos, cumprindo os compromisos adquiridos.	CT1 CT2 CT4 CT7

Contidos

Tema	
PARTE I: EQUILIBRIO XERAL	TEMA 1: EQUILIBRIO XERAL CON INTERCAMBIO Caixa de Edgeworth. Curva de contrato. Lei de Walras. Teoremas fundamentais do benestar TEMA 2: EQUILIBRIO XERAL CON PRODUCCION Economía de Robinson Crusoe. Fronteira de posibilidades de produción. Teoremas fundamentais do benestar TEMA 3: ECONOMÍA DO BENESTAR Agregación de preferencias. Teorema de imposibilidade de Arrow. Funcións sociais de benestar
PARTE II: FALLOS DE MERCADO	TEMA 4: EXTERNALIDADES Externalidades positivas e negativas. Teorema de Coase. Traxedia dos bens comunais TEMA 5: BENS PÚBLICOS Provisión privada de ben público. Provisión eficiente dun ben público. O problema do polisón. TEMA 6: INFORMACIÓN ASIMÉTRICA Selección adversa. Risco moral. Sinalización TEMA 7: PODER DE MERCADO Monopolio. Perda irrecuperable de eficiencia. Monopolio natural. Discriminación de prezos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	42	84	126

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	22.5	33.75	56.25
Titoría en grupo	7.5	11.25	18.75
Probas de tipo test	3	6	9
Probas de resposta curta	2.5	5	7.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2.5	5	7.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Consistirá no desenvolvemento de clases presenciais (teóricas, prácticas e titorías en grupo). Nas clases teóricas exporase de forma reducida os principais contidos dos distintos temas, desenvolvendo con máis detalle os puntos de maior complexidade. Nas clases prácticas resolveranse exercicios e se incentivará o traballo persoal do alumno para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas plantexados. Para un adecuado seguemento e comprensión das clases é conveniente que os alumnos lean con antelación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación para que os resolvan antes da clase. Deste xeito, poderán identificar aquelas cuestións que lles resulten máis dificultosas e poderán resolver as súas dudas na clase. Tamén se realizará o seguemento da aprendizaxe dos estudantes mediante pequenas probas e exercicios que terán que entregar.
Titoría en grupo	Nos seminarios en grupos se realizarán diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polos alumnos nas clases teóricas e prácticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Sesións adicadas a facilitar o entendemento do contido das clases maxistras e conseguir que os alumnos podan resolver de forma individual e autónoma as follas de exercicios entregadas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Sesións adicadas a facilitar o entendemento do contido das clases maxistras e conseguir que os alumnos podan resolver de forma individual e autónoma as follas de exercicios entregadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Algunas das clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación. A entrega dalgúns exercicios con anterioridade a clase práctica formará parte da avaliación continua, pero só se computará se o alumno asiste a lo menos ao 80% das clases prácticas.	5	CB1 CB2 CB3 CB5 CG3 CG4 CG6 CE10 CT5
Probas de tipo test	Nalgunhas das clases prácticas se resolverán probas tipo test ou pequenos problemas que formarán parte da avaliación continua da materia.	35	CB1 CB2 CB3 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT5

Probas de resposta curta	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas. As preguntas curtas suporán aproximadamente o 50% da puntuación do exame.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Resolución de problemas e/ou exercicios	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas. Os problemas suporán aproximadamente o 50% da puntuación do exame.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE2 CE5 CE6 CE7 CE10 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

En todas as convocatorias, a nota final da materia resultará da suma da nota obtida na **avaliación continua**, que supoñerá un 40% da nota final (ata 4 puntos), e a nota obtida nun **exame escrito**, que valerá o 60% restante da nota final (ata 6 puntos).

Avaliación continua (ata 4 puntos):

O 40% da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a entrega de exercicios ou cuestións e a nota dos pequenos controis que se farán periodicamente. Concretamente a puntuación será a seguinte:

- **Ata 0,5 puntos** pola entrega de follas de problemas ou cuestión, sempre que o alumno asista a lo menos ao 80% das clases prácticas.
- **Ata 3,5 puntos** polas notas dos controis periódicos.

Exame escrito (hasta 6 puntos):

Realizarase un exame parcial co contido teórico e práctico dos primeiros 3 temas da materia e un exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames.

Os alumnos que superen o exame parcial (obtendo unha cualificación igual ou superior a 3 dos 6 puntos do exame) só terán que examinarse no exame final da parte correspondente aos temas 4 a 7. Os alumnos que non superen o exame parcial terán que examinarse de toda a materia no exame final.

O exame final constará de 2 partes (a primeira corresponderá cos temas 1 a 3 e a segunda cos temas 4 a 7), cada unha das cales se valorará sobre 6. A nota do exame obterase como a media aritmética simple das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Non obstante, a puntuación do exame só se terá en conta cando sexa igual ou superior a 3.

CUALIFICACIÓN FINAL: En todas as convocatorias, a nota final da materia resulta da suma da cualificación por avaliación continua máis a cualificación do exame, sempre que esta última sexa igual ou superior a 3; se a nota do exame é inferior a 3, a cualificación final será igual á puntuación obtida por avaliación continua. Así mesmo, a cualificación dos alumnos que non se presenten ao exame final será a cualificación que obtivesen por avaliación continua.

Para aprobar a materia será preciso obter unha nota final (avaliación continua + exame) igual ou superior a 5 puntos.

A nota de avaliación continua será utilizada en tódalas convocatorias do curso.

En caso de non aprobar, o alumno deberá examinarse de ambas partes no exame de xullo con independencia de que en exames previos tivera aprobado algunha das partes.

Os exames oficiais celebraránse nas datas sinaladas no calendario oficial de exames aprobado pola Xunta de Facultade e que estará dispoñible na páxina web oficial da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Carrasco, A. et al., Microeconomía Intermedia, 1ª Edición Revisada, McGraw Hill Ed., 2013,

Estrin, S. y D. Laidler, Microeconomía, 4ª Edición, Prentice Hall, 1995,

Gracia, E. y R. Pérez, Cuestiones tipo test de Microeconomía Intermedia, Pearson Education, 2004,

Nicholson, W., Teoría Microeconómica. Principios Básicos y Aplicaciones., 11ª Edición, Thomson, 2015,

Pindyck, R. S. y Rubinfeld, D. L., Microeconomía, 8ª Edición, Pearson, 2013,

Varian, H. R., Microeconomía Intermedia. Un enfoque actual., 9ª Edición, Antoni Bosch, 2015,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Economía industrial/V03G100V01603

Economía da información/V03G100V01917

Fundamentos económicos da defensa da competencia/V03G100V01918

Microeconomía avanzada/V03G100V01915

Teoría de xogos/V03G100V01916

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Microeconomía I/V03G100V01304

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Econometría I				
Materia	Econometría I			
Código	V03G100V01501			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Álvarez García, María Begoña Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Profesorado	Álvarez García, María Begoña Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Correo-e	cjardon@uvigo.es alvarez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	A Econometría é unha ferramenta que permitirá que os alumnos adquiren os coñecementos necesarios para cuantificar as relacións causais entre variables económicas a partir da evidencia empírica.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión de las técnicas *económicas básicas desde un punto de vista teórico e aplicado.	CE1
Manexo de las técnicas e ferramentas básicas para la cuantificación de las relaciones entre variables relevantes del mundo económico e empresarial.	CE1 CE10
Capacidade de abordar de maneira eficaz problemas del ámbito económico utilizando el instrumental *económico adecuado.	CE1 CE10 CT1 CT7
Habilidade para argumentar e obter conclusións de forma rigorosa a partir de la evidencia empírica.	CT5 CT7

Contidos	
Tema	
TEMA 1: Modelización económica.	Definición e obxectivos do modelo económico. Deseño e construción do modelo económico.
TEMA 2: Modelo de Regresión Lineal Clásico	Especificación do modelo. Hipóteses básicas do modelo. Estimación e interpretación dos coeficientes estimados. Propiedades dos estimadores. Bondade de axuste. Contrastes de hipóteses. Predición. Outras cuestións relacionadas co Modelo de Regresión Lineal Clásico (variables ficticias, multicolinealidade, outros problemas de especificación, ...).
TEMA 3: Incumprimento das hipóteses clásicas.	Análise, consecuencias, diagnoses e posibles solucións do incumprimento das hipóteses clásicas (heterocedasticidade, regresores estocásticos, ...).

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	0	5

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	8	20	28
Prácticas en aulas de informática	15	30	45
Sesión maxistral	20	30	50
Outras	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Prácticas en aulas de informática	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas en aulas de informática
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Os alumnos traballarán de forma autónoma baixo a supervisión do profesor
Prácticas en aulas de informática	Os alumnos traballarán individualmente o en grupo sempre baixo o asesoramento do profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.	15	CE1 CE10 CT5
Prácticas en aulas de informática	A valoración neste contexto pode consistir na entrega de supostos resoltos, exposición de supostos no laboratorio, traballos, seguimento da presenza e actitude do alumno en todas as actividades a realizar etc...	15	CE1 CE10 CT1 CT5 CT7
Outras	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	70	CE1 CE10 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O docente poderá establecer unha nota mínima na proba final para poder superar a materia.

Web para ver o calendario das probas: <http://fcee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Wooldridge, JM, Introduction to econometrics: A modern approach, 5th, Cengage Learning, 2013, Boston

Fernández-Jardón, C. M, Verdugo, V. Cal, I., Econometría Estática Aplicada., 1, Torculo, 1997, Santiago

---

Novalés, A., Econometría., 5, McGraw-Hill., 2010, Madrid

Greene, W.H. ., Análisis Econométrico, Prentice-Hall, 1998, London

---

Bibliografía Complementaria

Dougherty, C, Introduction to econometrics, 5th, Oxford University Press, 2016, London

---

Stock, JH and Watson, MW, Introduction to econometrics, 3th, Pearson, 2014,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estatística I/V03G100V01205

Outros comentarios

A páxina web para ver o calendario de exames é: <http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía pública**

Materia	Economía pública			
Código	V03G100V01502			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Alonso Villar, María Olga del Río Otero, Coral			
Profesorado	Alonso Villar, María Olga del Río Otero, Coral			
Correo-e	orio@uvigo.es ovillar@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Organización e dimensión do sector público. Xustificación da intervención pública. Ingresos e gastos públicos. Efectos da intervención sobre a eficiencia e a equidade. Imposición óptima			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Resolución de exercicios nos que se formaliza o comportamento económico matematicamente.	CE1
Utilizar axeitadamente a terminoloxía propia da Economía Pública	CE2
Distinguir o papel dos distintos axentes económicos, prestando especial atención ao sector público.	CE3
Identificar os principais problemas dos mercados que xustifican a intervención pública así como as diferentes solucións posibles.	CE5
Resolución e entrega das tarefas asignadas.	CT1
Argumentar axeitadamente as respostas ás preguntas propostas	CT5
Identificación dos distintos problemas que aborda a Economía pública así como as vantajas e inconvenientes que presentan as diferentes vías de solución existentes	CT7

Contidos

Tema	
Organización e dimensión do sector público	Axentes do sector público O peso do sector público Comparacións internacionais
Xustificación da intervención pública	Eficiencia e equidade 1º e 2º Teoremas do Benestar Tipos de fallos de mercado

Bens públicos e externalidades	Bens Públicos Provisións eficiente dos bens públicos puros Prezos Lindahl Mecanismos de revelación das preferencias A natureza das externalidades Externalidades entre produtores Interdependencia de utilidade Solucións para resolver as externalidades
Outros fallos de mercado	Imperfeccións na competencia Políticas de intervención Información imperfecta e incompletitude de mercados
Intervención pública por motivos de equidade	Xustiza económica e redistribución Funcións de benestar social Equidade
Elección colectiva	Teorema de imposibilidade de Arrow Votación maioritaria Conta de Borda
Eficiencia no sector público	Exceso de gravame Análise Custo-Beneficio
Incidencia distributiva da imposición	Traslación dos impostos Xustiza fiscal e progresividade
Imposición óptima	Principios tributarios Regras de imposición
Ingresos públicos	Impostos Taxas Prezos públicos Contribucións especiais

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	41.5	150	191.5
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	22.5	0	22.5
Probas de resposta curta	1.5	0	1.5
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Lección maxistral e debates sobre cuestións específicas
Titoría en grupo	Atención individualizada para resolver dúbidas específicas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de exercicios, debates e conferencias

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Aclararanse dúbidas que o alumnado teña sobre a materia en grupos pequenos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Farase un exame parcial que non elimina materia en novembro. A primeira parte da proba será tipo test e requírese un mínimo nesa parte para correxir a segunda parte.	20	CE1 CE2 CE3 CE5 CT1 CT5

Probas de resposta curta	Un exame final na data oficial. A primeira parte da proba será tipo test e requírese un mínimo nesa parte para correxir a segunda parte. Consulte a data na web da facultade.	80	CE1 CE2 CE3 CE5 CT1 CT5
--------------------------	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A segunda convocatoria do exame final será na data oficial de xullo. Consulte a data na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albi, González-Páramo and Zubiri, Economía Pública I, Ariel, 2010,

Albi, González-Páramo and Zubiri, Economía Pública II, Ariel, 2009,

Rosen and Gayer, Public Finance, MacGrawHill, 2014,

Stiglitz and Rosengard, La Economía del Sector Público, Antoni Bosch, 2015,

Stiglitz and Rosengard, Economics of the Public Sector, Norton, 2015,

Bibliografía Complementaria

Gradín and Del Río, Desigualdad, pobreza y polarización en la distribución de la renta en Galicia, 2001,

Rosen, Hacienda Pública, MacGrawHill, 2007,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Economía dos servizos públicos/V03G100V01602

Benestar, equidade e xénero/V03G100V01901

Tributación/V03G100V01907

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía I**

Materia	Macroeconomía I			
Código	V03G100V01503			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición				
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Montero Muñoz, María			
Profesorado	Montero Muñoz, María			
Correo-e	mmontero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo principal da materia Macroeconomía I é mostrar os alumnos cómo plantexar de xeito riguroso á vez que sinxelo as principais cuestións macroeconómicas. As discusións vanse centrar en torno a modelos concretos que intentan describir o comportamento da economía tanto no curto como no medio prazo, onde se discuten os efectos que as distintas medidas de política económica teñen sobre as distintas variabeis macroeconómicas. Un aspecto crucial a destacar é o papel que os distintos supostos de partida desempeñan nas conclusións de cada un dos modelos analizados. O programa de macroeconomía I parte dos contidos previamente analizados en Principios de Economía I y II, para a continuación introducir sucesivamente unha serie de liñas de ampliación dos modelos alí contemplados.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar as ferramentas básicas da análise económica, de modo que para abordar preguntas económicas sexan capaces de construír modelos económicos simples, que mediante unha representación simplificada da realidade permitan tratar axeitamente o problema.	CE2 CE5 CE6
Buscar, identificar e interpretar fontes de información económica relevante e o seu contido.	CE9
Analizar os efectos das políticas macroeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se tiña plantexado.	CE11 CT4 CT5
Contemplan o modelo no seu conxunto dende unha perspectiva de equilibrio xeral. Isto implica coñecer a relevancia dos supostos que presiden o modelo, saber manexalo en distintas simulacións e aplicacións e ser capaz de realizar unha valoración crítica do mesmo determinando o seu alcance analítico e as súas limitacións.	CE6 CE10 CT5 CT7
Conectar os modelos económicos ca realidade para deste xeito poder empregalo para interpretala e explicar os fenómenos reais.	CE3 CT5

Realizar traballos empíricos nos que, empregando as ferramentas presentadas o longo do curso, demostre a súa capacidade para analizar, sintetizar e finalmente elaborar un informe.

CE8
CE10
CT2
CT5

Contidos	
Tema	
PARTE I. MODELOS MACROECONOMICOS BASICOS	Tema 1. Introducción os modelos económicos. Tema 2.- O Modelo Renda-Gasto. Tema 3. O Modelo IS-LM. Tema 4. O Modelo de Oferta e Demanda agregada.
PARTE II. PARO E INFLACION	Tema 6. A curva de Phillips. Tema 7. Inflación, paro e crecemento monetario.
PARTE III. ECONOMIA ABERTA	Tema 8. A apertura dos mercados de bens e financeiros. Tema 9. O Modelo de Mundell-Fleming.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	45	67.5	112.5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	22.5	33.75	56.25
Titoría en grupo	7.5	11.25	18.75
Traballos e proxectos	3	9	12
Probas de resposta curta	2.5	5	7.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	6	12	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	A metodoloxía docente consistirá no desenrolo de clases presenciais teóricas, prácticas e titorías en grupos así como no traballo persoal do alumnado para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas plantexados. As clases teóricas consistirán na exposición dos principais contidos dos distintos temas, desenvolvendose con detalle aqueles aspectos de maior complexidade. Para un axeitado seguimento e comprensión das clases é moi recomendable que o alumnado lea con atención o material e bibliografía suministrados para cada un dos temas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que serán entregadas coa suficiente antelación ao alumnado para que os leve resoltos as clases. Isto lles permitirá identificar aquelas cuestións que lles resultan máis difíciles e resolvelas na aula. Farase un seguimento do aprendizaxe do alumnado mediante probas que deberán realizar.
Titoría en grupo	Nos seminarios en grupo reducidos vanse realizar diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polos alumnos nas aulas teóricas e prácticas.

Atención personalizada	
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Nos seminarios en grupos reducidos así como nas horas reservadas as titorías os alumnos poderán realizar todo tipo de consultas relativas a materia. No caso no que o alumno non poda asistir as titorias marcadas, poderá solicitar por correo electrónico unha titoría nun día u horario diferente o establecido.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Probas de resposta curta	Exame escrito. Consiste nun exame final a realizar na data oficial fixada no calendario de exames. Consta dunha serie de preguntas curtas que o alumnado deberá dar resposta. Se avalía a capacidade de aplicar as ferramentas básicas da análise económica, a capacidade de analizar os efectos das políticas macroeconómicas e de entender a súa eficacia na consecución dos obxetivos para os cales se plantexa.	60	CE2 CE5 CE6 CE9 CE11 CT4 CT5
Traballos e proxectos	Tratase de avaliar a capacidade de empregar as ferramentas presentadas ao longo do curso así como de conectar os modelos económicos ca realidade	10	CE3 CE8 CE10 CT2 CT5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame escrito. Haberá tres probas o longo do curso. Se avalía a capacidade de entender un modelo macroeconómico, o que implica coñecer a relevancia dos supostos que presiden o modelo, saber manexalo en distintas situacións e ser capaz de realizar unha valoración crítica do mesmo determinando o seu alcance analítico e as súas limitacións.	30	CE6 CE10 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

SISTEMA DE AVALIACION

A nota final da materia será a suma das notas da avaliación continua e do exame escrito. O exame escrito valerá un mínimo do 60% da nota (6 puntos) e un máximo do 70% da nota (7 puntos). A avaliación continua pesará dende un mínimo do 30% (3 puntos) ata un máximo do 40% na nota final (4 puntos). A nota correspondente a avaliación continua acadada durante o cuatrimestre **gardarase para as convocatorias extraordinarias do presente curso académico.**

Examen escrito (Mínimo 6 puntos): Haberá un examen final de contido tanto teórico como práctico a realizar na data oficial establecida no calendario de exames. Para que o exame final compute será necesario acadar unha **puntuación mínima** de 2,5 puntos dos 6 posibles (ou unha puntuación mínima de 3 si son 7 puntos). Si no exame final non acado o mínimo esixido, a nota da materia será a que se obteña na avaliación continua.

Avaliación continua (Máximo 4 puntos): O restante da nota obterase mediante a avaliación continua do alumnado, o que inclúe a participación tanto nas clases teóricas como nas clases prácticas e os seminarios, a entrega de traballos e a nota dos controis que periódicamente se farán nas clases prácticas.

DATAS OFICIAIS DAS PROBAS DE AVALIACION EXAME ESCRITO:

Convocatoria extraordinaria Fin de Carreira: consultar en <http://fccee.uvigo.es/>

Convocatoria ordinaria 1º Cuadrimestre: consultar en <http://fccee.uvigo.es/>

Convocatoria extraordinaria curso 2017/18: consultar en <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Acemoglu, D., Laibson, D., List, J., Macroeconomics, 2016, Pearson

BELZUNEGUI, B., CABRERIZO, J., PADILLA, R. E I. VALERO, Macroeconomía. Problemas y ejercicios resueltos, 2013. 3ª Edición, Pearson

BLANCHARD, O., MACROECONOMIA, 2017. 7ª Edición, Pearson

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía II/V03G100V01604

Macroeconomía avanzada/V03G100V01912

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Política económica**

Materia	Política económica			
Código	V03G100V01504			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Arias Moreira, José Carlos			
Profesorado	Arias Moreira, José Carlos			
Correo-e	xcarias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Asignatura de introducción á Política económica. Atención preferente á presentación do proceso de formación de políticas e presentación dos obxectivos xenerales de estas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	- saber
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno mostra que comprende a natureza e efectos das decisións de *política económica, así como as súas relacións coa economía privada e os seus límites	CE5
O alumno é capaz de ler e extraer conclusións sobre todo tipo de informes relativos aos efectos da política económica, sendo capaz tamén de argumentar sobre as razóns para elixir unha determinada política.	CE9 CE10 CT2 CT5 CT6 CT7

Contidos

Tema

1.Introducción	Introducción á política económica. Os problemas fundamentais da política económica
2.A formación da política económica: institucións básicas	O proceso xeneral de formación de políticas. Política económica e institucións
3. A formación da política económica: procesos internos	Parlamentos e gobernos. Papel da burocracia. Grupos de interés. Política económica e mercados. Interrelacións e dependencias. Efectos da crisis
4. A formación de la política económica en economías abertas	Panorama xeneral. Estabilidade de prezos. O obxectivo de pleno emprego. O equilibrio da balanza de pagos.
5. Os obxectivos da política económica (1): Panorama xeneral. A estabilidade de prezos	
6. Os obxectivos da política económica (2): Pleno emprego e balanza de pagos	

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	2	2	4
Sesión maxistral	30	60	90
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	5	0	5
Traballos e proxectos	3	2	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas, etc).
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Atención personalizada aos estudantes nas súas prácticas
Titoría en grupo	Atención persoalizada
Probas	Descrición
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Atención personalizada aos estudantes no proceso de aprendizaxe da teoría na materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	20	CT6 CT7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	50	CE5 CE9

Traballos e proxectos	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita...	30	CE9 CT7
-----------------------	--	----	------------

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Estes criterios de avaliación manteranse para todas as convocatorias do curso académico.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

X. C. Arias, La formación de la política económica, Cívitas, 1996, Madrid

X.C. Arias y A. Costas, La torre de la arrogancia. Políticas y mercados después de la tormenta, Ariel, 2012 (2ª edic.), Barcelona

Bibliografía Complementaria

J. R. Cuadrado (ed.), Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos, McGraw Hill, 2011, Madrid

A. Bénassy-Quere et al., Economic Policy. Theory and Practice, Oxford University Press, 2010, Oxford

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Econometría II**

Materia	Econometría II			
Código	V03G100V01601			
Titulación	Grado en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castellano Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Miles Touya, Daniel Gustavo			
Profesorado	Miles Touya, Daniel Gustavo			
Correo-e	dmiles@uvigo.es			
Web				
Descripción general	En este curso daremos una introducción a aquellos métodos econométricos necesarios para trabajar con datos microeconómicos.			

Competencias

Código		Tipología
CE1	Comprender las herramientas matemáticas básicas, necesarias para la formalización del comportamiento económico	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CE8	Habilidades en la búsqueda, identificación e interpretación de fuentes de información económica relevante y su contenido	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CE10	Capacidad de formular modelos simples de relación de las variables económicas, basado en el manejo de instrumentos técnicos	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CE12	Evaluar utilizando técnicas empíricas las consecuencias de distintas alternativas de acción y seleccionar las más idóneas	- saber - saber hacer
CT1	Respeto a los valores éticos y cívicos. Compromiso ético con el trabajo	- Saber estar /ser
CT2	Capacidad de trabajar en equipo	- Saber estar /ser
CT4	Responsabilidad y capacidad de asumir compromisos	- Saber estar /ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e inteligible, tanto oral como escrita	- Saber estar /ser
CT6	Leer y comunicarse en inglés en el ámbito profesional	- saber - saber hacer - Saber estar /ser
CT7	Fomentar la actitud crítica y autocrítica	- Saber estar /ser

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaje	Competencias
Formular preguntas económicas a resolver mediante modelos econométricos identificando los datos necesarios para poder contestar dichas preguntas y los problemas que surgen en la modelización.	CE1 CE8 CE10 CE12 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7

Contenidos

Tema
1.- Introducción
2.-Repaso de conceptos básicos y modelo de regresión

- 3.- Introducción a la teoría asintótica
- 4.-Variables instrumentales
- 5.- Estimadores extremos: Máxima Verosimilitud y GMM
- 6.-Modelos de variable dependiente discreta
- 7.-Modelos de selección muestral
- 8.- Introducción a regresión cuantílica
- 9.-Introducción a modelos de panel

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión magistral	22.5	67.5	90
Prácticas en aulas de informática	25	25	50
Otras	10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Sesión magistral	Exposición y discusión de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o proyecto a desarrollar por el estudiante
Prácticas en aulas de informática	Exposición introductoria por parte del profesor de cada práctica sobre el programa R y resolución por parte del alumno utilizando técnicas de programación. El objetivo es la adquisición de habilidades básicas de programación utilizando problemas concretos de la materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas de informática	

Evaluación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Sesión magistral	-Exámenes aleatorios de evaluación continua (25%) -Ejercicios a resolver por el alumno (10%) -Examen Final (45%)	20	CE1
			CE8
		10	CE10
			CE12
		50	CT1
		100	CT2
			CT4
	CT5		
	CT6		
	CT7		
Prácticas en aulas de informática	Introducción a la programación para la resolución de situaciones concretas. Desarrollo de habilidades básicas en programación y resolución de problemas mediante programación. (10%) Examen Final (10%)	20	CE1
			CE8
			CE10
			CE12
			CT1
			CT2
			CT4
	CT5		
	CT6		
	CT7		

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Las fechas de exámenes deberán ser consultadas en la Página web de la Facultad:

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

GREENE, W.H, Análisis Económico., 1998, Prentice Hall

WOOLDRIDGE, J.M, Introducción a la Econometría: un enfoque moderno, 2003, Paraninfo Thompson Learning

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estadística: Estadística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Estadística II/V03G100V01403

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Econometría I/V03G100V01501

Outros comentarios

Recomendamos que aquellos individuos que no hayan aprobado las materias anteriores no cursen esta materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía dos servizos públicos**

Materia	Economía dos servizos públicos			
Código	V03G100V01602			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Labandeira Villot, Francisco Javier			
Profesorado	Labandeira Villot, Francisco Javier			
Correo-e	xavier@uvigo.es			
Web	http://www.labandeira.eu			
Descrición xeral	Nesta materia ofrécese unha análise económica dos principais programas de gasto público existentes nos Estados do Benestar modernos (sanidade, educación, I+D, vivenda, Seguridade Social e programas de loita contra a pobreza). Para facelo, empregaremos as ferramentas vistas na materia "Economía Pública" co obxectivo de afondar nos fallos de mercado que xustifican a intervención pública, os tipos de intervención existentes e as problemáticas asociadas á mesma. Tódolos temas serán abordados dende unha perspectiva de xénero, o que permitirá enriquecer a análise.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar situacións nas que a intervención pública esté xustificada por razóns de eficiencia e/o equidade.	CE3 CE5 CT1 CT5
Identificar as vantaxes e inconvenientes das distintas políticas públicas a partires da análise económica das distintas ferramentas de intervención dispoñibles.	CE9 CE11 CT1 CT5 CT7

Contidos

Tema	
Os estados de benestar e os servizos públicos	Análise económica do gasto público Incidencia e efectos redistributivos do gasto público Teorías explicativas do gasto público e evolución histórica Estados do Benestar: Distintos modelos A Gran Recesión e os Estados do Benestar
Sanidade	Avaliación económica dos servizos sanitarios O por qué da intervención pública O papel dos seguros médicos Tipos de intervención Comparativas internacionais O caso español

Educación	Fallos de mercado na provisión de servizos educativos Instrumentos de intervención Educación Superior Investigación e tecnoloxía Comparativas internacionais O sistema público educativo en España
Vivenda	O mercado da vivenda: oferta e demanda Causas e tipos de intervención Comparativas internacionais A situación en España
Protección e promoción social	Modelos de protección social Sistemas públicos de pensións: efectos e debates Prestacións por desemprego Protección social e xénero Políticas de igualdade no mercado laboral Programas de loita contra a pobreza

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22.5	40	62.5
Seminarios	25	20	45
Probas de resposta curta	2.5	40	42.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases teóricas nas que se presentan os contidos principais
Seminarios	Debates sobre lecturas e documentais; presentación de ensaios; conferencias

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Titorización individualizada dos ensaios do alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminarios	Elaboración e defensa dun ensaio. Para elo é necesario asistir polo menos a 6 dos primeiros 9 seminarios	20	CE3 CE9 CT1 CT5 CT7
Probas de resposta curta	Unha proba escrita na data oficial	80	CE3 CE5 CE9 CE11 CT1 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas oficiais de exames poden estar suxeitas a revisións polo que se recomenda acudir ao enderezo electrónico da Facultade de CC. Económicas e Empresariais para a súa consulta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Emilio Albi, José Manuel González-Páramo e Ignacio Zubiri, Economía Pública I, 2012, Ariel Economía

Joseph E. Stiglitz e Jay K. Rosengard, La Economía del Sector Público, 2016, Antoni Bosch

---

Bibliografía Complementaria

Emilio Albi e Jorge Onrubia, Economía de la gestión pública. Cuestiones fundamentales, 2015, Editorial Ramón Areces

Nicholas Barr, The Welfare State as Piggy Bank: Information, Risk, Uncertainty, and the Role of the State, 2001, Oxford University Press

Hixinio Beiras Cal e Marciano Sánchez Bayle, La sanidad no se vende. Manual para la defensa de la Sanidad Pública, 2015, Ediciones Akal

Consejo Económico y Social de España (CES), Sistema educativo y capital humano (Informe 01/2009), 2009, CES

Gosta Esping-Andersen, Los tres mundos del Estado del Bienestar, 1993, Edicions Alfons el Magnànim

Gosta Esping-Andersen e Bruno Palier, Los tres grandes retos del Estado del Bienestar, 2010, Ariel Ciencia Política

Mukesh Eswaran, Why Gender Matters in Economics, 2014, Princeton University Press

Marianne A. Ferber e Julie A. Nelson (eds.), Más allá del hombre económico. Economía y teoría feminista, 2004, Ediciones Cátedra

Lina Gálvez Muñoz e Paula Rodríguez Madroño, La desigualdad de género en las crisis económicas, 2011, Investigaciones Feministas, vol. 2, pág. 113-132

Helga Maria Hernes, El poder de las mujeres y el Estado del Bienestar, 2003, Vindicación Feminista

David N. Hyman, Public Finance. A Contemporary Application of Theory to Policy, 1983, The Dryden Press

Margaret Maruani, Trabajo y el empleo de las mujeres, 2002, Editorial Fundamentos

Rafael Muñoz de Bustillo Llorente, Crisis, post-crisis y Estado de Bienestar: ¿hacia dónde transita el Modelo Social Europeo?, 2016, Cuadernos Europeos de Deusto, Núm. 54, Pág. 121-15

Vicenç Navarro, El subdesarrollo social de España. Causas y consecuencias, 2006, Anagrama

Vicenç Navarro (dir.), La situación social en España I/II/III, 2005/2007/2009, Fundación Largo Caballero

Vicenç Navarro, Juan Torres e Alberto Garzón, ¿Están en peligro las pensiones públicas?, 2010, MANU ROBLES-ARANGIZ INSTITUTUA

María Pazos Morán, Economía e igualdad de género: retos de la Hacienda Pública en el siglo XXI, 2008, Instituto de Estudios Fiscales

María Pazos Morán, Desiguales por ley. Las políticas públicas contra la igualdad de género, 2013, Catarata

Harvey S. Rosen e Ted Gayer, Public Finance, 2014, McGraw-Hill

Joseph E. Stiglitz et. al, El papel económico del Estado, 1993, Instituto de Estudios Fiscales

Julian Tudor Hart, La economía política de la sanidad. Una perspectiva clínica, 2009, Ediciones GPS Madrid

---

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Benestar, equidade e xénero/V03G100V01901

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía pública/V03G100V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía industrial**

Materia	Economía industrial			
Código	V03G100V01603			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Castro Rodríguez, Fidel			
Profesorado	Castro Rodríguez, Fidel			
Correo-e	fcastro@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	A Economía Industrial ocúpase de analizar o funcionamento dos mercados non competitivos, estudando as políticas das empresas perante as súas rivais e os consumidores. As súas interrogantes básicas son: existe poder de mercado, cáles son as consecuencias da existencia de poder de mercado, e qué pode e debe facer o Estado cando existe poder de mercado. Nesta materia presentaránse dun xeito formal as aportacións que se teñen producido nos últimos anos en resposta a estas cuestións.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	- saber
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	- saber
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- saber
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Habilidade para utilizar a teoría de xogos como instrumento para analizar a toma de decisións dos axentes económicos en contextos de interacción estratéxica.	CB1 CB2 CB5 CE1 CT1
Capacidade para abordar a análise de mercados nos que as empresas teñen poder de mercado, identificando os factores que favorecen a súa existencia e a súa persistencia no tempo.	CB1 CB2 CB3 CB5 CG2 CG3 CG6 CG7 CE2 CE5 CT1 CT3
Habilidade para propoñer e resolver modelos teóricos complexos, así como interpretar os resultados e propoñer recomendacións de política económica, especialmente en política de competencia.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG6 CG7 CE2 CE4 CE5 CT3 CT4
Capacidade para formular preguntas interesantes en economía industrial, e formalizar e seleccionar os instrumentos de análise necesarios para respondelas.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG6 CG7 CE4 CE5 CE6 CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema

1. Introducción
2. Teoría de xogos: conceptos básicos.
3. Modelos de oligopolio.
4. Colusión.
5. Diferenciación de produto.
6. Entrada e barreiras de entrada.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	20	30
Presentacións/exposicións	4	10	14
Sesión maxistral	30	36	66
Probas de tipo test	2	10	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios referidas a cada un dos temas, as cales serán repartidas con antelación.
Presentacións/exposicións	O obxectivo desta actividade e coñecer un pouco máis un sector ou mercado específico, que sirva como complemento dos contidos teóricos que se aprenden na materia. En última instancia, trátase de que, a través da análise duna industria concreta, podase planear e reflexionar sobre diferentes cuestións económicas referidas ao poder de mercado e os seus efectos.
Sesión maxistral	Exporase de maneira resumida os principais contidos dos distintos temas. Para un adecuado seguimento e comprensión destas clases é necesario que os alumnos preparen con antelación os distintos temas utilizando os manuais da bibliografía recomendada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Apoyo para que o estudante poda resolver de forma individual e autónoma os exercicios entregados.
Presentacións/exposicións	Instruccións e seguimento de estudos onde se aplique a teoría aprendida para analizar un sector productivo específico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Só se aplicará ao alumno que asista como mínimo ao 80% das clases prácticas.	5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CE1 CE2 CE6 CT4 CT5
Presentacións/exposicións	Análise dunha industria concreta na que se estudie e reflexione sobre diferentes cuestións económicas referidas ao poder de mercado e os seus efectos.	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CG2 CG3 CG6 CG7 CE2 CE4 CE5 CE6 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Probas de tipo test	Probas de elección múltiple sobre cuestións teóricas e prácticas de materia.	20	CB1 CB2 CB3 CE1 CE2 CE4 CE5 CE6 CT4 CT5
Probas de resposta curta	Proba que consta de dúas partes, unha de tipo test con preguntas teóricas e prácticas curtas, e outra con exercicios a resolver similares aos resoltos durante o curso.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG6 CG7 CE1 CE2 CE4 CE5 CE6 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O sistema de avaliación inclúe:

I. Avaliación continua (ata 4 puntos), que se basa en:

1. Entrega das follas de exercicios e asistencia as clases prácticas (0,5 puntos). Só se aplicará aos alumnos que asistan a un mínimo do 80% das clases prácticas.
2. Desenvolvemento dun traballo en equipo e presentación (1,5 puntos).
3. Probas tipo test. Realizaranse 2 probas tipo test (2 puntos)

II: Exame final (ata 6 puntos), que consta de dúas partes, unha de tipo test con preguntas teóricas e prácticas curtas, e outra con exercicios similares aos resoltos durante o curso.

CUALIFICACIÓN FINAL: A nota final resulta da suma das notas acadadas na avaliación continua e no exame final.

Nembargantes, a puntuación do exame sómente será tida en conta cando o alumno obteña unha nota igual ou superior a 3 dos 6 puntos. En caso contrario a nota final será igual a puntuación obtida na avaliación continua. Pola súa banda, a cualificación dos alumnos que non se presenten ao exame será a acadada na avaliación continua.

Para superar a materia o alumno deberá obter unha nota final (avaliación continua + exame) igual ou superior a 5 puntos.

A nota de avaliación continua manterase para tódalas convocatorias do curso.

O exame final realizarase nas datas sinaladas no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade e que poderá atoparse na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Bel, G., M. Callejón, M.T. Costa y A. Segarra, Economía Industrial, Civitas, 2001,

Belleflamme, P. y M. Peitz, Industrial Organization. Markets and Strategies, 1º ed., Cambridge University Press, 2010,

Cabral, L., Economía Industrial,, McGraw-Hill, 1997,

Cabral, L., Introduction to Industrial Organization, The MIT Press, 2000,

---

Church, J. y R. Ware, Industrial Organization: A Strategic Approach, Irwin-McGraw-Hill, 1999,

---

Fernández de Castro, J. y N. Duch, Economía Industrial, McGraw-Hill, 2003,

---

Pepall, L., D.J. Richards y G. Norman, Industrial Organization. Contemporary Theory & Practice, 5ª ed., Thomson, 2014,

---

Tirole, J., La Teoría de la Organización Industrial, Ariel, 1990,

---

Segura, J., Teoría de la Economía Industrial, Civitas, 1993,

Waldman, D.E. y E.J. Jensen, Industrial Organization. Theory and Practice, 3ª edición, Pearson, 2007,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fundamentos económicos da defensa da competencia/V03G100V01918

Teoría de xogos/V03G100V01916

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía II**

Materia	Macroeconomía II			
Código	V03G100V01604			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Martín Moreno, José María			
Profesorado	Martín Moreno, José María			
Correo-e	jmartin@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/jmartin/			
Descrición xeral	O obxectivo principal da materia Macroeconomía II é mostrar os alumnos cómo plantexar de xeito riguroso á vez que sinxelo as principais cuestións macroeconómicas. As discusións vanse centrar en torno a modelos concretos que intentan describir o comportamento da economía tanto no curto como no longo prazo, onde se discuten os efectos que as distintas medidas de política económica teñen sobre as distintas variabeis macroeconómicas. Un aspecto crucial a destacar é o papel que os distintos supostos de partida desempeñan nas conclusións de cada un dos modelos analizados. O programa de macroeconomía II parte dos contidos previamente analizados en Macroeconomía I, para a continuación introducir sucesivamente unha serie de liñas de ampliación dos modelos alí contemplados.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber - saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conectar os modelos económicos coa realidade para deste xeito poder *emplealo para interpretala e explicar os fenómenos reais.	CE5 CE8 CT5
Realizar traballos empíricos nos que, empregando as ferramentas presentadas ao longo do curso, demostre a súa capacidade para analizar, sintetizar e finalmente elaborar un informe.	CE8 CT2 CT5
Interpretar os supostos e fundamentos de modelos *macroeconómicos para o estudo de cuestións de longo prazo, sendo capaz de analízalos *gráficamente e de resolver matematicamente problemas relacionados.	CE2 CE5 CE6
Ser capaz de redactar informes nos que, a partir dos resultados dun exercicio cuantitativo, fundaméntense recomendacións simples de política económica	CE2 CE8 CT5
O alumno familiarízase na procura de información económica a través de bases de datos de economía así como no manexo de follas de cálculo e linguaxes de programación sinxelos que lles permita organizar a información obtida nas devanditas bases de datos e sacar conclusións.	CE8

Contidos

Tema

Os DATOS MACROECONÓMICOS	1. Os feitos estilizados do crecemento económico.
A ECONOMÍA A ANCHO PRAZO	2. O modelo de crecemento de Solow 3. El modelo AK
AS FLUCTUACIONES ECONÓMICAS A CURTO PRAZO	4. Os ciclos económicos
TOPICS ACTUAIS EN ECONOMÍA	5. Déficit Público, Débeda Pública e Sustentabilidade
O PAPEL DAS EXPECTATIVAS EN ECONOMÍA: UNHA INTRODUCCIÓN	6. A formación de expectativas, expectativas racionais, credibilidade e reputación, crítica de Lucas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	2.5	0	2.5
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Sesión maxistral	30	60	90
Presentacións/exposicións	2.5	12.5	15
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	15	10	25
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	8	8
Traballos e proxectos	0	3	3
Probas de resposta curta	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	En las prácticas de laboratorio se procederá a la exposición de una serie de temas por parte del profesor para que a los alumnos les sirva de base para el trabajo en grupo que tendrán que presentar y exponer al final de curso aplicado a una determinada economía que ellos elidirán.
Titoría en grupo	Nos seminarios en grupo reducidos vanse realizar diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polos alumnos nas aulas teóricas e prácticas. Además estas clases servirán adicionalmente para resolver todo tipo de dudas que puedan haber surgido en las semanas previas.
Sesión maxistral	A metodoloxía docente combinará as aulas presenciais (teóricas e prácticas) co traballo persoal do alumno. As aulas teóricas vanse impartir o longo das 15 semanas do cuatrimestre. Nestas aulas expóranse, de xeito resumido, os principais contidos dos distintos temas, desenvolvéndose con maior detalle os puntos de maior complexidade. Para un maior aproveitamento das aulas é necesario que os alumnos preparen con antelación e de xeito individual os temas segundo a bibliografía recomendada.
Presentacións/exposicións	Los alumnos, a través de grupos que habrán constituido previamente, tendrán que exponer y presentar un trabajo sobre un determinado tema económico aplicado para un determinado país que ellos habrán elegido previamente. Se trata de ver las competencias, habilidades, transmisión de conocimientos económicos etc... que ellos habrán adquirido a lo largo de todo el cuatrimestre a través de las distintas actividades que habrán realizado.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O alumnado resolverá as follas de exercicios de xeito individual o en grupo que deberá entregalos nos prazos establecidos para cada boletín de problemas y tendrá que exponerlos en las clases prácticas.

Atención personalizada

Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	
Traballos e proxectos	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de ejercicios, entrega de los mismos y exposición en las sesiones prácticas	15	CE6 CE8 CT2 CT5

Traballos e proxectos	Preparación de proxectos, lectura de libros y exposición de traballos.	15	CE6 CE8 CT2 CT5
Probas de resposta curta	Examen escrito de menor duración y tipo test que se realizará hacia la séptima semana de la asignatura.	10	CE2 CE5 CE6
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Examen final que se realizará en la fecha oficial establecida en el calendario de exámenes de la Facultad	60	CE2 CE5 CE6

Outros comentarios e avaliación de Xullo

SISTEMA DE AVALIACION

A nota final da materia será a suma das notas da avaliación continua e do examen escrito. O examen escrito valerá ata un máximo do 60% da nota (6 puntos) e a avaliación continua pesará ata un 40% na nota final (4 puntos). A nota correspondente a avaliación continua acadada durante o cuatrimestre **gardarase para as convocatorias extraordinarias do presente curso académico.**

Examen escrito (Ata 6 puntos): Haberá un examen final de contido tanto teórico como práctico a realizar na data oficial establecida no calendario de exames. Para que ol exame final compute será necesario acadar unha **puntuación mínima** de 3 puntos dos 6 posibles. Si no exame final non acadar o mínimo esixido, a nota da materia será a que se obteña na avaliación continua.

Avaliación continua (Ata 4 puntos): O 40% restante da nota obterase mediante a avaliación continua do alumnado, o que inclúe a asistencia tanto as clases teóricas como as clases prácticas e aos seminarios, a entrega de boletíns de exercicios, a entrega de traballos e exposición de los mismos así como a nota dos controis que periódicamente se farán nas clases prácticas en el caso que éstos se realizen.

NOTA IMPORTANTE

Os alumnos que non puidesen realizar a avaliación continua e que por tanto non teñan ningunha cualificación nalgunha das actividades correspondentes á avaliación continua realizadas durante o curso, poderán realizar na data oficial establecida no calendario de exames, un exame polo 100% da nota. No devandito exame avaliaranse as competencias globais da materia. Este exame será distinto ao que realizarán os alumnos que participasen na avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blanchard, O., Amighini, A. y Giavazzi, F., MACROECONOMIA, 5ª, Pearson, 2012, Pearson

Bibliografía Complementaria

MANKIW, G., MACROECONOMIA, 8ª, Antoni Bosch, 2014, Antoni Bosch

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía avanzada/V03G100V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Macroeconomía I/V03G100V01503

DATOS IDENTIFICATIVOS**Políticas económicas comparadas**

Materia	Políticas económicas comparadas			
Código	V03G100V01605			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Castro Fernández, Ana Esther			
Profesorado	Castro Fernández, Ana Esther			
Correo-e	esther@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona aos alumnos unha visión das principais políticas económicas de curto prazo aplicadas nos últimos anos. Estúdanse os principais obxectivos de estabilización conxuntural e as características das ferramentas monetarias fiscais e *cambiarías.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber - saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber - saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber - saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno coñece o marco institucional da economía	CE3
O alumno entende as bases de funcionamento da economía	CE5
O alumno sabe buscar e manexar as fontes de información económica relevante e o seu contido	CE8
O alumno e capaz de elaborar medidas de política económica para acadar uns obxetivos dados	CE11
Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	CE9 CE12 CT7
Capacidade de traballar en equipo	CG4 CT2 CT4 CT7
O alumno ten capacidade crítica e autocrítica	CT4 CT7

Contidos

Tema	
Introdución	Políticas de estabilización e obxectivos da política económica

Política monetaria	Institucións. Oferta e demanda de diñeiro. Instrumentos de política monetaria. Mecanismos de transmisión. Experiencias de Política monetaria.
Política económica exterior	Políticas comerciais. Sistemas cambiarios. Procesos de axuste exterior e equilibrio da balanza de pagos.
Política fiscal	Bases teóricas. Políticas de ingreso e gasto. A débeda pública.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	60	90
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas, etc).
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da asignatura para asesoramento / desenvolvemento de actividades da asignatura e do proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	As clases prácticas e as titorías en grupo teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.
Titoría en grupo	As clases prácticas e as titorías en grupo teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	A efectos prácticos, non se establece distinción entre prácticas de laboratorio e titorías en grupo. Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas, como son: desenvolvemento de temas mediante o uso de material bibliográfico e estatístico, participación activa no desenvolvemento da materia, resolución de exercicios, cuestionarios, etc.	30	CG4 CE3 CE5 CE8 CE9 CE11 CE12 CT2 CT4 CT7
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exames escritos e/ou orais. Esíxese un nivel mínimo de coñecementos para superar a materia.	70	CG4 CE3 CE5 CE8 CE9 CE11

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia esíxese unha cualificación superior a 4 puntos sobre 10 tanto na docencia práctica como na teórica.

En calquera caso, para superar a materia, a nota media das prácticas de laboratorio e as probas prácticas de execución de tarefas reais e/ou simuladas, ha de ser igual ou superior a 5 puntos sobre un total de 10.

A cualificación obtida nas prácticas manterase ata a segunda convocatoria.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cuadrado Roura, J. R. (dir), Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos, McGraw Hill, Madrid., 2015

Ochando, C. (coord), Políticas Económicas coyunturales. Objetivos e instrumentos, Tirant lo Blanch, 2015

Bibliografía Complementaria

Castro A.E. y Teixeira, J.F., Luces y sombras de las uniones económicas, RBA, 2017

BCE, La política monetaria del BCE, BCE, 2012

Blanchard, O. et al., Rethinking Macroeconomic Policy, IMF, 2011

Fernández Díaz A. et al, Política monetaria. Fundamentos y estrategias., Editorial AC, Madrid., 2003

Krugman, P.R. y Obstfeld, M, Economía internacional : teoría y política,, Pearson Educación, Madrid., 2016

Mankiw, N. Gregory, Macroeconomía, Antoni Bosch, 2014

Parejo, J.A et al., Manual de sistema financiero español, Ariel. Barcelona, 2016

Pierce, D.G. and Shaw, D.M., Economía monetaria. Teorías, evidencia y políticas, ICE, 1977

Servicio de Estudios del Banco de España, La política monetaria y la inflación en España, Alianza, Madrid., 1997

Banco Central Europeo, <http://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>,

Banco de España, <http://www.bde.es>,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Política económica/V03G100V01504

Outros comentarios

Recoméndase que os alumnos cursasen a materia de Política Económica.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Comercio internacional				
Materia	Comercio internacional			
Código	V03G100V01701			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Ferrero Martínez, María Dolores			
Profesorado	Díaz Vazquez, Raquel Ferrero Martínez, María Dolores			
Correo-e	ferrero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A macroeconomía internacional dedícase ao estudo de problemas económicos de amplo alcance en economías interdependentes. céntrase no estudo de variables como: tipos de cambio, prezos. tipos de interese, riqueza e balanza de conta corrente.</p> <p>O tres elementos esenciais da *macroeconomía internacional son: "No mundo coexisten moitas moedas", "os países están integrados financieramente" e "nese contexto, deben tomarse decisións de política económica".</p>			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	- saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	- saber
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender as bases de funcionamento da economía tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	CG3 CE3 CE4 CE5 CT5 CT7

Lograr o manexo por parte dos estudantes da análise económica a través das súas ferramentas básicas, de modo que para abordar preguntas económicas sexan capaces de construír modelos económicos simples, que mediante unha representación simplificada da realidade permitan tratar adecuadamente o problema	CG2 CG4 CG6 CE3 CE8 CE9 CE11 CT2 CT3 CT5
---	---

Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e do seu contido	CG2 CG3 CE5 CE6 CE8 CT2 CT5
---	---

Espertar o interese dos estudantes respecto á análise dos efectos das políticas *macroeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se expuxo	CG6 CE5 CE13 CT5 CT7
---	----------------------------------

Contidos

Tema	
Tema 1. Introducción á *Macroeconomía Internacional	Divisas: moedas e crises. A globalización financeira: débedas e déficits. Goberno e institucións: políticas e resultados
Tema 2. Tipos de cambio e mercado de divisas.	Tipo de cambio. Mercado de divisas. A arbitrase e o tipo de cambio en man. A arbitrase e os tipos de interese.
Tema 3. Tipos de cambio: o enfoque monetario a longo prazo	A paridade do poder adquisitivo. O enfoque monetario. O efecto Fisher. A paridade real de intereses. A áncora nominal.
Tema 4. Tipo de cambio: o enfoque de activos a curto prazo.	Equilibrio no mercado de divisas. Equilibrio monetario. O enfoque de activos. Unificación do enfoque monetario e o enfoque de activos. Os tipos de cambio fixos e o *trilema.
Tema 5. Contas nacionais e internacionais: renda, riqueza e balanza de pagos	A medición da actividade económica. Produción, renda e gasto. A balanza de pagos. A riqueza externa.
Tema 6. A balanza de pagos (*I): beneficios da globalización financeira	Os límites do endebedamento dun país. Os beneficios derivados da *suavización do consumo, do investimento eficiente e da diversificación do risco.
Tema 7. A balanza de pagos (*II): produción, tipos de cambio e políticas macroeconómicas a curto prazo.	Un modelo a curto prazo dunha economía aberta. Efectos das políticas macroeconómicas a curto prazo. A política de estabilización.
Tema 8. Áreas monetarias óptimas: o euro.	Áreas monetarias óptimas. O euro. Tensións na eurozona en tempos tranquilos: 1999-2007. A crise da eurozona: 2008-?.
Tema 9. Temas en macroeconomía internacional.	Débeda e falta de pagamento. A macroeconomía global e a crise económica actual.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Sesión maxistral	28	42	70
Resolución de problemas e/ou exercicios	14	18	32
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	16	22
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a tomar contacto e recoller información dos alumnos e presentación da materia
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia

Resolución de problemas e/ou exercicios

Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio, relacionado coa temática da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio, relacionado coa temática da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Para levar a cabo a avaliación continua realizaranse ao longo do curso varias probas sobre os diferentes temas que inclúe a materia.	40	CG2 CG3 CG4 CG6 CE3 CE4 CE5 CE6 CE8 CE9 CE11 CE13 CT2 CT3 CT5 CT7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames. O exame avaliará toda a materia exposta ao longo do curso.	60	CE5 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota final da materia constará de dous partes. Por unha banda, o exame final que valerá ata un 60% da nota (6 puntos) e, por outra banda, a avaliación continua que pesará ata un 40% na nota final (4 puntos).1.- Exame final (sobre 6 puntos): realízase na data oficial establecida no calendario de exames.2.-Avaliación continua (ata 4 puntos): a avaliación continua realizarase por dúas vías: mediante a entrega dun traballo de análise e investigación relacionado con cuestións e/ou datos *macroeconómicos europeos que se proporá ao longo do cuadrimestre. Este traballo valerá un máximo de 2,5 puntos. (25% da nota final),os 1,5 puntos restantes correspondentes á avaliación continua asignaranse segundo a participación activa nas clases prácticas e a resolución do exercicios propostos, cos comentarios de artigos e outros traballos que se entregarán durante o cuadrimestre.PARA PODER APROBAR A MATERIA É NECESARIO (NON SUFICIENTE) NON OBTEN UNHA NOTA DE 0 EN NINGÚN DOS ELEMENTOS DE AVALIACIÓN E ALCANZAR UN MÍNIMO DE 4 PUNTOS SOBRE SEIS NO EXAME FINAL Na convocatoria de xullo mantense a nota da avaliación continua. Por tanto, o exame valerá un máximo de 6 puntos.NOTA IMPORTANTEPara poder realizar a avaliación continua é obrigatorio asistir ás clases teóricas e prácticas   Os alumnos que non se acollan á modalidade presencial e, por tanto, non poidan realizar a avaliación continua, deberán realizar igualmente un traballo individual polo 30% da nota, e poderán realizar na data oficial establecida no calendario un exame polo 70% da nota. No devandito exame avaliaranse as competencias globais da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Feenstra R.C. y Taylor A. M., Macroeconomía internacional, 2ª, Ed. Reverté. 2012

Krugman, P.R.; Obstfeld, M. y Meltz, M.J., Economía internacional, 10ª, Pearson. 2016

Bibliografía Complementaria

Banco Central Europeo, www.ecb.int,

Fondo Monetario Internacional, www.imf.org,

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Economía internacional/V03G100V01702

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Macroeconomía I/V03G100V01503

Macroeconomía II/V03G100V01604

Política económica/V03G100V01504

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía internacional**

Materia	Economía internacional			
Código	V03G100V01702			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Castro Fernández, Ana Esther Teixeira Bautista, José Francisco			
Profesorado	Castro Fernández, Ana Esther Teixeira Bautista, José Francisco			
Correo-e	teixeira@uvigo.es esther@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nos últimos anos veñen producindo profundos cambios na orde económica internacional. O coñecemento da súa dinámica desde o período inmediatamente posterior ao final da *II Guerra mundial resulta fundamental para coñecer as claves explicativas dos acontecementos económicos que estamos a vivir. Nesta materia analízase a evolución das *macromagnitudes das principais economías desenvolvidas e das súas políticas económicas, da orde comercial e monetaria. Ademais, de forma paralela ao desenvolvemento dos temas comentados, o alumno realiza un seguimento da conxuntura económica internacional.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer - Saber estar / ser
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber facer
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber facer - Saber estar / ser
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber - saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- saber facer - Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer - Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno coñece o marco institucional da economía	CE3
O alumno é capaz de situar a economía na súa evolución histórica	CE4

O alumno comprende as bases de funcionamento da economía.	CE3 CE4 CE5
O alumno é capaz de identificar e interpretar fontes de información económica relevante e o seu contido	CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CT4
O alumno sabe identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	CG6 CG7 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CT5
O alumno é capaz de argumentar de forma coherente e *inteligible, tanto oral como escrita	CT5
O alumno organiza a documentación e presenta o seu traballo de maneira adecuada á audiencia	CG2 CG4 CG7 CE3 CE4 CE5 CE8 CE9 CT2 CT4 CT5
O alumno é capaz de elaborar informes económicos	CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CE5 CE8 CE13 CT4 CT5 CT7
O alumno é capaz de expor reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	CG5 CG6 CG7 CE3 CE4 CE5 CE9 CT5 CT7
O alumno é capaz de analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	CG4 CG5 CG6 CG7 CE9 CT5

Contidos

Tema

A Economía Internacional desde 1800

Análise das macromagnitudes da economía internacional. Características dos ciclos económicos longos.

Evolución das principais economías desenvolvidas, nas últimas décadas.	Evolución da economía de USA. Evolución da economía de Xapón. Evolución da economía alemá e da U.E.
Evolución do marco comercial e monetario	O patrón ouro. A desorde monetaria de entreguerras. O período de vixencia dos acordos de Bretton Woods. O período da flotación xeneralizada dos tipos de cambio. Do GATT á OMC.
A conxuntura económica internacional	Principais macromagnitudes. Decisións de política económica. Opinións de expertos. Informes de organismos económicos internacionais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	23	45	68
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	22	45	67
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas...).
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	As clases prácticas e as titorías en grupo teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.
Titoría en grupo	As clases prácticas e as titorías en grupo teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	A efectos prácticos, non se establece distinción entre prácticas de laboratorio e titorías en grupo. Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas, como son : desenvolvemento de temas mediante o uso de material bibliográfico e estatístico, participación activa no desenvolvemento da materia, realización de traballos, resolución de exercicios, cuestionarios, etc.	40	CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CE8 CE9 CE13 CT2 CT4 CT5 CT7

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exames escritos e/ou orais. Esíxese un nivel mínimo de coñecementos para superar a materia.	60	CG4 CG5 CG6 CE3 CE4 CE5 CT5
---	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia é necesario ter unha cualificación superior a catro puntos sobre 10 tanto nas clases prácticas como no exame correspondente á docencia teórica. Ademais, a nota media entre clases prácticas e o exame teórico ha de ser igual ou superior a cinco puntos sobre dez.

Os exames realizaranse nas datas oficiais que no seu momento aprobe o Decanato. Poden consultarse na páxina web da Facultade de CC. Económicas e Empresariais <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castro A.E. y Teixeira, J.F., Luces y sombras de las uniones económicas, RBA, 2017

Krugman, Paul .; Obstfeld, Maurice, Economía internacional: teoría y política, Pearson Educación, 2016

Bibliografía Complementaria

Acemoglu, D. yj. Robinson, Por qué fracasan las naciones, Ediciones Deusto, 2012

Karier, Thomas, GREAT EXPERIMENTS IN AMERICAN ECONOMIC POLICY From Kennedy to Reagan, PRAEGER Westport, Connecticut, 1997

Krugman, Paul, EL RETORNO DE LA ECONOMIA DE LA DEPRESION Y LA CRISIS ACTUAL, Prentice-Hall, 2009

Maddison, Agnus, The World Economy: a millennial perspectiva, OECD, 2001

Ochando, C. (coord), Objetivos e instrumentos de las políticas económicas coyunturales, Tirant lo Blanch, Valencia, 2015

Querol, F (coord), De quelques aspects de l'Union économique te monétaire européenne, Presse de L'Université Toulouse 1 Capitole, 2015

Rodrik, D., La paradoja de la globalización, A. Bosch Editor, 2011

Banco Central Europeo, www.ecb.int,

Banco Mundial, www.worldbank.org,

Fondo Monetario Internacional, www.imf.org,

Organización Mundial del Comercio, www.wto.org,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia económica/V03G100V01103

Macroeconomía I/V03G100V01503

Macroeconomía II/V03G100V01604

Política económica/V03G100V01504

Políticas económicas comparadas/V03G100V01605

DATOS IDENTIFICATIVOS**Benestar, equidade e xénero**

Materia	Benestar, equidade e xénero			
Código	V03G100V01901			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	del Río Otero, Coral			
Profesorado	del Río Otero, Coral			
Correo-e	crio@uvigo.es			
Web	http://crio.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	<p>Esta materia ten como principal obxectivo introducir ao alumnado na análise das desigualdades económicas, un tema de crecente relevancia nos debates públicos tanto nos países desenvolvidos como no mundo en desenvolvemento. No curso discútense os diferentes enfoques e ferramentas para a cuantificación de fenómenos relacionados coa equidade na distribución dos recursos económicos, tales como a desigualdade, a pobreza, ou a discriminación das mulleres e outros colectivos no mercado laboral. Discútense os principais problemas prácticos e conceptuais asociados coa cuantificación destes fenómenos, preséntanse os indicadores máis adecuados, dos que se analizan as súas propiedades, e estúdanse as tendencias actuais e as súas causas. En todo o curso incorpórase de forma transversal a perspectiva de xénero.</p> <p>O curso ten unha orientación moi práctica, xa que se persegue que o/a estudante dispoña das ferramentas necesarias para ser capaz de interpretar de forma crítica os estudos e informes relacionados coa equidade. Tamén se pretende que sexa capaz de replicar os principais indicadores a partir de datos procedentes de enquisas de fogares, mediante o uso dun programa informático de libre acceso para a análise distributiva (DAD). Por iso, a realización dun breve informe sobre un problema distributivo no que se apliquen os coñecementos adquiridos, forma parte esencial do curso.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os principais problemas asociados á distribución de recursos e a discriminación	CE6 CE9
Manexo de ferramentas para a análise distributiva empregando as fontes datos dispoñibles sobre condicións de vida dos fogares e mercado laboral.	CE6 CE9
Comprensión e capacidade de elaboración dun informe relacionado cun problema distributivo	CE6 CE8 CE9 CE13 CT5

Contidos

Tema	
1. Introducción: o benestar	1.1 Marco teórico: A análise económica das desigualdades 1.2 Aspectos metodolóxicos a ter en conta na análise do benestar

2. As desigualdades económicas	2.1 Desigualdade, distribución da renda e benestar social 2.2 Comparacións ordinais de desigualdade: a curva de Lorenz 2.3 Comparacións cardinais de desigualdade: os índices de desigualdade e as súas propiedades 2.4 Algunhas extensións
3. A pobreza	3.1 Identificación da poboación pobre: as liñas de pobreza 3.2 Cuantificación da pobreza: índices de pobreza 3.3 Criterios para ordear distribucións de acordo coa súa pobreza 3.4 Dinámica da pobreza 3.5 Pobreza multidimensional 3.6 Determinantes da pobreza
4. Análise económica da discriminación	4.1 Desigualdade entre grupos e discriminación 4.2 Explicacións das desigualdades no mercado de traballo 4.3 A discriminación laboral 4.4 Contratación e segregación ocupacional 4.5 Discriminación salarial

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	60	88
Seminarios	17.5	20	37.5
Probas de resposta curta	2	0	2
Traballos e proxectos	2.5	20	22.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición en clase dos principais contidos do programa.
Seminarios	Cálculo de indicadores mediante folla de cálculo e programa específico (DAD), empregando datos de enquisas de fogares. Discusión e interpretación de resultados. Elaboración e presentación dun informe aplicando os coñecementos adquiridos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Durante os seminarios de prácticas o estudantado recibirá atención personalizada para a resolución dos problemas de aplicación das técnicas obxecto de estudo.
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Durante a elaboración do traballo, o estudantado recibirá o asesoramento personalizado tanto no horario de clases como nas titorías correspondentes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Exame final (data convocatoria ordinaria oficial)	70	CE6 CE9
Traballos e proxectos	Elaboración dun informe empregando fontes de datos estatísticos dispoñibles, con programas informáticos específicos (Excel, DAD), no que se apliquen os coñecementos adquiridos. Presentación en clase das principais conclusións do informe.	30	CE6 CE8 CE9 CE13 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para ter dereito a entregar e presentar o informe será necesario ter asistido ao menos a 5 das 7 primeiras clases prácticas (seminarios). O non cumprimento deste requisito supón acadar unha puntuación de 0 na avaliación relacionada co informe (a cal representa o 30% da nota final). Datás de exame: Consultar web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albelda, Randy y Drago, Robert, *Unlevel Playing Fields. Understanding Wage Inequality and Discrimination*, 4ª, Dollars & Sense, 2013, EEUU

Atkinson, Anthony B., *Desigualdad: ¿Qué podemos hacer?*, Fondo de Cultura Económica, 2016, México

Gradín, Carlos y Del Río, Coral, *Desigualdad, pobreza y polarización en la distribución de la renta en Galicia*, IEEG - Fundación Pedro Barrié de la Maza, 2001, España

Stiglitz, Joseph E., *El precio de la desigualdad*, Taurus, 2012, España

Bibliografía Complementaria

Alkire, Sabina; Foster, James; Seth, Suman; Santos, Maria Emma; Roche, José Manuel y Ballón, Paola, *Multidimensional Poverty Measurement and Analysis*, Oxford University Press, 2015, UK

Atkinson, Anthony B. y Bourguignon, François (ed.), *Handbook of Income Distribution* (vol. 1), 1ª (reimpresión), Elsevier, 2007, The Netherlands

Bandrés, Eduardo, *Economía y redistribución: teorías normativas y positivas sobre la redistribución de la renta*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1993, España

Benería, Lourdes, *Género, desarrollo y globalización*, Hacer Editorial, 2009, España

Blau, Francine D.; Ferber, Marianne A. y Winkler, Anna E., *The Economics of Women, Men, and Work*, 7ª, Pearson, 2014, EEUU

CES España, *Tercer informe sobre la situación de las mujeres en la realidad sociolaboral española*, Consejo Económico y Social España, 2011, Informe 01/2011, España

CES España, *Distribución de la renta en España: Desigualdad, cambios estructurales y ciclos*, Consejo Económico y Social España, 2013, Informe 03/2013, España

Del Río, Coral y Alonso-Villar, Olga, *Mujeres ante el empleo (y el desempleo) en el mercado laboral español*, 2014, AREAS. Revista Internacional de Ciencias Sociales, n. 33, p. 87-103

Duclos, Jean-Ives y Araar, Abdelkrim, *Poverty and Equity: Measurement, Policy and Estimation with DAD*, Springer, 2006, EEUU

Eswaran, Mukesh, *Why Gender Matters in Economics*, Princeton University Press, 2014, EEUU

Ferber, Marianne A. y Nelson, Julie A. (ed.), *Más allá del hombre económico*, Cátedra, 2004, España

Foster, James; Seth, Suman; Lokshin, Michael y Sajaia, Zurab, *A Unified Approach to Measuring Poverty and Inequality*, The World Bank, 2013, EEUU

FOESSA, *VII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España*, Fundación FOESSA, 2014, España

Goerlich, Francisco J. y Villar, Antonio, *Desigualdad y Bienestar Social*, Fundación BBVA, 2009, España

OECD, *Growing Unequal? Income distribution and poverty in OECD countries*, OECD Publishing, 2008, Francia

Salverda, Wiemer; Nolan, Brian y Smeeding, Timothy M. (ed.), *The Oxford Handbook of Economic Inequality*, Oxford University Press, 2011, UK

Sarasúa, Carmen y Gálvez, Lina, *¿Privilegios o eficiencia? Mujeres y hombres en los mercados de trabajo*, Publicaciones Universidad de Alicante, 2003, España

Sen, Amartya, *La desigualdad económica*, Fondo de Cultura Económica, 2001, México

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía dos servicios públicos/V03G100V01602

Economía pública/V03G100V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía da Unión Europea**

Materia	Economía da Unión Europea			
Código	V03G100V01903			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición				
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Rodríguez Míguez, Eva María			
Profesorado	Arias Moreira, José Carlos Rodríguez Míguez, Eva María			
Correo-e	emiguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise institucional da UE e os seus retos económicos actuais. Principais políticas da UE. Orzamento e integración monetaria.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	- saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade de reunir e interpretar datos relevantes e para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	CB3 CB5 CG3 CE8 CT5
Redactar e sintetizar resultados de investigación fundamentados	CB5 CE3 CE4 CE8 CT5
Amosar motivación pola calidade e pola mellora continua	CT5 CT7

Contidos

Tema

Integración e institucións	Retos actuais da Unión Europea. Integración e institucións
Políticas europeas	Políticas agraria e pesqueira; políticas de competencia y competitividade; política medioambiental; política rexional; e mercado de traballo e políticas de emprego
Orzamento e integración monetaria	Unión monetaria orzamento Comunitario

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	30	60	90
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	15	30	45
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	*Busqueda de información e resolución de *ejercicios
Titoría en grupo	Os alumnos expoñen dúbidas sobre la materia
Sesión maxistral	Exposición por parte del profesor e exames parciais

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Na sesión en grupo se resolverán as dúbidas e correxirán os exercicios propostos na aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Se levarán a cabo exercicios, traballos individuais e grupais así como eposicións de casos prácticos nas sesión de laboratorio.	40	CB3 CB5 CG3 CE8 CT5 CT7
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Examen	60	CB3 CB5 CE3 CE4

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rafael Muñoz de Bustillo, Introducción a la Unión Europea: un análisis desde la economía, Alianza Editorial, 2009, España
Josep Jordán Galduf, Economía de la Unión Europea, 6, Thomson Civitas, 2008, España
Antonia Calvo Hornero, Fundamentos de la Unión Europea, 3, Editorial Universitaria Ramón AReces, 2014, España

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía española/V03G100V01301

Economía da Unión Europea/V03G100V01903

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía dos recursos naturais e do medio ambiente**

Materia	Economía dos recursos naturais e do medio ambiente			
Código	V03G100V01905			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Garza Gil, María Dolores			
Profesorado	Garza Gil, María Dolores			
Correo-e	dgarza@uvigo.es			
Web	http://www.webs.uvigo.es ; www.erenea.uvigo.es			
Descrición xeral	Acercamiento a diferentes problemáticas ligadas a la relación entre la actividad económica y los recursos naturales y medio ambiente, para lo cual el concepto de desarrollo sostenible cobra un papel fundamental.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	- Saber estar / ser
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo - saber facer de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	- saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- Saber estar / ser
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	- saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber facer
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	- Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	- saber facer

Resultados de aprendizaxe		Competencias
Resultados de aprendizaxe		
Comprender e manexar conceptos económicos necesarios para a xestión dos recursos naturais e do medio ambiente		CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CT6 CT7
Capacidade para identificar problemas relacionados co medio ambiente e os recursos naturais, o seu tratamento económico e interpretación dos posibles resultados necesarios para a xestión dos mesmos.		CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CE6 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7
Capacidade para desenvolver traballos ou informes breves no campo da economía dos recursos naturais e ambientais.		CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CE8 CE9 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7

Contidos

Tema	
Introducción	Economía, Natureza e Desenvolvemento Sostible.
Economía dos recursos naturais	Condicionantes básicos. Economía dos recursos renovables. Economía de recursos non renovables.
Economía ambiental	Fundamentos de valoración económica do medio ambiente. Métodos de valoración indirectos. Métodos de valoración directos.
Políticas públicas aplicadas ós recursos naturais e medio ambiente	A necesidade de regular. Instrumentos de regulación e políticas públicas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Sesión maxistral	30	60	90

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou 5 simuladas.

0

5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Búsqueda de información e resolución de exercicios. Presentación individual ou en grupo.
Titoría en grupo	Os alumnos poderán plantexar dúbidas sobre a materia. Tamén se poden utilizar para que o profesor plantexe problemas ós alumnos que serán avaliados posteriormente.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia e realización de exercicios. Realización de exames parciais.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Realizaranse dúas titorías en grupo sobre a evolución no proceso de aprendizaxe da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Supervisión das prácticas realizadas. Posibilidade de realizar e presentar traballos. Valorase ate o 30%. (Poderanse utilizar as sesións prácticas para realizar probas parciais). Resultados da aprendizaxe: - Capacidade para identificar problemas relacionados co medio ambiente e os recursos naturais, o seu tratamento económico e interpretación dos posibles resultados necesarios para a xestión dos mesmos. - Capacidade para desenvolver traballos ou informes breves no campo da economía dos recursos naturais e ambientais.	30	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CE6 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7

Sesión maxistral	Examen final e parciais liberatorios. Si se aproban os parciais, a materia estará superada. Valorarase sobre un 70%. A data do exame final será a que decida o órgano competente da Facultade e se publicará na web do Centro. Resultados da aprendizaxe: - Comprender e manexar conceptos económicos necesarios para a xestión dos recursos naturais e ambientais. - Capacidade para identificar problemas relacionados co medio ambiente e os recursos naturais, o seu tratamento económico e interpretación dos posibles resultados necesarios para a xestión dos mesmos.	70	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE10 CE11 CE12 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7
------------------	--	----	--

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Realización de exámenes parciais en horas de sesión maxistral e/ou de prácticas.	0	
---	--	---	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

D.W. Pearce y R.K. Turner, Economía de los Recursos Naturales y del Medio Ambiente, Celeste, 1995, Madrid

J. Surís y M. Varela, Introducción a la Economía de los Recursos Naturales, Cívitas, 1995, Madrid

Bibliografía Complementaria

D. Azqueta, Introducción a la economía ambiental (2ª Edc), McGraw Hill, 2010, Madrid

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia económica de España**

Materia	Historia económica de España			
Código	V03G100V01906			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Vallejo Pousada, Rafael			
Profesorado	Vallejo Pousada, Rafael			
Correo-e	vallejo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Historia Económica España ten por obxecto aproximar ao estudantado de Economía no estudo de longo prazo. Así, ten por obxecto analizar as variables económicas e institucionais que inflúen sobre a ritmo de crecemento económico español no longo prazo. As características e tendencias máis relevantes da economía española dos séculos XIX e XX. A constatación dos procesos de converxencia ou diverxencia respecto a Europa.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	- Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
- Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas.	CE2
- Coñecer o marco institucional da economía.	CE3
Coñecer o perfil cambiante das institucións e axentes que influíron nos resultados da economía española contemporánea: Estado, particulares e empresas e sector exterior (outras nacións)	CE3 CE4
- Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica.	CE4
Identificar as etapas da evolución económica da España contemporánea e as súas principais características	CE4
Comprender as bases de funcionamento da economía en cada unha das etapas significativas do desenvolvemento económico contemporáneo.	CE4 CE9

- Habilidades na busca, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	CE8
Coñecer e manexar a materia prima para estudar a Historia Económica española: estatísticas e fontes documentais fundamentais	CE4 CE8
Analizar series históricas e inferir os comportamentos dos principais axentes económicos ante a evolución real (ou hipotética) das variables económicas	CE4 CE8 CE9
Fomentar a actitude crítica e autocrítica	CT1 CT7
Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais, éticos e medioambientais	CB3 CE7 CE9 CT1
- Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	CB4 CT3 CT4
Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto oral coma escrita, no idioma propio e nunha lingua estranxeira	CB4 CT5 CT6
- Capacidade de traballar en equipo, con responsabilidade, planificación, espírito de cooperación e empatía co resto de persoas do colectivo.	CB4 CT2 CT4

Contidos

Tema	
1. Perspectiva do Crecemento e desenvolvemento económico español (séculos XIX e XX)	Introducción. Condicións do desenvolvemento económico español. Perspectiva e rasgos principais das etapas do crecemento económico en España.
2.A crise do antigo réximen e a revolución liberal-burguesa (1789-1840)	Os principais desequilibrios da economía española a principios do Seculo XIX. Resposta da economía española ante a crise. Política de reformas e cambio institucional.
3. O Estado liberal e o arranque da industrialización (1840-1890)	Factores de desenvolvemento e limitacións nos principais sectores industriais. O cambio agrario e os problemas estruturais. A formación do mercado nacional. A apertura da economía española.
4.A consolidación da industrialización (1890-1936)	A viraxe nacionalista (1891-1914). A Segunda Revolución Industrial en España. A Idade de Prata da economía española (1914-1936).
5. A economía durante a Guerra Civil e o franquismo (1936-1973)	A economía na Guerra Civil española. A economía no primer franquismo: Autarquía (1939-1951). A industrialización substitutiva de importacions (1951-1959). A liberalización e desenvolvemento económico baixo a dictadura (1959-1973).
6. A economía española entre 1973-2010	Crise económica e transición política (1973-1985). Integración na Unión Europea (1986-1996). Novo ciclo de crecemento económico, crise e globalización (1996-2010).

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Seminarios	15	30	45
Titoría en grupo	5	2	7
Probas de resposta curta	1	6	7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Dúas horas semanais. Mediante esta metodoloxía, co apoio audiovisual, presentarase de maneira sintética, secuencial e motivadora os aspectos claves dos contidos fundamentais da materia. As primeiras sesións estarán dedicadas a ofrecer unha visión panorámica da materia e conceptos básicos de historia económica; as restantes sesións estarán destinadas a exposición do temario. A pesar de que o método destas sesións é fundamentalmente expositivo, promoverase a participación activa do estudantado.
Seminarios	Realízanse 6 (duración por sesión 2h,30'). Concíbese como un proceso de aprendizaxe continuado. É unha instancia para socializar, depurar, sintetizar os coñecementos adquirido na preparación da sesión. Esixirá un traballo previo a sesión, que consistirá na lectura de un tema sinalado, así como a elaboración de un pequeno documento con as ideas e argumentacións máis relevantes da lectura. O obxectivo da sesión será a comprensión da lectura, a exposición, e debate dos contidos da mesma.
Titoría en grupo	Realízanse 2 sesión de titoría en grupo (duración 2h,30' cada unha). A profesora seleccionará previamente cuestións clave dos contidos da materia, a tratar pola súa importancia ou dificultade. O alumnado deberá elaborar para estas sesións un esquema de dúbidas e preguntas sobre esas cuestións clave. Tamén servirán estas sesións para resolver dúbidas xerais sobre os contidos ou as prácticas da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	As dúbidas non resoltas na aula expóranse nas horas de titoría.
Seminarios	Dúbidas xurdidas coas lecturas e nas actividades das sesións de seminario, atenderanse de modo individualizado en horas de titoría .
Titoría en grupo	Cada grupo práctico terá dúas sesión de titoría en grupo. Para cada unha destas sesións a profesora exporá cuestións clave da materia, en función da súa importancia ou dificultade. O alumnado deberá elaborar un esquema de dúbidas e preguntas sobre esas cuestións clave. Tamén estas sesións servirán para resolver dúbidas xerais sobre os contidos ou as prácticas da materia.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas

Seminarios	Nos mesmos desenvolveráse un traballo práctico consistente na lectura dun tema ou parte dun tema, redacción informe ou síntese, exposición e defensa durante o seminario.	30	CB3 CB4 CE2 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CT1 CT2 CT4 CT5 CT6 CT7
Titoría en grupo	Nas dúas sesións de titoría de grupo, valorarase a presentación dun esquema de dúbidas e preguntas, a capacidade de formulación de dúbidas e preguntas significativas ou a resolución das mesmas.	5	CB3 CB4 CE8 CE9 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Probas de resposta curta	Estas probas realizaranse no examen final. Valorarase as respostas sintéticas sobre preguntas relacionadas coas prácticas dos seminarios.	5	CB3 CE2 CE3 CE4 CE7 CT5 CT7
Probas de resposta longa de desenvolvemento	Estas probas realizaranse no examen final. Avaliaranse os coñecementos sobre os contidos teóricos da materia. Valorarase que as respostas esten estruturadas, razoadas correctamente. Valorarase a redacción correcta, clara e comprensible.	60	CB3 CB4 CE2 CE3 CE4 CE7 CE8 CE9 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

1. A nota resulta de: a) Un exame final no que se valoran o coñecemento dos contidos e as habilidades adquiridas durante o curso: 60% da nota; b)) Traballos prácticos, desenvolvidos de forma continuada nos seminarios, e una proba de resposta curta, tipo cuestionario (40% da nota).
2. A calificación correspondente á avaliación continua (40% da nota final) gardarase para todas as convocatorias do presente ano académico.
3. Datase e horarios das probas de avaliación final: os que fixe a Facultade, que serán transmitidas a través da plataforma docente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Carreras, Albert; Tafunell, Xavier, Historia Económica de la España Contemporánea (1789-2009), 2010, 2ª edición corregida y ampliada, Barcelona, Crítica

Maluquer de Motes, J, La economía española en perspectiva histórica., 2014, Barcelona, Pasado y Preente

Tortella, G y Nuñez, C.E., El desarrollo de la España contemporánea. Historia económica de los siglos XIX y XX., 2011, Madrid, Alianza

Llopis, Enrique y Francisco Comín, Historia económica de España, siglos X-XX (Historia Del Mundo Moderno), Alianza, 2010,

Comín, Francisco y Mauro Hernández, Crisis Económicas En España. 1300-2012. Lecciones De La Historia, 2013, Alianza, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia: Historia económica/V03G100V01103

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Políticas económicas comparadas/V03G100V01605

Comercio internacional/V03G100V01701

Economía da Unión Europea/V03G100V01903

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Economía mundial/V03G100V01202

Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105

Estatística: Estadística I/V03G100V01205

Economía española/V03G100V01301

Macroeconomía I/V03G100V01503

Política económica/V03G100V01504

Técnicas cuantitativas para a análise económica/V03G100V01914

Outros comentarios

---

1. Aconséllase un traballo regular, sistemático, ao longo do cuadrimestre, tanto no referente aos contidos teóricos, transmitidos nas clases maxistras como nos traballos de seminario.

2. Na parte práctica como na teórica, será especialmente tido en conta o interese demostrado e a calidade das intervencións, ben sexa dentro dos grupos de traballo que se formen, ben individualmente.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Tributación**

Materia	Tributación			
Código	V03G100V01907			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	González Martínez, José Manuel			
Profesorado	González Martínez, José Manuel			
Correo-e	xmgonzalez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Tributación é unha materia optativa que se imparte no segundo cuadrimestre do cuarto curso do Grao de Economía. Consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do alumno, das cales 60 son actividades presenciais, mentras que o resto serán actividades non presenciais			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir coñecementos básicos para entender o papel que desempeña a fiscalidade no funcionamento da economía	CB2 CE3 CE7 CT7
Desenvolver habilidades de procura, uso e comprensión da normativa tributaria vixente e obtención de información estatística relacionada coa fiscalidade	CE8
Entender os efectos da tributación sobre as distintas fontes de renda: traballo, capital, actividades empresariais.	CB2 CE9 CE12
Fomento da capacidade de traballar en equipo buscando achegar as mellores solucións tributarias.	CE9 CE12 CT2
Xustificar e defender as decisións adoptadas en materia de tributación mediante estudos de caso	CE9 CE12 CT5

Contidos

Tema	
Parte I: Introducción ao Sistema Fiscal	Os obxetivos básicos. A organización da materia, o método de traballo e a súa avaliación.
Tema 1: Obxetivos e metodoloxía da materia.	

Tema 2: Caracterización do sistema fiscal español e bases para a fiscalidade empresarial e persoal	O papel dos impostos na realidade económica. Composición do Sistema Fiscal. A fiscalidade como variable de decisión.
Parte II: O imposto sobre a Renda das Persoas Físicas. Tema 3: Introducción ao IRPF	Elementos básicos do Imposto: contribuinte e unidade familiar, rendas suxeitas e exentas, período impositivo
Tema 4: Rendos das Persoas Físicas	Rendos do Traballo e do Capital, Ganancias e Perdas Patrimoniais. Notas para o asesoramento fiscal
Tema 5 : Renda de Empresarios e Profesionais	Elección do réxime de estimación da renda. Determinación da renda en Estimación Directa e Estimación Obxectiva. Notas para o asesoramento fiscal. Pagos Fraccionados.
Tema 6: Liquidación do IRPF	Integración e compensación das rendas, mínimo persoal e familiar, determinación da cota íntegra, deducións. Notas para a planificación fiscal e proceso liquidatorio.
Parte III: O imposto sobre sociedades. Tema 7: Introducción o imposto de Sociedades	Elementos básicos do imposto: Contribuíntes, Resultado Contable e Base Imponible. Período impositivo, imputación temporal de ingresos e gastos
Tema 8: Operacións determinantes da base imponible	Gastos non deducibles. Amortizacións do Inmobiliado. Arrendamento Financeiro. Deterioración de Valor e Transmisións Patrimoniais. Notas para o asesoramento fiscal.
Tema 9: Liquidación do *IS	Deducións, pagados a conta e proceso liquidatorio. Notas para a planificación fiscal

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	20	0	20
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	20	20
Prácticas autónomas a través de TIC	0	15	15
Prácticas en aulas de informática	30	0	30
Estudo de casos/análises de situacións	0	45	45
Probas de tipo test	0	10	10
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Sesión inicial na que o docente presentará o contido e obxectivos da materia así como a metodoloxía de traballo e os sistemas de control e avaliación.
Sesión maxistral	En cada sesión, o docente presentará as cuestións máis relevantes de cada tema. Formulará a metodoloxía a seguir para interpretar as consecuencias e os efectos económicos da norma tributaria e resaltará a súa aplicación práctica
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Despois de cada sesión maxistral o/a alumno/a deberá profundizar de xeito autónomo nas cuestións expostas consultando as referencias bibliográficas, accedendo as fontes de información e a páxina web da Axencia Tributaria. Tamén se lles facilitará exercicios resoltos para axudar a situar o enfoque práctico de cada tema.
Prácticas autónomas a través de TIC	Cada semana, despois da sesión maxistral, abrirase un prazo para respostar a un formulario práctico dixital (de resposta curta ou test) na plataforma Faitic. Trátanse de actividades non presenciais que posibiliten o seguimento e avaliación do/a alumno/a e o seu proceso de aprendizaxe.
Prácticas en aulas de informática	As sesións prácticas en aula de informática consistirán na resolución dun caso práctico empregando as aplicacións informáticas e programas de axuda que facilita a Axencia Tributaria. Para o seu desenvolvemento os alumnos disporán previamente do enunciado na Plataforma Faitic.
Estudo de casos/análises de situacións	En cada sesión proporanse casos a estudar en grupos reducidos (máximo 3 alumnos) conformados ao comezo de curso. Cada grupo deberá comentar, resolver e defender os casos expostos. Os alumnos disporán previamente dos enunciados dos casos a través Faitic e deberán elaborar unha primeira proposta de solución xustificada que deberá ser entregada a través de Faitic antes do desenvolvemento da sesión presencial.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Farase un seguimento individualizado dos resultados obtidos e das dúbidas xurdidas nos estudos de caso
Prácticas en aulas de informática	Os/as alumnos/as resolverán de xeito individualizado casos prácticos nas aulas informáticas empregando os programas da Axencia Tributaria (Programa PADRE e Programa PADIS)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos/análises de situacións	A entrega das propostas de solución dos estudos de caso avaliarase conxuntamente cas probas tipo test. Será necesario ter entregado alomenos 6 propostas de solución para obter puntuación nas probas tipo test.	0	CE8 CE9 CE12 CT2 CT5 CT7
Probas de tipo test	Este apartado puntuarase cun máximo de 3 puntos. Para obter puntuación nestas probas tipo test será necesario que o grupo ó que pertence cada alumno teña entregado alomenos 6 propotas de solución dos estudos de casos prácticos.	30	CE8 CE9 CE12 CT2 CT5 CT7
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	O rematar a Parte II (IRPF) e a parte III (Sociedades) do programa da materia, en dúas sesións presenciais, o alumno/a resolverá de forma individualizada sendos estudos de caso no que se avaliará o nivel de coñecemento acadado ata ese momento. A proba de IRPF valerá 4 puntos e a de Sociedades 3 puntos	70	CB2 CE3 CE7 CE12 CT5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Rematada aa docencia presencial, aqueles alumnos que non teñan superada a materia por avaliación continua deberán realizar unha proba escrita que consistirá na resolución de casos prácticos de liquidación de IRPF e de IS. Esta proba final avaliarase cunha puntuación máxima de 10 puntos	0	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Nesta asignatura realizase unha avaliación continua do traballo realizado polo alumno/a. Para superar a asignatura por esta vía é necesario obter alomenos o 50% dos puntos en xogo en cada unha das probas de avaliación continua propostas (probas tipo test, Proba IRPF e proba IS).

Si un alumno/a non participa na resolución dos estudos de casos prácticos, non fai os test ou non se presenta a calquera das probas (proba IRPF ou Proba IS) deixará de ser avaliado en avaliación continua. Tambien deixará de ser avaliado neste formato si non acada alomenos un 25% da nota en xogo en cada unha das probas (probas tipo test, Proba IRPF e proba IS).

Aqueles alumnos/as que non teñan superada a materia en avaliación continua terán a opción de presentarse a un examen final. Este examen valerá o 100% da nota e a calificación obtida substituirá as notas da avaliación continua.

En caso de non presentarse, a nota será a obtida na avaliación continua

A data dos exames pode consultarse en <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albi, E. e Paredes, R., Sistema Fiscal Español (I y II), 8ª Edición, Ariel, 2017,

Domínguez, F. e López, J., Sistema Fiscal Español, 29, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2017,

Bibliografía Complementaria

Alonso, R., Impuesto sobre la renta de las personas físicas. Comentarios y casos prácticos 2017, 7ª, Centro Estudios Financieros, 2017,

---

Borrás, F. e Navarro, J.V., Impuesto sobre sociedades. Comentarios y casos prácticos 2017, 7ª, Centro Estudios Financieros,

---

Barberán, M.A. e otros, Ejercicios y Cuestiones de Fiscalidad, 5ª, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2017,

---

Domínguez, F., Introducción a la Planificación Fiscal, 3ª, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2017,

---

Moreno, M.C e Paredes, R., Casos prácticos de sistema fiscal, Delta,

---

Portillo, M.J., Manual de Fiscalidad. Teoría y Práctica, 10ª, Tecnos,

---

Gabinete Jurídico del CEF, Guía Fiscal 2017, 1, Centro Estudios Financieros, 2017,

---

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía avanzada**

Materia	Macroeconomía avanzada			
Código	V03G100V01912			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Alonso Carrera, Jaime			
Profesorado	Alonso Carrera, Jaime			
Correo-e	jalonso@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/jalonso			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é introducir ó alumno no uso de ferramentas básicas que permitan plantexar e resolver problemas macroeconómicos como, por exemplo, o impacto de reformas fiscais, os efectos da crise e depresión económica, efectos do crecemento económico sobre o medioambiente, etc.			
	Con este fin, se familiarizará ó estudante coa especificación, resolución e simulación de modelos macroeconómicos, así como co manexo da programación para a simulación dos modelos propostos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Familiarizar ó alumno no manexo modelos macroeconómicos dinámicos como ferramenta básica para analizar problemas macroeconómicos. En particular se prestará especial atención a especificación, resolución e simulación deste tipo de modelos.	CB5 CE2 CE5 CE6
Familiarizar ó alumno na identificación e formulación de problemas macroeconómico, así como na aplicación dos modelos aprendidos na súa resolución.	CG7 CE10
Familiarizar ó alumno na exposición tanto oral como escrita dunha maneira organizada ás bases do problema macroeconómico analizado, á elección dos instrumentos de análise empregados; e ás conclusións derivadas da análise.	CG7 CT5
Familiarizar ó alumno no estudo, lectura e discusión dos artigos de investigación básicos dos temas estudados.	CB5 CG7 CE6 CT6

Contidos

Tema	
I. Introducción	1.- Metodoloxía para a análise macroeconómico. 2.- Repaso do modelo de crecemento de Solow. 3.- Expectativas y crítica de Lucas

II. Modelo básico de horizonte infinito	3.- O problema de Ramsey. 4.- O equilibrio competitivo e a solución planificada.
III. Modelo de xeracións solapadas	5.- O modelo básico de dous periodos. 6.- O equilibrio competitivo e a ineficiencia dinámica. 7.- O altruismo: tipoloxía e operatividade das herencias.
IV. Aplicacións	8.- Análisis da política fiscal: impostos, seguridade social, deuda pública, etc.. 9.- Análisis do crecemento e as fluctuacións económicas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	0	5
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	11	16.5	27.5
Sesión maxistral	30	60	90
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	15.5	17.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Nesta clases farase unha valoración de grupo sobre a evolución e desenrolo dos contidos da materia. Como parte importante desta tarefa se tratará de resolver dúbidas e profundizar nos puntos do programa que atraían unha maior curiosidade intelectual por parte do alumnado.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Metodoloxía que permite ó alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Titoría en grupo	Nesta clases farase unha valoración de grupo sobre a evolución e desenrolo dos contidos da materia. Como parte importante desta tarefa se tratará de resolver dúbidas e profundizar nos puntos do programa que atraían unha maior curiosidade intelectual por parte do alumnado.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Metodoloxía que permite ó alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Probas	Descrición
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Coa entrega de cada lista de exercicios se fará unha proba para avaliar o coñecemento adquirido. No exame final se fará unha proba que faga unha avaliación conxunta do aproveitamento do curso.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Despois da entrega da lista de exercicios, se fará unha clase de resolución de eses exercicios para destacar os puntos máis importantes e aclarar as dúbidas xurdidas no traballo autónomo do alumno.

Avaliación

Descrición	Cualificación Competencias Avaliadas
------------	--------------------------------------

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame final sobre os contidos da materia.	50	CB5 CG7 CE2 CE5 CE6 CE10 CT5 CT6
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumno debe solucionar unha serie de problemas plantexados polo profesor. O alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu nas sesións maxistras e na resolución de exercicios.	50	CB5 CG7 CE2 CE5 CE6 CE10 CT5 CT6

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota final da materia constará de dous bloques. Por un lado, o exame final valerán ata un 50% da nota (5 puntos) e doutra banda, a avaliación continua que pesará ata un 50% na nota final (5 puntos).

Exame final (Ata 5 puntos): Haberá un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames.

Avaliación continua (Ata 5 puntos): O 50% restante da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a entrega de exercicios que se poidan programar ao longo do curso, e a nota dos pequenos controis que periodicamente se poidan facer.

Nas convocatorias extraordinarias do curso 2017/18 manteráanse os mesmos criterios de avaliación, polo que se gardará a nota de avaliación continua acadada durante o curso.

As datas de exames finais programadas pola Comisión Permanente da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais serán publicados na web e no taboeiro de anuncios da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Romer, David, Macroeconomía Avanzada, Tercera, McGraw-Hill, 2006, España

Bibliografía Complementaria

Blanchard, Olivier Jean; e Fischer, Stanley, Lectures on Macroeconomics, Primera, MIT Press, 1989, Londres

Novalés, Alfonso; Fernández, Esther; e Ruiz, Jesús, Economic Growth: theory and numerical solutions methods, Segunda, Springer, 2014, Berlin

Sorensen, Peter Birch; e Whitta-Jacobsen, Hans Jorgen, Introducción a la macroeconomía avanzada, Primera, McGraw-Hill, 2008, Madrid

M. Doepke, A. Lehner e A. Sellgren, Macroeconomics, <http://faculty.wcas.northwestern.edu/~mdo738/textb>, 1999,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Microeconomía avanzada/V03G100V01915

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Economía: Principios de economía II/V03G100V01203

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía política e das institucións**

Materia	Economía política e das institucións			
Código	V03G100V01913			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Arias Moreira, José Carlos Caballero Míguez, Gonzalo			
Profesorado	Arias Moreira, José Carlos Caballero Míguez, Gonzalo			
Correo-e	gcaballero@uvigo.es xcarias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	As institucións foron obxecto de estudo desde diversos enfoques na historia da análise económica, e nos últimos anos ocuparon un papel central na axenda de investigación da corrente principal da ciencia económica e das ciencias sociais. A concesión do premio Nobel de Economía a Ronald Coase, Douglass North, Elinor Ostrom e Oliver Williamson consolidou o avance da Nova Economía Institucional, e impulsou un esforzo interdisciplinar que pretende desenvolver a economía política contemporánea. Este curso proporciona dun xeito sistemático os principais contidos e avances da economía política e da economía das institucións.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
A3 Coñecer o marco institucional da economía	CE3
A5 Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	CE5

A9 Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	CE9
A10 Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	CE10
B11 Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e ético	CT1
B13 Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	CT2
B15 Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	CT5
B6 Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	CT6
B7 Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	CT7
B8 Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	
B9 Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	
B1 Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	
B3 Capacidade de traballar en equipo	

Contidos

Tema

Bloque Temático I: Introducción ás Institucións e Economía Política	1- A economía política e o retorno das institucións 2- A análise das institucións na historia do pensamento económico 3- Institucións e desenvolvemento económico a longo prazo
Bloque Temático II: Análise Institucional, Economía e Política	4- Economía das Institucións: vellos e novos institucionalismos 5- Dereitos de Propiedade, Custos de Transacción e Gobernanza 6- Cambio institucional, Crenzas e Normas Sociais, Capital Social 7- Institucións, Estado e crecemento económico
Bloque Temático III. Política, Democracia e Valores	8- Elección Pública, Economía Política Constitucional e Transaccións Políticas 9- Economía Política da Democracia 10- Ética, Mercados e Economía

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	2	2	4
Sesión maxistral	30	60	90
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	6	0	6
Traballos e proxectos	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas, etc).
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas da materia o profesor podería realizar prácticas en laboratorio se o considera necesario para o proceso de aprendizaxe
Titoría en grupo	Pódense realizar *tutorías en grupo sobre a evolución no proceso de aprendizaxe da materia.
Probas	Descrición

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.

Nas prácticas da materia pódense analizar e simular situacións reais

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	<p>Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.</p> <p>Resultados da aprendizaxe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coñecer o marco institucional da economía - Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos - Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado - Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos - Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e ético - Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación - Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos - Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas - Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia - Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional - Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico - Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo - Capacidade de traballar en equipo	20	CE3 CE5 CE9 CE10 CT1 CT2 CT5 CT6 CT7

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	<p>Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.</p> <p>Resultados da aprendizaxe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Coñecer o marco institucional da economía - Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos - Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado - Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos - Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e ético - Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación - Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos - Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas - Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia - Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional - Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico - Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo - Capacidade de traballar en equipo 	60	CE3 CE5 CE9 CE10 CT1 CT2 CT5 CT6 CT7
Traballos e proxectos	<p>O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.</p> <p>Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita...</p>	20	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- É necesario aprobar o examen final para superar a materia. Este examen suporá polo menos o 60% da nota final.
- Nas clases prácticas realizaranse probas e/ou traballos, consistentes na revisión, comprensión e exposición dunha obra de referencia sobre economía política por parte de cada alumno, que computarán ata un máximo do 40% da nota final da materia. Esta tarefa constitúe un requisito necesario para superar a materia.
- O profesorado informará do sistema de avaliación ao principio de curso, e asignará a cada alumno a tarefa que desenvolverá ao longo do curso nas clases prácticas (indicándolle a obra de referencia que lle corresponde a cada alumno). As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

ARIAS, X. C. y G. CABALLERO (eds), Nuevo Institucionalismo: Gobernanza, Economía y Políticas Públicas., 2013, Madrid: CIS
NORTH, D. C., Institutions, Institutional Change and Economic Performance., 1990, Cambridge University Press.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Ciencia política: Ciencia política/V03G100V01101
Política económica/V03G100V01504
Políticas económicas comparadas/V03G100V01605

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnicas cuantitativas para a análise económica**

Materia	Técnicas cuantitativas para a análise económica			
Código	V03G100V01914			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Profesorado	Fernandez-Jardón Fernandez, Carlos Maria			
Correo-e	cjardon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O curso componse de dous bloques temáticos. No primeiro, o obxectivo é dotar aos estudantes de ferramentas para entender/facer un informe de conxuntura, así como levar a cabo exercicios simples de predición a partir de datos con estrutura temporal. No segundo bloque, Analizar os problemas que limitan a capacidade dos economistas para establecer relacións *causales entre intervencións/políticas e resultados. Mostrar como eses problemas poden reducirse utilizando datos experimentais ou case-experimentais e ferramentas de análises específicas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber - saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber - saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Distinguir os diferentes tipos de datos e compoñentes dunha serie temporal.	CG7 CE8
Illar e analizar las características básicas de la evolución temporal dos datos económicos.	CG7 CE10 CE13 CT2 CT5
Coñecemento de técnicas básicas para a análise de causalidade entre variables económicas.	CG6 CG7 CE10 CE12

Contidos

Tema	
1. Introducción á análise de datos temporais e análises de conxuntura	Caracterización dos datos temporais e descomposición clásica. Modelos ARMA Funcións de impulso-resposta Estacionariedade e representación de Wold. Causalidade de Granger
2. Introducción a la avaliación de políticas económicas mediante técnicas econométricas.	Conceptos de causalidade metodos econometricos de estimacion da causalidade Métodos de evaluación de políticas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	42	70
Prácticas en aulas de informática	20	40	60
Outras	2	18	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicios ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas en aulas de informática	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en aulas informáticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas de informática	Levarase a cabo o seguimento do alumno nas evolución da realización de casos practicos nas practicas

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas en aulas de informática	A valoración nestas sesións pode consistir na resolución e entrega de casos prácticos, exposición de resultados da análise, etc...	70	CG6 CG7 CE8 CE10 CE12 CE13 CT2 CT5
Outras	A avaliación consistirá na realización dun exame sobre os contidos do curso.	30	CG6 CE10 CE12 CT5

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Green, W., Analisis econométrico., 3, Prentice Hall, 1998, New York

Wooldridge, J..., Introducción a la Econometría: Un enfoque moderno, 2, Thomson Learning, 2006,

Aznar, A. y F.J. Trivez, Métodos de Predicción en Economía, 1, Ariel, 1993, Zaragoza

Angrist, J. D. and Pischke, J. S. n., Mostly harmless econometrics: An empiricist's companio, 1, Prin eton University Press, 2009, Princeton

---

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estatística I/V03G100V01205

Estatística II/V03G100V01403

Econometría I/V03G100V01501

Econometría II/V03G100V01601

DATOS IDENTIFICATIVOS**Microeconomía avanzada**

Materia	Microeconomía avanzada			
Código	V03G100V01915			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Giménez Fernández, Eduardo Luís			
Profesorado	Giménez Fernández, Eduardo Luís			
Correo-e	egimenez@uvigo.es			
Web	http://http://egimenez.webs.uvigo.es/index.html			
Descrición xeral	Esta materia introduce ao alumno no uso de ferramentas avanzadas que permitan analizar formalmente tanto as decisións dos agentes individuais, como os resultados da interacción de ditas decisións. O estudante deberá poder motivar un problema económico, construír e resolver analiticamente modelos económicos, e explicar os resultados obtidos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer
CG3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación	- saber - saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- saber - saber facer
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber - saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber - saber facer
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber - saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber - saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber - saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber - saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer
CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer

CT3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	- saber - saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O alumno será capaz de analizar formalmente decisións individuais de los agentes individuales, como los resultados de la interacción de ditas decisión.	CB2 CG3 CG4 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE9 CE10
O estudante deberá poder motivar un problema económico, construír e resolver analíticamente modelos económicos, e explicar os resultados obtidos.	CB4 CB5 CG6 CG7 CE1 CE9 CE10 CE11 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7

Contidos

Tema	
1. Introdución	1. Introdución
2. Teoría do Consumidor	2. Teoría do Consumidor
3. Teoría da Empresa	3. Teoría da Empresa
4. Teoría de Equilibrio Xeral Walrasiano	4.1 Economía de troco 4.2 Economía con produción
5. Fallos de Mercado	5. Fallos de Mercado

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Presentacións/exposicións	10	45	55
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	10	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas ó estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Presentacións/exposicións Metodoloxía que permite ao alumnado aprender a presentar resultados e achádegos a problemas que se propoñen na aula.

Resolución de problemas e/ou exercicios Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas lizacións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Antes da presentación oral, o alumno deberá enviar as transparencias ao profesor. Non se poderá realizar nengunha presentación sen o visto bo do docente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Presentación de exercicios na clase, e entrega de outros exercicios que se vaian propoñendo.	20	CB2 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE9 CE10 CE11 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7

Presentacións/exposicións	Presentación oral dun proxecto de investigación.	80	CB2 CB4 CB5 CG3 CG4 CG6 CG7 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE9 CE10 CE11 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6
---------------------------	--	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado que non presente proxecto deberá presentarse a un exame final para superar a materia.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Varian, Hal, Advanced Microeconomics,

Geoffrey A. Jehle, Philip J. Reny, Advanced Microeconomic Theory, (3rd Edition),

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Microeconomía avanzada/V03G100V01915

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Teoría de xogos/V03G100V01916

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Teoría de xogos**

Materia	Teoría de xogos			
Código	V03G100V01916			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Estadística e investigación operativa			
Coordinador/a	Bergantiños Cid, Gustavo			
Profesorado	Bergantiños Cid, Gustavo Gómez Rúa, María			
Correo-e	gbergant@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Curso básico de teoría de xogos			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber - saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber - saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber - saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG1	Desenvolver sensibilidade respecto ao medio ambiente e compromiso cunha economía sustentable	- Saber estar / ser
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG5	Fomentar a mobilidade e adaptabilidade a ámbitos e situacións diferentes	- saber facer - Saber estar / ser
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- saber - saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber - saber facer
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber - saber facer
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber - saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber - saber facer
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber - saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber - saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber - saber facer
CE13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico	- saber facer

CT1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo	- Saber estar / ser
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- saber facer - Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber - saber facer - Saber estar / ser
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- saber facer - Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer e comprender o obxecto de estudo da teoría de xogos, distinguindo os distintos tipos de modelos	CG5 CE1 CE2 CE6 CE10
Comprender e valorar o interese dos modelos de teoría de xogos para resolver problemas	CB1 CB2 CB5 CG6 CG7 CE9 CE11 CE12 CE13
Fomentar a sensibilidade cara o pensamento científico: **cuestionamiento das ideas **intuitivas, análise crítica das afirmacións, capacidade de síntese ou a toma de decisións racionais	CG1 CG6 CT2 CT5 CT7
Ser capaz de explicar un problema e **modelizalo mediante teoría de xogos nun grupo de traballo	CB4 CG2 CE8
Fomentar unha actitude de compromiso ético e o traballo en equipo	CT1 CT4

Contidos

Tema	
Xogos estáticos con información completa: xogos en forma normal	O modelo teórico. Estratexias dominadas. O equilibrio de *Nash. *Refinamentos do equilibrio de *Nash: o equilibrio perfecto. Aplicacións.
Xogos dinámicos con información completa: xogos en forma extensiva	O modelo teórico. O equilibrio de *Nash. *Refinamentos do equilibrio de *Nash: o equilibrio perfecto en *subjuegos, o equilibrio *secuencial, o equilibrio perfecto. Aplicacións.
Xogos cooperativos	Problemas de negociación: Solucións de *Nash, *Kalai-*Smorodinsky e igualitaria. Xogos con utilidade *transferible: Núcleo e valor de *Shapley.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	0	30
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	49	64
Seminarios	2.5	15	17.5
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	6	30	36

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices de traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan exercicios e problemas que o alumno debe resolver
Seminarios	Actividade na que os alumnos farán exposicións dos traballos propostos
Titoría en grupo	Actividade na que os alumnos discutirán co profesor cuestións da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminarios	Os alumnos exporán traballos e o profesor comentará o traballo.
Titoría en grupo	Os alumnos farán comentarios sobre a materia e o profesor #responder as súas preguntas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de cuestións teóricas e aplicadas	15	CG1 CE1 CE2 CE6 CE9 CE10 CE11 CE12
Seminarios	Exposición de traballos	15	CB4 CG2 CG6 CE8 CE13 CT1 CT2 CT4 CT5 CT7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame final da materia	70	CB1 CB2 CB5 CG1 CG2 CG5 CG6 CG7 CE1 CE2 CE6 CE9 CE10 CE11 CE12

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gibbons, R., Un primer curso de teoría de juegos, 1993, Antoni Bosch, 1993, Barcelona

Pérez, J. Jimeno, J.L. Cerdá E., Teoría de juegos, 2013, Prentice Hall, 2013, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

Eichberger, J., Game theory for economists, 1993, Academic Press, 1993,

Fudenberg D., Tirole J., Game theory, 1991, Massachusetts Institute of Technology, 1991, Cambridge, Massachusetts

Gardner, R., Juegos para empresarios y economistas, 1996, Antoni Bosch, 1996, Barcelona

González Díaz J., García Jurado I., Fiestras Janeiro G., An Introductory course on mathematical game theory, 2010, American Mathematical Society, 2010, Providence

Myerson, R.B., Game theory: analysis of conflict, 2002, Harvard University Press, 2002, Cambridge, Massachusetts

Sánchez Rodríguez E., Vidal Puga J., Juegos coalicionales, 2014, Servicio publicaciones. Universidad de Vigo, 2014, Vigo

Vega-Redondo, F., Economía y Juegos, 2000, Antoni Bosch, 2000, Barcelona

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estadística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Estatística II/V03G100V01403

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

Economía industrial/V03G100V01603

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía da información**

Materia	Economía da información			
Código	V03G100V01917			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Loveira Pazo, Rosa María			
Profesorado	Loveira Pazo, Rosa María			
Correo-e	rloveira@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nos procesos de decisión dos individuos e, polo tanto, nos procesos de asignación dos recursos, a distribución da información xoga un papel fundamental, pois transaccións a priori vantaxosas para os individuos participantes poden non levar a cabo cando a información obtida polos mesmos non é homoxénea. É necesario pois identificar estas asimetrías de información, entender como afectan o comportamento dos individuos, e os mecanismos necesarios que resolvan a distorsión causada pola presenza das devanditas asimetrías.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber - saber facer
CG7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos	- saber facer
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber facer
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT6	Ler e comunicarse en inglés no ámbito profesional	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade de aplicar os fundamentos económicos para analizar e entender a interacción entre axentes económicos en presenza de asimetrías de información.	CB5 CE6 CE10
Aplicar os coñecementos adquiridos ao ámbito da economía industrial, organización empresarial, economía pública, etc.	CG7 CE10 CT5
Familiarizar ao alumno na análise e discusión de artigos de investigación relacionados cos temas estudados.	CT5 CT6

Contidos

Tema	
1. Introducción	1.1. Introducción 1.2. Elementos do problema 1.3. Tipoloxía de problemas de información asimétrica
2. Modelo basee: a repartición do risco.	2.1. Descrición do modelo 2.2. Modelos con información simétrica
3. O problema de risco moral	3.1. Modelo con dous niveis de esforzo 3.2. Aplicacións

4. Selección adversa.

4.1. Descrición do modelo

4.2. Principais competindo por axentes

4.3. Aplicacións

5. Sinalización.

5.1. A educación como sinal

5.2. Aplicacións

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	60	90
Titoría en grupo	5	0	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	15	25
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10
Outras	5	15	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de preguntas dirixidas ao estudante coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e *análisis en profundidade daquelas partes do programa que esperten maior curiosidade intelectual no alumnado.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Metodoloxía que permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos, mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	As *tutorías individuais terán lugar no despacho do profesor da materia. O alumno disporá de 6 horas semanais, previamente fixadas polo profesor, nas que poderá facer consultas relacionadas coa materia. O horario das *tutorías farase público ao comezo do curso académico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame final dos contidos da materia.	50	CB5 CG7 CE6 CE10 CT5 CT6
Outras	Ao longo do curso realizaranse probas parciais e entrega de exercicios puntuables para a avaliación continua	50	CB5 CG7 CE6 CE10 CT5 CT6

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A nota final da materia constará de dous bloques. Por unha banda, o exame final valerá un 50% da nota (5 puntos), e doutra banda, a avaliación continua pesará outro 50% (5 puntos). Con todo, aqueles que obteñan unha nota igual a superior a 2,5 puntos na avaliación continua, poderán optar por non ir ao exame final, nese caso corresponderalles a nota da avaliación continua sobre 10 puntos.

O exame final realizarase na data oficial fixada no calendario de exames.

Nas convocatorias extraordinarias do curso 2017/2018 manteranse os mesmos criterios de avaliación, polo que se gardará a nota da avaliación continua durante todo o curso.

As datas e horas das probas finais correspondentes ás convocatorias de maio e xullo serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2017-2018.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Macho S., I. y D. Pérez Castrillo, Introducción a la economía de la información, 1ª, Ariel Economía, 2005,

Bibliografía Complementaria

Varian, H.R., Análisis Microeconómico, 3ª, Antoni Bosch Editor, 1993,

Antelo, M., Economía de la información, 1ª, Mc Graw Hill, 2014,

G. Akerlof, Quarterly Journal of Economics (1970) 84, 488-500

M. Rothschild and J. Stiglitz, "Equilibrium in competitive insurance market: An essay on the economics of imperfect information", Quarterly Journal of Economics (1976) 90, 629-649

M. Spence, "Job market signaling", Quarterly Journal of Economics (1973) 87, 355-374

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Microeconomía avanzada/V03G100V01915

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

Microeconomía I/V03G100V01304

Microeconomía II/V03G100V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos económicos da defensa da competencia**

Materia	Fundamentos económicos da defensa da competencia			
Código	V03G100V01918			
Titulación	Grao en Economía			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Pazo Martínez, María Consuelo			
Profesorado	Pazo Martínez, María Consuelo			
Correo-e	cpazo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é estudar, a partir das ferramentas propias da análise económica, unha das intervencións públicas máis relevantes para as empresas: a política de competencia. Abordarase a política de competencia desde un punto de vista económico co obxectivo de que os alumnos sexan capaces de analizar os casos prácticos de competencia empregando as ferramentas teóricas básicas, as cales se exporán nas clases maxistras. Ademais, examinaranse casos reais resolto polas autoridades de competencia.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber - saber facer
CT2	Capacidade de traballar en equipo	- Saber estar / ser
CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Lograr que os estudantes manexen coñecementos básicos de economía e empresa necesarios para comprender as políticas de defensa da competencia.	CE3 CE6
2. Desenvolver a capacidade de interpretar e analizar críticamente os argumentos económicos das políticas de defensa da competencia e a súa plasmación na lexislación correspondente.	CE7 CE9 CE10
3. Potenciar a habilidade de expresar e defender argumentos en público de forma coherente e fundamentada.	CE8 CT2
4. Potenciar a capacidade de manexar as fontes de información relevantes para a política de defensa da competencia.	CT4 CT5
5. Fomentar a capacidade de traballar en grupo e de actuar con responsabilidade e principios éticos, cumprindo os compromisos adquiridos.	

Contidos

Tema	
1.- Introducción: obxecto e contido do curso.	Definición, orixes e obxectivos da política de competencia.
2.- Poder de mercado e benestar.	Monopolio e eficiencia asignativa. Eficiencia produtiva vs. eficiencia dinámica. Monopolio e mecanismos de mercado.

3.- Definición de mercado relevante.	Que é o mercado relevante? Dimensión de produto, xeográfica e temporal. Sustituibilidade de demanda e oferta. O SSNIP test. Identificación do mercado relevante na práctica.
4.- Medición do poder de mercado.	Que é o poder de mercado? Como medir o poder de mercado? Os determinantes da estrutura de mercado.
5.- Colusión e outros acordos horizontais.	Fundamentos económicos dos acordos horizontais entre empresas. Factores que facilitan a colusión. Como detectar e loitar contra a colusión?
6.- Fusións.	Posibles efectos das fusións. Efectos unilaterais. Avaliación de posibles ganancias de eficiencia. Dominancia colectiva. Regulación de fusións.
7.- Restricións verticais.	Tipos de acordos verticais. Competencia intramarca. Competencia intermarca. Lexislación aplicable.
8.- Prezos predatorios e outras prácticas de abuso..	Que é posición dominante? Que é abuso de posición dominante? Prezos excesivos. Prezos predatorios. Discriminación de prezos. Estratexias de monopolización non baseadas en prezos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	24	36
Presentacións/exposicións	5	25	30
Probas de resposta curta	3	6	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	A metodoloxía docente consistirá no desenvolvemento de varios tipos de clases presenciais (teóricas e prácticas) e no traballo persoal do alumno para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas expostos. Nas clases teóricas expóranse de forma reducida os principais contidos dos distintos temas, desenvolvéndose con máis detalle os puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é conveniente que os alumnos lean con antelación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación para que os resolvan antes da clase. Dese modo, poderán identificar aquelas cuestións que lles resultan máis dificultosas e poderán resolver as súas dúbidas en clase. Tamén se realizará o seguimento da aprendizaxe dos estudantes mediante pequenas probas e exercicios que haberán de entregar.
Presentacións/exposicións	Os alumnos terán que realizar un traballo no que revisarán algún caso de competencia que haberán de presentar e explicar aos seus compañeiros nunha clase práctica.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.
Resolución de problemas e/ou exercicios	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.
Presentacións/exposicións	As tutorías personalizadas terán lugar no despacho 404.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Os controis periódicos (20% da cualificación final) e o exame final (60% da cualificación final) estarán integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas.	40	CE3 CE6 CE7 CE9 CE10

Presentacións/exposicións	Os alumnos terán que realizar un traballo no que revisarán algún caso de competencia que haberán de presentar.	20	CE8 CT2 CT4 CT5
Probas de resposta curta	Os controis periódicos (20% da cualificación final) e o exame final (60% da cualificación final) estarán integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas.	40	CE3 CE6 CE7 CE9 CE10

Outros comentarios e avaliación de Xullo

En todas as convocatorias nota final da materia resultará da suma da obtida na avaliación continua (40% da nota) e a obtida nun exame final (60% da nota).

Avaliación continua (40% da nota final):

- 20% pola realización e presentación dun traballo no que os estudantes revisarán algún caso de competencia.
- 20% por controis periódicos.

Exame final (60% da nota final):

Como regra xeral, o exame suporá o 60% da nota. Con todo, aqueles estudantes que superasen os controis periódicos, obtendo 5 ou máis puntos (sobre 10), poderán optar por non presentarse ao exame final. Nese caso a nota media dos controis suporá un 80% da nota final.

NOTA IMPORTANTE: Se non se superan os controis periódicos, a nota final da materia será a suma da cualificación obtida por avaliación continua (40%) máis a cualificación do exame (60%). Con todo, a puntuación do exame final só se terá en conta cando sexa **igual ou superior a 3,5 puntos (sobre 10)**. En caso contrario, a cualificación final será igual á puntuación por avaliación continua. Así mesmo, a cualificación dos alumnos que non se presenten ao exame será a que obtivesen por avaliación continua.

Datos de exame. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade. Véxase o apartado correspondente na web da facultade: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Motta, M., Competition Policy: Theory and Practice, 1ª edición, Cambridge University Press, 2004, Nueva York

Bibliografía Complementaria

Cabral, L., Economía Industrial, 1ª edición, McGraw-Hill, 1997, Madrid

Ivaldi, M., Jullien, B., Rey P., Seabright P. and J. Tirole, "The economics of tacit collusion", 2003, Report for DG Competition, European Commission

Ley 15/2007 de defensa de la competencia,

Reglamento comunitario de concentraciones (CE) 139/2004,

Directrices sobre la evaluación de las concentraciones horizontales (2004/C 31/03),

Reglamento de exención a determinadas categorías de acuerdos verticales (UE) nº330/2010,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Economía da información/V03G100V01917

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía industrial/V03G100V01603

Teoría de xogos/V03G100V01916

Outros comentarios

En FAITIC (acceso en <http://faitic.uvigo.es>) se podrá consultar información relevante para el seguimiento de la asignatura.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V03G100V01991			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua impartición				
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Gómez Fraiz, José Santiago			
Profesorado	Gómez Fraiz, José Santiago			
Correo-e	jsgomez@uvigo.es			
Web	http://fccee.uvigo.es/traballo-de-fin-de-grao.html			
Descrición	Traballo para avalliar competencias adquiridas no grado xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	- saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	- saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	- saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	- saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	- saber facer
CG2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia	- saber facer
CG4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación	- Saber estar / ser
CG6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos	- Saber estar / ser
CE1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico	- saber
CE2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas	- saber
CE3	Coñecer o marco institucional da economía	- saber
CE4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica	- saber
CE5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos	- saber
CE6	Adquirir coñecementos de Análise económica	- saber
CE7	Comprender o entorno empresarial	- saber
CE8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido	- saber facer
CE9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado	- saber facer
CE10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos	- saber facer
CE11	Capacidade de elaborar medidas de política económica para alcanzar uns obxectivos dados	- saber facer
CE12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	- saber facer

CT4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos	- Saber estar / ser
CT5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas	- saber facer
CT7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica	- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender de forma sistemática y crítica una temática, problema o ámbito de estudio, incorporando marcos teóricos y conocimientos disponibles, así como juicios que incluyan una reflexión de carácter social, científica y/o ética.	CB1 CB2 CB3 CG2 CG4 CG6 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CT4 CT7
Aplicar procesos y procedimientos para recoger, analizar e interpretar datos e información relevante de manera metódica en orden a generar una conclusión o propuesta dentro de una temática, problema o ámbito de estudio, sostenida por argumentos o razonamientos coherentes.	CB3 CB4 CG2 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE11 CT5
Adquirir compromisos y ejercer responsabilidades personales de carácter profesional, poniendo en práctica hábitos de trabajo individual, imprescindibles para realizar actividades intelectuales complejas durante un periodo de tiempo determinado.	CB5 CG4 CG6 CE1 CE8 CE12 CT4 CT5 CT7
Elaborar un texto escrito que se ajuste a criterios de calidad y convenciones académicas dentro del área propia de estudio y que recoja de forma sistemática el planteamiento, proceso y resultado del trabajo fin de grado.	CB2 CB3 CB4 CG2 CG4 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE8 CE10 CE12 CT5

Contidos

Tema

O estudante abordará unha problemática concreta, propia do ámbito de estudo do Grao en Economía, proposta por un titor ou por el mesmo, deberá dar o seu informe favorable para a defensa. Para desenvolvelo, ten que contar necesariamente coa tutela dun profesor que será o que, unha vez acadados os obxectivos establecidos, de ser o caso, seguindo o establecido na normativa xeral da Universidade e na propia do centro.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	50	52
Traballos tutelados	5	200	205
Traballos e proxectos	1	42	43

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Deseño do traballo, recopilación da información de partida, análise de fontes e bibliografía.
Traballos tutelados	Informe escrito sobre a temática asignada realizado coa tutela dun profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Formación específica sobre a realización de traballos e proxectos. Delimitación da temática de estudo e das posibles fontes de información
Traballos tutelados	Seguimento do traballo autónomo do estudante

Probas	Descrición
Traballos e proxectos	Preparación e seguimento da presentación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos e proxectos	O titor emitirá informe favorable e unha cualificación do traballo que formará o 30% da nota final. O estudante defenderá o traballo diante dun tribunal e este avaliará o traballo e a defensa, definindo o 70% restante.	100	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG4 CG6 CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CT4 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase fortemente seguir o curso "Como afrontar o teu TFG"

<http://sp.bugalicia.org/vig/subjects/guide.php?subject=cursotfg>
